

**T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ BİLİM DALI**

**AKSARAY İLİNDEKİ BAĞIMSIZ ANAOKULU BAHÇELERİNİN
ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖĞRETMEN
UYGULAMALARININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ESRA DERİN**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. AYŞEGÜL AKINCI COŞGUN**

AKSARAY 2024

**AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ BİLİM DALI**

**AKSARAY İLİNDEKİ BAĞIMSIZ ANAOKULU BAHÇELERİNİN
ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖĞRETMEN
UYGULAMALARININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ESRA DERİN**

Doç. Dr. AYŞEGÜL AKINCI COŞGUN

AKSARAY 2024

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 ay sonra tezdten fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Esra

Soyadı :DERİN

Bölümü : Okul Öncesi Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Aksaray İlindeki Bağımsız Anaokulu Bahçelerinin Özelliklerinin Belirlenmesi ve Öğretmen Uygulamalarının İncelenmesi

İngilizce Adı: Determining the Characteristics of Independent Kindergarten Gardens in Aksaray Province and Examining Teacher Practices

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Esra DERİN

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Esra DERİN tarafından hazırlanan “Aksaray İlindeki Bağımsız Anaokulu Bahçelerinin Özelliklerinin Belirlenmesi ve Öğretmen Uygulamalarının İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Ayşegül AKINCI COŞGUN

(Temel Eğitim Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)

İMZA

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Remzi KILIÇ

(Temel Eğitim Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fatma YALÇIN

(Temel Eğitim Anabilim Dalı, TED Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 22/12/2023

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve
..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç.Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU
İmza

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecime başladığımda hep yanımda olan, yoluma ışık tutarak yol gösteren, hep anlayışla karşılayan, yüreklendiren, yardımlarını esirgemeyen sayın Prof. Dr.Yunus GÜNİNDİ ve yarım kalan tez yolculuğumu tamamlamama yardımcı olan, hem öğretmen hem arkadaş olan sayın Doç. Dr. Ayşegül AKINCI COŞGUN'a

Manevi dayanağım, dualarıyla beni bu noktalara taşıyan hep özlemiyle yaşayacağım canım babaannem Muhibe ŞAHİN'e, okumamız için tüm hayatını ben ve kardeşlerim için feda eden canım babam Hasan ŞAHİN'e, beni evlatları gibi büyüten halam Gülsen ŞAHİN ve Solmaz ŞAHİN'e,

Yardımlarını ve yol göstericiliğiyle hep yanımda olan canım arkadaşım Esra KOCA'ya teşekkür ederim.

Tezimi yol arkadaşım, canım eşim Taner DERİN, tezimle birlikte büyüyen canım kızım, küçük meleğim Mila DERİN 'e ve yaşam yolculuğunu bedenimde sürdüren Duru bebeğe ithaf ediyorum.

Esra DERİN

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AKSARAY İLİNDEKİ BAĞIMSIZ ANAOKULU BAHÇELERİNİN
ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖĞRETMEN
UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Esra DERİN, Aksaray 2024

ÖZET

Bu çalışma Aksaray ili Merkez ilçesinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bulunan bağımsız anaokulu bahçelerinin açık oyun alanlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Aksaray ili Merkez ilçesinde bulunan 10 bağımsız anaokulunda görev yapmakta olan 10 okul yöneticisi ve 20 okul öncesi öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma verileri Chancellor (2011) tarafından geliştirilen ve Kalburan (2014) tarafından Türkçe'ye çevrilen “Okul Bahçesi Tanılama Formu” ile araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. “Okul Bahçesi Tanılama Formu” 43 sorudan oluşmakta olup nicel ve nitel verilerin birlikte elde edebilmeye fırsat sunan çoktan seçmeli, açık uçlu, evet-hayır seçenekli ve çoklu seçme seçeneği sunan soru maddelerinden oluşmaktadır. Sorular “okulun genel özellikleri, okul bahçesinin özellikleri, okul bahçesinde uygulanan kural ve denetimler, öğrenme alanı olarak okul bahçelerinin kullanımı, okul bahçesinde yapılan yenilikler ve okul bahçesinde karşılaşılan problemler” olarak altı başlıktan oluşmaktadır. Okul bahçelerine yönelik öğretmen görüşlerine yönelik veriler ise araştırmacı tarafından hazırlanan “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Formda yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış altı görüşme sorusu bulunmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde; “Okul Bahçeleri Tanılama Formu’nda” bulunan sorularda okul bahçesinin kullanıldığı zaman dilimleri, bahçesinin fiziksel özellikleri, uygulanan kurallar ve denetimler; yaşanan problemler; tasarım ve bakım uygulamaları; gerçekleştirilen etkinlikler ve amaçlanan öğrenmeleri belirlemek için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların okul bahçelerini en

çok sabah ve öğlen okula geldiklerinde kullandıkları ifade edilmiştir. Okul bahçelerinde bulunan donanım özelliklerine bakıldığında ise okul bahçelerinin tamamında kum havuzu alanlarına yer verildiği, zeminlerinde çim zeminlerin en çok tercih edilen alanlar olduğu, gölgelik ekipman olarak çardak ve ağaç kullanıldığı, oturma ekipmanlarında ise sabit masa ve bankların tercih edildiği, okul bahçelerinin tamamına yakınında araç parkı bulunmadığı görülmüştür. Bağımsız anaokulu bahçelerinde yazılı kural ve denetimlere okulların küçük bir kısmında yer verildiği ifade edilirken kural koyucuların en çok okul yöneticileri olduğu ortaya koyulmuştur. Okul bahçelerinde en çok karşılaşılan problemin bakım ve zemin kalitesinin düşük olması olarak ifade edilmiştir. Okul bahçesi düzenleme çalışmalarının ise öğretmenler ile işbirliği yapılarak yürütüldüğü ortaya koyulmuştur. Bağımsız anaokulu bahçeleri öğretmenlerin küçük bir kısmı tarafından çocuklara uygun bulunurken yeşil alanlar çocuklara uygun alanlar olarak öğretmenler tarafından en çok vurgulanan alanlar olmuştur. Öğretmenler okul bahçelerini aktif olarak kullandıklarını ve aktif kullanımın en çok mevsim koşullarından etkilendiği görülmüştür. Öğretmen ve yöneticiler tarafından okul bahçelerinde en çok oyun etkinliğine yer verildiği ve desteklenen gelişim alanının motor gelişim olarak ifade edilmiştir. Bağımsız anaokulu bahçelerinin büyük çoğunluğunda öğrenme merkezlerine yer verilmediği, yer verilen okullarda ise geçici öğrenme merkezleri oluşturulduğu ifade edilmiştir. Öğretmenler okul bahçelerinin tasarımında hareket ihtiyacını karşılayan çocuğun gelişimine uygun tasarım yapılmasını istediklerini ortaya koymuştur.

Bilim Kodu: 11007

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Anaokulu, Okul Bahçesi, Açık Oyun Alanı, Öğretmen Görüşü

Sayfa Adedi:125

Danışman: Doç. Dr. Ayşegül AKINCI COŞGUN

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
DETERMINING THE CHARACTERISTICS OF INDEPENDENT
KINDERGARTEN GARDENS IN AKSARAY PROVINCE AND
EXAMINING TEACHER PRACTICES

(Master's Thesis)

Esra DERİN, Aksaray 2024

ABSTRACT

This study aims to examine the current status and usage characteristics of independent kindergarten gardens in Aksaray, based on the opinions of teachers and administrators. 10 school administrators and 20 preschool teachers working in 10 independent kindergartens in Aksaray Central district constitute the study group of the research. Research data were collected with the "Schoolyard Identification Form" developed by Chancellor (2011), one of the school administrators, and translated into Turkish by Kalburan (2014). This form consists of 43 questions and consists of multiple choice, open-ended, yes-no options and multiple choice questions that provide the opportunity to obtain both quantitative and qualitative data. The questions consist of six headings: general characteristics of the school, characteristics of the school garden, rules and controls applied in the school garden, use of school gardens as a learning area, innovations in the school garden and problems encountered in the school garden. Data regarding teachers' opinions about school gardens were collected through the "Teacher Interview Form for School Gardens" prepared by the researcher. The form contains six structured and semi-structured interview questions. In the analysis of the data obtained, the questions from the School Gardens Identification Form were transferred to the IBM SPSS Statistics for 25 program and the physical characteristics of the garden, applied rules and inspections; problems experienced; design and maintenance practices; Frequency and percentage techniques were used to determine the activities performed and the intended learning. In the analysis of qualitative data, it was analyzed using content analysis and descriptive analysis techniques. As a result of the research, it was determined that there were sandbox areas in all school gardens. It has been

revealed that grass grounds are the most preferred areas in school gardens. While it has been revealed that pergolas and trees are used as shade equipment, fixed tables and benches are preferred as seating equipment. While it is stated that written rules and inspections are included in a small part of the schools in independent kindergarten gardens, the rule is It has been revealed that the most common administrators are school administrators. It has been observed that the most common problem in school gardens is the low maintenance and ground quality. It has been revealed that school garden landscaping works are carried out in cooperation with teachers. While school gardens were found suitable for children by a small portion of teachers, green areas were the areas most emphasized by teachers as areas suitable for children. It has been revealed that teachers use school gardens actively and that active use is mostly affected by seasonal conditions. It has been stated by teachers and administrators that the most play activities are included in school gardens and the area of development supported is motor development. The majority of school gardens do not include learning centers, but they do include It has been observed that temporary learning centers have been created in schools. Teachers have revealed that they want the design of school gardens to be designed in accordance with the development of the child, which meets his/her movement needs.

Science Code: 11007

Key Words: Preschool, School Garden, Outdoor Playgrounds, Teacher views

Page Number:125

Supervisor: Doç. Dr. Ayşegül AKINCI COŞGUN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	İ
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	İİ
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	İİİ
TEŞEKKÜR	İV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	Vİİ
TABLolar LİSTESİ.....	Xİİİ
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3.Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sınırlılıklar.....	9
1.5. Varsayımlar	9
1.6.Tanımlar	9
1.6.1.Okul Öncesi Eğitim Kurumları	9
1.6.2.Açık Oyun Alanları	9
1.6.4.Bağımsız Anaokulları.....	10
1.6.5.Görüş.....	10
BÖLÜM II	11
2.ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	11
2.1.Okul Öncesi Eğitimin Önemi.....	11

2.2.Bahçe Kullanımının Felsefi Temelleri	12
2.1.Oyunun Çocuk İçin Önemi	14
2.1.1. Oyun Türlerinin Sınıflandırılması	18
2.1.1.1.Piaget’e Göre Oyun Türleri	18
2.1.1.2. Parten’e Göre Oyun Türleri	19
2.1.1.3.Smilansky Oyun Türleri	20
2.2. Oyun Alanları	22
2.2.1.Açık Oyun Alanları	22
2.2.1.1.Yaş Gruplarına Göre Açık Oyun Alanlarının Sınıflandırılması	22
2.2.1.2.Yapım Amaçlarına Göre Açık Çocuk Oyun Alanlarının Sınıflandırılması	23
2.2.2.Açık Oyun Alanları Tasarımı	24
2.2.3. Açık Oyun Alanlarında Oluşturulabilecek Ortamlar	29
2.2.3.1.Kum Havuzu	29
2.2.3.2.Sert Zemin Oyun Alanları	29
2.2.3.3.Çim Oyun Alanları	30
2.2.3.4.Bitkilendirme Alanları	30
2.2.3.5.Su Oyun Alanları	30
2.2.3.6.Topografik Oyun Alanları	31
2.2.3.7.Cansız Materyaller	31
2.2.4. Açık Oyun Alanlarında Oynanabilecek Oyun Türleri	31
2.2.4.1.Fiziksel Oyunlar	31
2.2.4.2.Yaratıcı Oyunlar	32
2.2.4.3.Sosyal Oyunlar	32
2.2.4.4.Duyusal Oyunlar	32
2.2.4.5.Sessiz Alanlar	32
2.3.Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bahçelerinde Oluşturulan Açık Oyun Alanları ve Öğrenme Ortamları	33
2.3.1. Okul Bahçelerinde Oluşturulan Açık Oyun Alanlarının Özellikleri	37
2.3.1.1.Konum	37

2.3.1.2.Tasarımda Uygunluk ve Esneklik	37
2.3.1.3.Doğa ile Bütünleşme	37
2.3.1.4.İlgi Çekicilik.....	38
2.3.1.5.Kaynakların Kullanımı	38
2.3.1.6.Dayanıklılık.....	39
2.3.1.7. Bakım	39
2.3.1.8.İşaretler ve Bilgi Panoları	39
2.3.1.9.Güvenlik.....	39
2.3.1.10.Denetim	40
2.4. Okul Bahçelerinin Oyun Düzenlenmesinde “Öğretmen”	40
2.5.Açık Alanlarda Oyunun Çocuğun Gelişim Alanlarına Etkisi.....	42
2.5.1. Fiziksel Gelişim Üzerine Etkisi	42
2.5.2.Bilişsel Gelişim Üzerine Etkisi	42
2.5.3.Sosyal Duygusal Gelişim Üzerine Etkisi.....	43
2.5.4.Psiko-Motor Gelişim Üzerine Etkisi.....	43
2.5.5.Özbakım Becerileri Üzerine Etkisi	44
2.6. İlgili Araştırmalar	44
2.6.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	44
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	53
BÖLÜM III.....	57
3.YÖNTEM	57
3.1.Araştırmanın Modeli.....	57
3.2.Çalışma Grubu	57
3.3.Verİ Toplama Araçları.....	59
3.3.1.Demografik Bilgi Formu	59
3.3.2.Okul Bahçesi Tanılama Formu.....	59
3.3.3. Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu	60
3.4.Verİ Toplama Süreci	60
3.5.Verilerin Analizi	61
BÖLÜM IV	63

4.BULGULAR.....	63
4.1. Okul Bahçesi Tanılama Formundan Elde Edilen Bulgular	63
4.2. Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular	73
BÖLÜM V	87
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	87
5.1. Öneriler	99
5.1.1.Araştırmacılara Yönelik Öneriler	99
KAYNAKLAR	101
Ek.1:Veri Toplama İzni	118
Ek.2:Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu	119
Ek.3: Okul Bahçesi Tanılama Formu	120
TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	122

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler	58
Tablo 2.Çalışma Grubundaki Yöneticilere İlişkin Demografik Bilgiler	59
Tablo 3.Çocukların Okul Bahçesinde Geçirdikleri Zaman Dilimine İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	63
Tablo 4. Mevsim Koşullarına Bağlı Bahçe Kullanım Durumuna İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	64
Tablo 5. Okul Bahçelerinin Fiziki Donanım Elemanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	64
Tablo 6. Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Zemin Özelliklerine İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	66
Tablo 7.Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Gölgelek Ekipmanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	66
Tablo 8. Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Oturma Ekipmanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	67
Tablo 9.Okul Bahçelerinde Ebeveynlerin Zaman Geçirecekleri Masa ve Sandalye Bulunma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	67
Tablo 10. Okul Bahçelerinde Otopark Bulunma Durumuna İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	68
Tablo 11. Okul Bahçelerinde Yazılı Kural Oluşturma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	68
Tablo 12. Okul Bahçesinde Kural Koyuculara İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	68
Tablo 13. Okul Bahçelerinde Yaşanabilecek Problemlere İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	69
Tablo 14. Okul Bahçesinde Güvenlik Sorunu Oluşma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	70
Tablo 15. Okul Bahçeleri Açık Alanları Düzenleme Planlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	70
Tablo 16.Okul Bahçesi Geliştirme Çalışmalarının Planlamasına Yönelik Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	72

Tablo 17. Okul Bahçelerinin Açık Oyun Alanlarında Uygulanan Etkinlik ve Amaçlanan Gelişim Alanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	72
Tablo 18. Öğretmenlerin Okul Bahçesini Aktif Kullanım Durumlarına İlişkin Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	76
Tablo 19. Öğretmenlerin Okul Bahçelerinin Aktif Kullanım Durumlarını Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	77
Tablo 20. Okul Bahçelerinde Yer Verilen Etkinlik Türlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	79
Tablo 21. Okul Bahçelerinde Uygulanan Etkinliklerin Desteklemesi Amaçlanan Gelişim Alanlarına ilişkin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	81
Tablo 22. Öğretmenlerin Okul Bahçesinde Öğrenme Merkezi Oluşturma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.Okul Bahçeleri Açık Alanlarının Son 5 Yılda Düzenleme Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	701
Şekil 2.Öğretmenlerin Okul Bahçelerini Çocuklara Uygun Bulma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	74
Şekil 3. Okul Bahçelerinin Çocuklara Uygun Tasarım Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı	74
Şekil 4. Okul Bahçelerinde Öğretmenler Tarafından Oluşturulan Öğrenme Merkezlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	83
Şekil 5. Okul Bahçelerinde Bulunması İstenen Düzenlemelere İlişkin Öğretmen Görüşleri	85

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümü problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımları kapsamaktadır.

1.1.Problem Durumu

Çocuklara doğal alanlarda özgürce öğrenme fırsatı sunan okul bahçelerindeki oyun alanları, çocukların bütüncül gelişimlerinin desteklenmesinde ihtiyaç duyulan alanlardandır. Okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanları çocukların deneyerek ve keşfederek öğrenme, doğa ile etkileşim kurarak çevre bilinci kazanma, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade ederek psikolojik olarak rahatlama, sorun çözme becerisi kazanma, paylaşma ve yardımlaşma duygusunun gelişiminde oldukça önemli yere sahiptir (Bento ve Dias, 2017). Okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinde bulunan oyun alanları çocukların yaratıcılıklarını ortaya koymasına, aktif katılım yoluyla öğrenme ve özgürce oynama fırsatı sunarak kendilerini rahatça ifade etmesini sağlayan öğrenme ortamlarıdır (Ogelman vd. ,2016).

Günümüzde özellikle büyük şehirlerde yaşayan çocuklar, doğadan ve doğal alanlardan uzakta yaşamaktadırlar. Şehirlerdeki plansız yapılaşmaya bağlı olarak sınırlı alanlarda bulunan parklar, oyun alanları, kent ormanları gibi güvenli açık alanların olmaması çocukların diğer çocuk ya da yetişkinlerle ve doğa ile kısıtlı etkileşim kurmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu çocuklar zamanlarının büyük çoğunluğunu kapalı alanlarda geçirmektedirler (Başal, 2005).

Teknolojinin gelişimi ile birlikte çocukların açık oyun alanlarında oynama oranındaki düşüş oldukça endişe verici düzeydedir. Çocukların uzun süre ekrana maruz kalması sağlık

ve gelişimsel anlamda birçok olumsuz sonuç ortaya çıkarabilmektedir. Çocuklar bilgisayar oyunları ile elektronik oyuncaklarla oynamakta ve kendilerini akran gruplarından izole etmektedir. Teknolojik oyunlar karar verme ve sorumluluk alma becerileri konusunda çocuklara yeterli fırsat sunmamaktadır. Ayrıca yaratıcılığı ve kendini ifade etme becerilerinin gelişimini engellemektedir (Levin ve Rosenquest, 2001). Ayrıca teknolojinin özellikle yemek yeme ve uykuya geçiş zamanlarında kullanımı çocukların temel beceri ve alışkanlık kazanımını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Ergün ve Dönmez, 2023).

Düzensiz ve sağlıksız beslenme, oyun oynayacakları alanların azlığı, çocukların güvenlik sebebiyle sokakta oynamasına izin vermeyen ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumları çocukların bilgisayar oyunları ve televizyon başında vakit geçirmesine neden olmuştur. Ayrıca okullarda da yeterli hareket etkinliğine yer verilmemesi çocukların motor gelişimlerini olumsuz etkilenmesini ve çocukların ergenlik döneminde bedensel ve ruhsal açıdan risk taşıyan bireyler haline dönüşmesine sebep olabilmektedir (Altay, 2018).

Bir milyardan fazla çocuğun kentlerde yaşamına devam ettiği günümüz dünyasında, UNICEF tarafından 2012 yılında ortaya koyulan raporda 2050 senesine varıldığında dünya üzerindeki 10 kişiden yedisinin kasaba ve şehirlerde yaşayacağı ortaya konulmuştur. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere çocuklar için güvenli oyun alanları, park ve bahçe gibi sosyal alanlar yok edilmekte ve çocukları beton yapıların arasında bırakarak onların oyun hakları ellerinden alınmaktadır. Ev ortamında hareket alanı kısıtlı olan, okul ve açık alanlarda da oyun ve fiziksel etkinlikleri yapmayan çocuklar oyun oynama haklarının ihlali ile karşı karşıya kalmaktadır (UNICEF, 2012). Tüm bu nedenler çocukların fiziksel, sosyal ve duygusal gereksinimlerini karşılayacak çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyecek açık alanların önemini daha çok artırmaktadır (Yılmaz, 2010).

Çocuklar açık alanlarda keşifler yapabilmeli, hareket edebilmeli ve oyunlar oynamalıdır. Fakat zamanlarının çoğunu kapalı alanlarda geçiren çocuklar fiziksel ihtiyaçlarını yeterli şekilde karşılayacak ortam ve materyale ulaşmada sıkıntı yaşayabilir. Bu da çocukların bedensel ve zihinsel gelişimine negatif yönde etki edebilir. Bu olumsuzlukları yok edebilecek ve çocukların birlikte vakit geçirebilecekleri kamusal ortamlardan biri de okul öncesi eğitim kurumlarıdır (Öztürk ve Bayrak, 2017).

Okul öncesi eğitim Froebel tarafından 19. yüzyılın başlarında çocuklar için Almanya’da tasarlanan çocuk bahçesinden başlayarak kurum merkezli eğitim halini aldığı süreç içerisinde çocuk gelişimi üzerine oluşturulan eğitim kuramlarından etkilenmiştir. Özellikle

gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimin, gelişim üzerindeki kalıcı etkileri fark edilmiş ve bu dönemde eğitimin yaygınlaştırılmasına hız verilerek eğitimin niteliği üzerinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim kurumlarının sadece çocuk bakımı hizmeti sunmaktan öteye geçerek nitelikli eğitim ve çocukların bütüncül gelişim hedefi ile sağlıklı gelecek nesiller yetiştirmede önemli yeri olan örgütler olması sağlanmıştır (Kalkan, 2008).

Gelişim hızının çok yüksek olduğu okul öncesi dönemde beyin çevresel uyaranlara karşı çok açıktır. Bu bağlamda çocuğun öğrenme güdüsü ve gelişiminde çevre büyük ölçüde etkilidir. Çocuğun öğrenme kapasitesi, hangi düzeyde keşfedebileceği, ne hızla kavrayabileceği çocuğun çevrenin destekleme ölçüsü ve çocuğa sunulan imkânlarla sıkı sıkıya ilişkilidir. Çocuğun sağlıklı büyüebilmesi ve öğrenmeye yönelik pozitif tutumlar geliştirebilmesi ancak kaliteli bilişsel uyaran, zengin dil etkileşimi ile istenilen sosyal ve duygusal yaşantıların çocuğa sağlanarak, çocuğa özerklik fırsatı sunan ortamın oluşturulması ile sağlanır. Bu fırsatın sağlanması destekleyici bir ev ortamı ve kaliteli bir ortam sunan okul öncesi eğitim ile mümkündür (MEB, 2013). Fiziksel ortamın niteliğinin eğitim kalitesine yansıyabilmesi için eğitim kurumları hitap ettikleri yaş grubunun özelliklerine göre eğitim ortamlarını mevcut standartlara göre oluşturulmalıdır (Çıkma, 2019).

Günümüzde öğrenme ortamları yalnızca dersliklerle sınırlı alanlar olmaktan çıkmıştır. Fiziksel ortam birçok araştırmanın da konusu olmuş ve fiziksel etkinliği pozitif anlamda etkilemesi sebebiyle eğitimin önemli bir parçası olduğu ortaya konmuştur. Okul bahçelerindeki açık oyun alanları çocukların tüm gelişim alanlarına fayda sağlayan toplumsal bir mekân olarak görülmekle birlikte eğitimin devamlılığı ve niteliğinin artırılmasında kritik bir yeri olduğu ortaya konmuştur (Saelens, Sallis ve Frank, 2003).

Ebeveynlerin taşıdığı korku ve kaygılar açık oyun alanlarının kullanımını oldukça azaltmıştır. Bundan dolayı çocukların öğrenme ve gelişimi için önemli yeri olan bu alanlara duyulan gereksinim daha çok artmıştır. Bu da çocukların güven içinde oyun oynayıp vakit geçirebileceği açık oyun alanı imkânı sunan okul ortamının önemini daha çok artırmıştır. Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinde kaliteli açık oyun alanlarının oluşturulması, bu alanların niteliğinin ölçülmesi, açık alanlarda oluşturulan içeriği zengin etkinliklerin planlaması ve bu alanların sürece çok daha fazla dâhil edilmesi gerekmektedir (Burçak, 2018).

Günümüzde motorlu taşıtların sayısında yaşanan artışa bağlı olarak trafik yükünün artması ailelerin güvenlikle ilgili endişelerinin artırmasına sebep olmuş ve çocuklar için sokak oyunları kültürü yok olma noktasına getirmiştir. Okul bahçeleri motorlu taşıt trafiğinden ayrılmış olması ve çocukların evlerine yürüme mesafesinde olması çocuklar için şehir ortamında en güvenilir mekânlardan biri haline gelmiştir. Okul bahçeleri çocuklar için zamanlarının büyük çoğunluğunu geçirdiği alanlar olarak kentsel mekânda oyun oynama alanı bulamayan çocuklar için akranları ile vakit geçirebilecekleri doğal alanlardan biri olarak kabul görmektedir (Tandoğan, 2016).

Açık oyun alanları çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi için önemli yer tutar. Sosyal açıdan iletişim, bağımsızlık, olumlu arkadaş ilişkileri, çevreyi tanıma ve çevreye duyarlılık, hobi gelişimi, risk alma becerisi ve sorumluluk duygusunun gelişimine katkı sunabilir. Ayrıca özgüven, özgürlük, öfke atma, enerji boşalımı ve depolama fırsatı kazanması, can sıkıntısı ve stresten uzaklaşma gibi duygusal becerilerin de gelişimine destek sunar. Taşlarla oynarken yaprak toplarken ince motor becerilerinin gelişimine destek sunarken; koşma, atlama-zıplama, tırmanma, merdiven inip çıkma büyük motor becerilerini destekler. Bunlarla gelen fiziksel etkinlik artışı obezite riskini azaltırken sağlıklı gelişimi destekler. Bilişsel açıdan bakıldığında ise neden-sonuç ilişkisi kurma, özgünlük, düşünme becerilerinin gelişmesi, sorun çözme becerisi, dikkatin artması, gözlem yapma, karar alma, değerlendirme yapma, boyutlandırma yetisi ve birçok kavramın öğrenilmesini sağlar (Clements, 2004).

Çocukların formal eğitim almaya başladığı ilk kurum olan anaokullarında, görsel ve yaşantı temelli doğa eğitimi almaları gereklidir. Çocuklar doğal alanlarda yaparak yaşayarak öğrenerek gerçek yaşama bu şekilde hazırlanmalıdır. Okul öncesi dönemde kazandırılan yaşantılar gelecek yıllar için temel oluşturur. Y yaparak yaşayarak öğrenme ve görsel eğitim çocuğun zihninde daha kalıcı izler bırakmasının yanında öğrenilenler davranışa dönüşme olasılığı yükselir. Davranışa dönüşen öğretiler çocuğun sağlıklı bir gelişmesinde önemli rol oynar (Öztürk ve Bayrak, 2017).

Açık alanların öğrenme süreçlerinde eğitim ortamı olarak kullanılması, çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sunan önemli bir araçtır. Açık oyun alanları disiplinler arası bir çalışmayla çocukların gelişimine katkı sağlayacak şekilde çocukların, velilerin, okul yönetiminin talepleri de dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Çocukların aktif katılım göstermesi sürecin önemli bir boyutunu oluşturur. Kendi haklarını koruyabilen, diğerlerinin hakkına saygı gösteren, işbirliği becerisi gelişmiş, paylaşımcı, kendi

kabiliyetlerinin farkında olan, kendini rahatça ifade edebilen bireyler yetiştirebilmek için çocukların etkin olması gereklidir (Talay, Aslan ve Belkayalı, 2010).

Açık oyun alanları, yaşamın ilk yıllarında çocukların içinde bulundukları dünyayı anlamada, duyu organlarının bütününe katkısıyla yeni materyal ve nesnelerin keşfedilmesinde, olayların oluş sebebini anlama ve işlerin nasıl işlediğini hakkında çocuklara soru sorma fırsatı sunar. Fiziksel gelişim için de açık oyun alanları çocuklar için fırsatlar sunar. Kaba motor gelişiminin sağlanmasında büyük katkılar sunar ki bu gelişimin desteklenmesi kapalı ortamlarda çok zordur. Çocuklara koşabilecekleri, tırmanabilecekleri alanların oluşturulması oldukça önemlidir. Açık oyun alanları, okul öncesi dönemde çocuklara; özgüven, yaratıcılık, öz-kontrol ve eşgüdüm, mekan algısı, empati, farklı büyüklüklerde materyal kullanımı, materyallerin içinden, altından ve üstünden geçme, tırmanma, dengede durma gibi becerilerin kazanma fırsatı bulur (Başbay, 2012).

Çocuklar okul açık oyun alanlarında eğitim, toplumsal-kültürel ve oyun etkinlikleri ile kendilerini geliştirme fırsatı bulabilecekleri zengin içerikli alanlara ihtiyaç duyarlar (Erözeren, 2019). Oyun, çocukluk dönemi temel ihtiyaçlarından biri olup çocuk için yaşamın somutlaştırdığı eylem olarak görülmesi nedeniyle tüm gelişim alanlarının sağlıklı gelişimi için büyük öneme sahiptir. Bu sebeple mevcut durumun doğayla iletişimi ve oyunun değerine uygun şartları sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gereklidir (Çukur, 2011b).

Okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinde bulunan açık oyun alanları çocuklar için iki açıdan önemlidir. İlki çocukların keşif, risk alma, kaba ve ince motor becerilerin gelişimi ve temel bilgilerin kazanımı gibi gelişimsel ödevlerin gerçekleştirilmesinde açık alanlarda oyun kritik bir yere sahiptir. Çocukların ekran kullanımı, çocuklar için güvenli olmayan çevre şartları, ebeveynlerin çocuklara yeterli zaman ayıramaması gibi durumlar açık alan oyunlarının önemini artıran ikinci faktördür. Bu sebeple eğitim kurumlarının çocuklara sunduğu oyun fırsatı çok daha önemli bir hale gelmiştir (Johnson, Christie ve Wardle, 2005' ten akt. Kalburan, 2014).

Okul bahçeleri çocukların bütün gelişim alanlarının desteklenmesi, oyun ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemli yeri olan alanlardır. Çocuklar için okul öncesi dönem tüm gelişim alanlarının hızlı gelişim gösterdiği bir dönemdir. Çocukların bu özellikleri dikkate alınarak okul bahçelerinin fiziksel özellikleri ve niteliği açısından daha özenli davranılması gerekmektedir. Çocuklar için hem erişilebilir hem de yaygın öğrenme

ortamları olan çocuk bahçeleri, zengin öğrenme fırsatları sunan alanlardır(Tepetaş ve Arnas, 2017).

Değişen dünya şartları ile birlikte çocukların oyun alanları yok olma noktasına gelmiş, ev ortamında çocuklara sunulan oyun fırsatlarının genelde ekrana bağlı olması nedeniyle çocukların hareket imkânlarını kısıtlamıştır. Bu durumun çocukların gelişimine olumsuz etkileri görülmüştür. Çocukların gelişim ihtiyaçlarına cevap verecek açık oyun alanları bir alternatif olmaktan çıkıp zorunluluk halini almıştır. Bu alanları sağlayacak ve tüm çocukların bu alanlardan faydalanmasına olanak sağlayacak olan alanlardan biri de okul bahçeleri olmuştur. Bu noktadan hareketle bağımsız anaokulu bahçelerinin özelliklerinin belirlenmesi ve bu alanlardaki öğretmen uygulamalarının incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Aksaray İli Merkez ilçesinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bulunan bağımsız anaokulu bahçelerinin açık oyun alanlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır;

1. Bağımsız anaokulu bahçelerinin kullanım durumları nasıldır?
2. Bağımsız anaokulu bahçelerinin fiziksel özellikleri nasıldır?
3. Bağımsız anaokulu bahçelerinde yazılı kurallar var mıdır? Bu kurallar kimler tarafından oluşturulmaktadır?
4. Bağımsız anaokulu bahçelerinde yapılan yenileme çalışmalarına ilişkin plan ve çalışmalar nelerdir? Kimler tarafından yapılmaktadır?
5. Bağımsız anaokulu bahçesinde uygulanan etkinlikler nelerdir?
6. Bağımsız anaokulu bahçesinde uygulanan etkinliklerde amaçlanan gelişim alanları nelerdir?
7. Bağımsız anaokulu bahçesi tasarım özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
8. Bağımsız anaokulu bahçesi aktif kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
9. Bağımsız anaokulu bahçesinde uygulanan etkinliklere ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
10. Bağımsız anaokulu bahçesinde uygulanan etkinliklerde amaçlanan gelişim alanları nelerdir?
11. Bağımsız anaokulu bahçesinde öğrenme merkezi oluşturma durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

12. Bağımsız anaokulu bahçesinde öğretmenler tarafından istenen özellikler nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Ülkemizde Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği madde 90'da: “Eğitim etkinliklerinin sağlıklı, uygun ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır.Çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın ayrılmasına özen gösterilir” ifadesi yer almaktadır. Madde 91 de ise “Bahçesi elverişli olan okullarda tarım çalışmaları ve denemeleri yapılır, süs bitkileri ve ağaçlar dikilir, çim alanları düzenlenir.” şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2014).

Okul öncesi ve ilköğretim kurumları yönetmeliğinde 14 Ekim 2023 tarihinde yapılan değişiklikle “*Eğitim etkinliklerinin güvenli ve nitelikli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için etkinlik/oyun odası ile bahçenin amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır.*” ifadesi ile “*Etkinlik/oyun odası ve bahçeyle ilgili düzenlemeler yapılırken Okul Öncesi Eğitim Programı (MEB, 2013) esas alınarak millî, manevi, ahlaki, insani ve kültürel değerler doğrultusunda; çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesine, çevre bilincinin kazandırılmasına, okul bahçesinin yüz yüze oyunlar başta olmak üzere farklı oyun türlerini teşvik edecek şekilde düzenlenmesine özen gösterilir. Ayrıca açık alanda geçirilen zamanın niteliğinin artırılması için trafik eğitim pisti, kum havuzu, oyun araç gereçlerinin bulunduğu alan ve bahçenin ağaçlandırılması gibi diğer oyun alanlarının oluşturulmasına önem verilir.*” ifadesi eklenerek açık oyun alanlarına verilen önem ifade edilmiştir.

Özdemir ve Çorakcı (2011) tarafından okul bahçeleri üzerine yaptığı çalışmada okul bahçelerinin çocuk gelişimi ve sağlıklı gelişime etkilerini araştırmanın yanında çocuklarda çevre bilincinin geliştirilmesini amaçlamıştır. Olgan ve Kahrıman-Öztürk(2011) ise Ankara’da bulunan 17 özel ve 17 resmi okul öncesi eğitim kurumunun bahçesini incelemiştir. Arslan Muhacir ve Yavuz Özalp(2011) tarafından yapılan çalışmada okul bahçelerinin Artvin’deki mevcut durumunun ortaya konularak nitelik ve nicelik açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Aksu ve Demirel (2012) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okul bahçelerinin açık ve yeşil alan yeterliliği, öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı, alan kullanımlarının işlevsel ve görsel yeterliliği, donatı elemanları, okul çevresi alan kullanımları gibi dış mekân özellikleri gözlem ve incelemelerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Çelik (2012) okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk oyun alanları

bakımından açık alanların niteliğini belirlemeye çalışmıştır. Karadağ, Mutlu ve Sayın (2012) tarafından okul bahçelerinin oyun alanı olarak değerinin incelendiği araştırmada ilkokul ve ortaokul bahçeleri araştırma konusu olmuştur. Okullardaki bahçe alanı, bahçe kullanımı ve donatı elemanlarının, oyun alanı olarak yeterliliği değerlendirilmiştir. Tepetaş ve Arnas (2017) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlerin okul bahçesi kullanımına ilişkin görüşleri, okul bahçesini kullanma durumlarının okul öncesi eğitim programında yer alan eğitim etkinliklerinin okul bahçesinde uygulamasına yönelik görüşleri ile öğretmenlerin okul bahçesi kullanımında karşılaştığı engeller incelenmiştir. Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe (2017) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin mevcut özellikleri ve uygulamaları, okullarda nitelikli bahçe olmasının önündeki engeller ve öğretmenlerin bahçe ile ilgili katılmak istedikleri mesleki eğitim alanlarını incelenmesi amaçlanmıştır. Arabacı ve Çıtak (2017) tarafından yapılan araştırma üç, dört ve beş yaş gruplarındaki çocukların “oyun” ve “bahçe” ile ilgili görüşlerinin incelemeyi amaçlamıştır. Vural ve Yılmaz (2018) tarafından Erzurum’da bulunan ilköğretim bahçelerinin yerel, ulusal, uluslararası ve bilimsel standartlar bakımından analiz edilerek yeterlilik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Şimşek-Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında açık oyun alanlarının fiziksel özellikler açısından incelenmesi ve bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin açık oyun alan etkinlikleriyle ilgili görüş ve uygulamalarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Geney, Özsoy ve Bay (2019) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân özellikleri ortaya koyulması amaçlanmıştır. Üzümlü, Üzümlü ve Alıncak (2020) okul öncesi öğretmenlerinin okullarda bulunan oyun alanlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Arabacı (2021) ise Ordu’da bulunan bağımsız anaokulu bahçelerinin okul bahçelerinin okul öncesi eğitimdeki açık alanlarla ilgili ilke ve standartlar yönünden yeterlilik durumları ortaya koymuştur.

Türkiye’de yapılan araştırmalar incelediğinde okul bahçelerinin özelliklerinin belirlendiği ve öğretmen uygulamalarının birlikte incelendiği sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırma ile Aksaray ilindeki bağımsız anaokulu bahçelerinin özelliklerinin belirlenerek bahçedeki öğretmen uygulamalarının incelenmesinin Türkiye geneli uygulamalar hakkında bilgi toplayabilmek için kaynak oluşturması ve literatürü zenginleştirmesi açısından önemli bulunmuştur.

Bu araştırma ile Aksaray ili Merkez ilçesindeki bağımsız anaokulu bahçelerinin özelliklerinin yönetici beyanlarına dayalı olarak belirlenmesi ve öğretmen uygulamalarının incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma,

- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Aksaray İline bağlı Merkez ilçesinde bulunan on bağımsız anaokulunda görev yapmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerden toplanan verilerle sınırlıdır.
- Araştırmadan elde edilen veriler “Okul Bahçesi Tanılama Formu” ve “Okul Bahçelerine Yönelik Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

1. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin “Öğretmen Görüşme Formu’nda” bulunan sorulara içten ve samimi cevap verdikleri,
2. Çalışma grubunda yer alan yöneticilerinin “Okul Bahçesi Tanılama Formu’nda” bulunan sorulara objektif cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6.Tanımlar

1.6.1.Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Kişiliğin şekillendiği okul öncesi dönemde, çocukların fiziksel, sosyal duygusal ve zihinsel gelişimleri açısından en sağlıklı biçimde geçirmesini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi, okul öncesi eğitim konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan kurumlardır (Kandır, 2001).

1.6.2.Açık Oyun Alanları

Çeşitli oyun elemanlarını içinde barındıran ve oyun amaçlı olarak tasarlanan çocukların fazla enerjilerini boşaltma fırsatı sunan, enerji boşaltımı sırasında çocukların sosyal becerilerini artıran ve fizyolojik gelişimlerini sağlayan açık alanlardır (Dinç,1993).

1.6.3.Okul Bahçesi

Çocukların psikolojik, fiziksel ve zihinsel gelişimine katkı sunan okul dışı sosyal alanlardır (Saelens vd., 2003).

1.6.4.Bağımsız Anaokulları

Üç-altı yaş arasındaki çocuklara eğitim vermek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak açılan resmi okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Her okulda müdür, müdür yardımcısı, öğretmenler, usta öğreticiler ve yardımcı personel bulunmaktadır (Kalkan, 2008). Bağımsız anaokulları Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet vermektedirler.

1.6.5.Görüş

Bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir; kanaat (TDK)

BÖLÜM II

2.ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1.Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Gelişimin ve öğrenmenin en hızlı olduğu yıllar olan okul öncesi dönemde, oyun çocuğun gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır (Ildız, Atmetoğlu ve Yavuz, 2017). Bu dönem çocukların bütüncül gelişimi için oldukça önemli bir yere sahiptir. Çocukların okul yaşamıyla karşılaştığı ilk yıllar olması ve bu süreçte çocuğun sosyokültürel, bilişsel, fiziksel, duygusal ve algısal gelişiminin, çocuğun kendi yaşantıları ve bulunduğu fiziki koşulların kalitesinden etkilenmesi nedeniyle çocuğun gelecek yaşamı için kritik bir öneme sahiptir. Dolayısıyla çocuklara bu dönemde verilen formal ve informal eğitim içeriği önem taşımaktadır. Sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen çocuk fiziksel, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal becerileri aracılığıyla öğrenme ve gelişme fırsatı bulmaktadır. Bu becerilerin erken yıllardan itibaren desteklenmesi davranışların kalıcılık kazanması açısından önemlidir (Karoğlu ve Ünüvar, 2017).

Öğrenme ve keşfetme güdüsünün yüksek olduğu okul öncesi dönemde çocuklar her şeyi merak eder, öğrenmek ister, yeni ve farklı durumlara karşı büyük bir ilgi duyarlar. Çocuklar ihtiyaçları karşılandığında ve merakları giderildiğinde rahatlar, mutluluk duyar ve yeni davranış arayışına yönelirler (Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999).

Küçük yaşlarda iyi verilmiş eğitim çocuğun sadece bilişsel özelliklerinin değil sosyal-duygusal becerilerinin gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir. Çocuk için bu yıllar öğrenme için en elverişli yıllardır. Bu sebeple çocuğun tüm yönlerden gelişiminin en üst düzeyden desteklenmesi şarttır. Bu dönemde çocuğa sunulan, gelişimini olumlu yönde etkileyecek zengin öğrenme ortamı onun tüm yaşamını etkileyerek kalıcı izler bırakacaktır (Kalkan, 2008).

Çocuklar keşfedebileceği, deneyebileceği, duyularını harekete geçirebileceği fırsatlar sağlayan fiziki çevreye gereksinim duyarlar. Çevrenin çocuğa sağladığı bu fırsatlar onların

öğrenme kapasitesi ve kabiliyeti üzerinde olduğu kadar, istenilen davranışı kazanmalarında da etkilidir (Karataç, Kartal ve Kocabaş, 2016).

Çocukların fizyolojik ihtiyaçları sağlıklı beslenme, konforlu uyku, hijyen ve bakımının sağlanmasıdır. Güvenlik ihtiyaçları ise fiziksel ve psiko-sosyal güvenlik konularını içerir. Can güvenliği; bir mekânın ölüm, yaralanma, yanma, zehirlenme, kırık-çıkık gibi durumlarla sonuçlanan kaza risklerini azaltıcı tedbirlerin alınmasını içerir. Bu şartların oluşturulmasında çocuğun ebeveynleri, yakınları ve mimarlar sorumludur. Fiziksel güvenlik sadece olumsuz dış etkenlerden korunarak hayatta kalmayı değil uzun zamanda sağlıklı kalmayı da ifade eder. Çocuk için sağlıklı bir ortam oluşturulabilmesi için fiziki ortamdaki donatılar ve materyaller çocuk için sabit ve hareketli tasarım ölçütlerine göre hazırlanmalıdır. Çocuğa uygun olmayan büyüklük ve ölçülerdeki donanım malzemelerini uzun zaman kullanan çocukların kemik ve kas gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği ortaya koyulmuştur. Donatı ve eşyaların uygun ölçülerde olması çocuğun becerilerinin ve kabiliyetlerinin zamanında gelişmesine fırsat sunar. Bununla birlikte ortamın ısı, nem ve aydınlatma şartlarının uygun olması da çocuğun sağlıklı büyümesi için gereken faktörlerdendir (Baran, Yılmaz ve Yıldırım, 2017).

Okul öncesi dönem, çocuğun sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişiminin, yaşantı ve bulunduğu fiziki ortamın niteliği tarafından etkilendiği ve çocuğun çevresiyle etkileşiminin, gelişiminin temel bileşenlerinden biri olduğu; çocuğun keşfedebileceği, deneyerek öğrenebileceği zengin uyaranlara sahip fiziksel bir çevrenin çocukların davranışları üzerinde etkili olabileceği gibi öğrenme kapasiteleri ve yetenekleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu da ortaya koyulmuştur. Çocukların davranışları doğrudan çevrelerindeki uyarım kaynakları aracılığıyla olduğu için fiziksel çevre, kitaplar, oyuncaklar ve ders planları kadar önemlidir (Şener, 2001).

2.2.Bahçe Kullanımının Felsefi Temelleri

Bahçe kullanımı ve doğal alanların eğitimin bir parçası olarak görülmesi yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Aristo ve Platon eğitimin doğada verilmesi gerektiğini savunarak açık alanlarda öğrenmenin felsefi temellerini oluşturmuşlardır. Platon, Aristo ve Socrates gibi felsefeciler gerçekleri duyularımız aracılığıyla anladığımızı belirterek doğaya, kültüre ve canlı yaşamlarına karşı sorumluluk bilincinin eğitimin amaçlarını oluşturduğunu ifade etmişlerdir (Öztürk,2009). Garden (2022) tarafından vurgulandığı gibi, açık hava öğrenme programlarında doğayla ilgililiğin değerinin tanınması kritik öneme sahiptir. Doğayla

ilişkililik kavramı, öğrencileri doğal dünyayla daha derin bir bağlantı kurmaya teşvik eden, sorumluluk duygusunu ve çevre yönetimini teşvik eden müfredat ve öğrenme ortamlarının geliştirilmesine bilgi sağlayabilir (Capaldi, Dopko ve Zelenski 2014).

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) “Emile” isimli eserinde çocuğun en büyük öğretmenin doğa olduğunu ve doğal dünya hakkındaki bilginin sonraki öğretim için temel olduğunu ifade ederek doğanın eğitim için önemine vurgu yapmıştır (Taşcı, Kaya ve Bektaş, 2021).

Rousseau'nun öğretileri, öğrenmede yalnızca kelimeleri öğrenmek yerine gözlem ve aktiviteden bahseden Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) tarafından benimsendi. Pestalozzi, bahçecilik, çiftçilik ve ev becerilerini pratik eğitim olarak kullanarak kendi okulunu kurmuştur (Subramaniam, 2002).

Friedrich Froebel (1782-1852) “kindergarten” ismiyle Almanya ‘da ilk anaokulu hareketini başlatmıştır. Frobel’in benimsediği eğitim anlayışında çocuğun oyun aracılığıyla doğada öğrenmesi anlayışı benimsenmiştir. Bahçe kullanımı Frobel’in öncülük ettiği anaokullarında büyük öneme sahip olmuştur (Garrick, 2004). Frobel “Çocuk bahçesi (Kindergarten)” ismiyle kurmuş olduğu okullarda çocuklara bahçe etkinlikleri aracılığıyla bitkilerin büyüme aşamalarını görmelerini sağlamıştır. Çocuklar böylece bitkilerin gelişim aşamalarını gözlemleme fırsatı yakalayıp bitki yetiştirmeyi öğrenmiştir. Bahçe etkinlikleri ile Frobel çocukları doğa ile buluşturarak tam üretken olmalarını amaçlamıştır. Frobel bahçeler ile burada çocukların öğrenme ve gelişimleri için geliştirdiği uygulamaların çocuklar için en iyi ortamlar olduğunu ifade ederek 19. Yüzyılda okul bahçelerinin en etkili savunucularından biri olmuştur (Sealy, 2001).

19. yüzyıl başlarında Rudolf Steiner tarafından geliştirilen Waldorf okullarında çocuklar vakitlerinin büyük çoğunluğunda orman, bahçe gibi doğal alanlarda geçirirler. Ayrıca bu okullarda kullanılan materyallerin doğal olmasına özen gösterilir (Nicholson, 2000). Waldorf okullarında günlük planda açık havada serbest oyuna yer verilmektedir. Çocuklar için oyun alanlarında serbest tırmanma kütükleri, salıncak, kum, kaydırak gibi oyun materyalleri bulunmaktadır. Fiziksel becerilerin gelişimi açık havada yapılan serbest etkinlikler aracılığıyla eğlenceli bir şekilde gerçekleştirilmektedir (Houston, 1990’dan akt., Bayhan ve Bencik, 2008).

19. yüzyıl başlarında John Dewey (1859-1952) tarafından ortaya atılan teoriler sayesinde okul bahçesi uygulamaları hızla yayılmaya başlamıştır (Kohlstedt, 2008). Dewey doğal

çevre ile okulun bütünleşmesi gerektiğini savunmuştur (Dewey, 1996). Dewey, okulun sosyal ve doğal çevrenin ortasına inşa edilerek park, bahçe ve kırsal alanlarla sürekli iletişim halinde olması gerektiğini savunmuştur. Bu sayede sosyal yaşam ile doğal çevre ilişkisini güçlendirerek çocuklar doğaya yönlendirilebilir (Dewey, 1907'den akt. Selvi, Sönmez ve Özudoğru, 2014).

1900'lü yılların başından itibaren Maria Montessori tarafından geliştirilen "Montessori Metodu" ise eğitimde yeni bir dönemi başlatmıştır. Duyuların eğitimini öncelikli kılan Montessori, bilişsel gelişime odaklanarak doğaya karşı sevgi geliştirilmesini de önemli bulmuştur. Eğitimin doğa ile iç içe olması gerektiğini savunan Montessori, bahçenin çocuğun ahlaki gelişimlerini ve doğaya duyulan saygının artmasına destek olacağına inanmıştır (Seldin, 2000). Montessori doğaya karşı güven ve sevgi geliştirilebilmesi, canlı türlerinin çeşitliliği ve güzelliğini görmelerinin çocukların canlı varlıkları beslemekle mümkün olacağını savunmuştur. Bu sebeple çocuk evinde bitki yetiştirme ve hayvan besleme çalışmalarına yer vermiştir. Bu alanlarda kümes hayvanları besleme çalışmaları ile hayvanlar için hazırlanan özel alanlarda çocuklar hayvanları besleyerek sınıflarına dönmüşlerdir. Çocukların bu etkinliklerde çok mutlu oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca çocuk evi balkonunda da çiçek dikme etkinliklerine yer verilmiştir (Montessori, 1994'ten akt. Büyüктаşkapu, 2012).

2.1.Oyunun Çocuk İçin Önemi

Dönmez (1992) oyunu genel tanımıyla çocukların her şartta isteyerek ve severek katılım gösterdiği amaçlı veya amaçsız, kurallı ya da kuralsız, gelişim alanlarının tümünü temel alan, gerçek yaşamın bir bölümü ve çocuk için en aktif olduğu öğrenme süreci olarak ifade etmiştir. Yetişkinler genellikle çocukların oyun etkinliklerini, çocukların güzel vakit geçirmelerini sağlayan, eğlenceli fakat amaçsız etkinlik olduğunu düşünürler. Hâlbuki oyun, çocuğun yaşamında önemli yeri olan bir olgu ve çocuğun önemli bir ödevidir. Oyun, çocuğun iç dünyasının dış dünyadaki toplumsal yaşam ile birleştirmesine fırsat sunar (Başal, 2007).

Çocukların ekonomik ve toplumsal haklarının yanında ihmal edilen ya da çok daha geç ele alınan ve aslında çocuğun duygusal ve bedensel gelişimini tamamlayabilmesi için birçok haktan çok daha öncelikli hakkı oyun hakkıdır. Zira oyun, tüm çocukların temel ihtiyaçlarından biridir. Bazı çocuklar içinde bulundukları yaşam koşullarının iyi olması nedeniyle bu ihtiyaçlarını rahatça karşılayabilirken bazı çocuklarsa yaşam koşullarının

elverişsiz olması sebebiyle oyun hakkından gerekli miktarda faydalanamamaktadır (Küçükali, 2015).

İlk kez 1959’ da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi’nin 4. ilkesinde çocuğa “*oyun oynama hakkı*” verilmiştir. Böylece bütün çocukların oyun ihtiyacı resmi olarak kabul edilmiştir (Curtis,1994’ten akt. Aksoy ve Dere Çitfçi,2014). Dünya çapında oyun hakkı ve oyun alanları hakkını da barındıran ve çocuk hakları ile ilgilenen UNICEF ve IPA isimli iki kuruluş bulunmaktadır. Çocuk Hakları Bildirgesi,1959 senesinde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasası ile ilişkili biçimde yayınlanmıştır. Bu Bildirgenin 7.maddesi “*Çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da tam fırsat tanınmalıdır; toplum ve kamusal otorite bu hakkı yerine getirmeye çalışmalıdır.*” biçiminde ifade edilmiştir. 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Bildirgesi’nin 31.maddesinde çocukların boş zaman geçirmeye, dinlenmeye, yaşlarına uygun olarak oyun oynamaya ve kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılmaya hakları olduğuna vurgulamıştır (Ünal, 2009).

Oyun üzerine yapılan araştırmalar okul öncesi dönemde oyunun çocuk için önemine değinmektedir (Hirose, Koda ve Minami, 2012). Amerikan Pediatri Akademisi tarafından oyunun çocukların sağlıklı gelişimine ilişkin faydalarını özetleyen raporda şunlara yer verilmiştir: “*Çocuklar küçük yaşlardan itibaren çevreyle etkileşimlerini oyun yoluyla gerçekleştirir. Oyun esnasında çocuk diğer çocuklarla veya yetişkinlerle birlikte yetişkin rollerine girerken yetişkinlikte alabileceği rolleri keşfedip, kendi yaşamı için deneyim kazandıkça çocukların gelecekteki zorluklarla yüzleşmek için ihtiyaç duyacakları güven duygusu ve dayanıklılığını geliştirmelerine yardımcı olur. Yönlendirilmeden serbestçe oynanan oyunlarda çocuklar grup halinde çalışma, paylaşma, fikir alışverişinde bulunarak sorun çözme ve kendini savunma becerilerini kazanabilir. Çocuğu merkeze alan oyunlarda çocuklar karar verme becerilerini geliştirme, kendi hızlarında öğrenme, ilgi alanlarını keşfetme ve bu alanlarda vakit geçirme fırsatı bulabilirler*” (Ernst ve Burçak,2019).

Çocuk için büyük öneme sahip olduğu araştırmalarla ortaya koyulan oyun, çocuğa kendini tanıma ve kendisinin diğerlerinden farklı özelliklerini fark etme fırsatı sunar. Çeşitli durumları canlandırma fırsatı sunan evcilik, hayali oyun ve meslek canlandırmalar çocuğun sosyal gelişimini destekler. Ayrıca oyun sırasında iletişim, işbirliği, yardımlaşma, paylaşma ve sorun çözme becerileri de gelişir. Sıra bekleme, diğerlerinin hakkına saygı gösterme, sorumluluk alma, doğru-yanlış, haklı-haksız gibi ahlaki değer ve toplumsal kuralların kazanılmasında da oyun kolaylaştırıcı bir yol sunar. Tırmanma, koşma, atlama

gibi kas gücü kullanımı gerektiren oyunlar aracılığıyla hem motor becerilerin gelişimi desteklenir hem de vücut sistemlerinin çalışmasıyla büyümeyi kolaylaştırır (Cirhinlioğlu, 2001).

Çocuk için en doğal öğrenme ve iletişim aracı oyundur. Özellikle okul öncesi dönem olmak üzere çocuk için önemli bir yeri olan oyun, çocukların hayata hazırlanmasını kolaylaştırır. Ayrıca çocukların fiziksel, sosyal, bilişsel, dil ve okul başarısını da destekler (Bergen, 2006). Oyunun öğrenme üzerine önemli katkısının olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Mevlana'nın *“oyun aslında akıldadır; ancak çocuk oyunla akıllanır”* sözüyle oyunun geçmişten günümüze öğrenme aracı olarak görüldüğü ortaya çıkmaktadır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Çocuklar oyun yoluyla fark etmeden öğrenir, benliğini ve yaşadığı dünyayı oyun aracılığıyla keşfeder, kendisini ve var olduğu dünyayı oyun aracılığıyla tanır, temel düşünme becerilerini de oyun içinde kazanır. Eğitim programında yer alan kazanım ve göstergeler ele alınırken oyunun bir metot veya aktivite olarak kullanılması özellikle tavsiye edilmektedir. Okul öncesi eğitim programının ve bu dönemde verilen eğitimin ayrılmaz parçası oyun yoluyla öğrenmedir (MEB, 2013). Büyüme ve gelişme sürecinde çocuklar oyun yoluyla bütün gelişim alanlarını değişik zaman aralıklarında, farklı yoğunluklarda bir bütünlük içerisinde geliştirme fırsatı bulurlar (Duman ve Koçak, 2013).

Çocuk arkadaşlarıyla oyun oynarken yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk duygusu ve başkalarının hakkına saygı duymayı öğrenir. Oyun oynarken fiziksel güç kullanımı gerektiren emekleme, yürüme, koşma, sıçrama hareketleri kan dolaşımı, oksijen alımı, dokulara besin taşınımının artırmasının yanında vücut sistemlerinin çalışmasını da sağlar. Ayrıca çocuk kendisini rahatsız eden durumları oyun içinde rahatça ifade edebilir (Arnas, 2007'den akt. Ünal, 2009).

Oyun çocuğun isteklerini ve amaçlarını ifade etmelerini sağlayan, onu arzularıyla buluşturan ve gerçek yaşam provası sağlayan en etkili araçlar arasındadır. Oyun esnasında çocuk yaşam içinde karşılaşacağı davranışları, beceri ve bilgileri hissetmeden kendiliğinden kazanabilir. Bu sebeple okul öncesi dönemde çocukların gelişimi açısından oyunun yeri büyüktür (Kaytez ve Durualp, 2014) Tüm dünyada okul öncesi eğitim programlarının merkezine yerleştirilen oyun öğrenme sürecinin planlanması ve uygulanmasında önemli bir araçtır (Koçyiğit ve Baydilek, 2015). Ayrıca zekâ gelişimi için en etkili yöntem oyun oynamaktır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Oyun okul öncesi dönemde çocuğun birçok bilgi ve beceriyi kazanması için önemli bir araçtır. Ayrıca oyun gelişim alanlarının desteklenmesine de büyük katkı sunar (Baykoç Dönmez, 1992; Deretarla Gül, 2012). Oyun çocuklar için önemli bir uğraş olmakla birlikte eğlenerek öğrenme ve gelişimini de sağlar. Dünyanın neresine gidersek gidelim hangi çağda ve kültürde olursa olsun çocuklar oyun oynarlar. Çocuğun bulunduğu yerde oynama şekli ve niteliği kültürden kültüre çağdan çağa değişse dahi oyun ve oyuncakların varlığı değiştirilemez evrensel bir kuraldır. Çocuğun hayatında oyunun beslenme, solunum gibi temel bir öge olarak yer alması evrenselleşmesini sağlamıştır. Çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyici role sahiptir (Baykoç Dönmez, 1992).

Okul öncesi yıllarda oyun bu dönemin önemli bir bileşenidir. Oyun aracılığıyla çocuk kendisi ve yaşadığı çevre hakkında bilgi sahibi olur; bedensel gelişimi desteklenirken sorun çözme, iletişim becerileri, sonuç çıkarma, özgünlük gibi birçok beceriyi de kazanır. Bu sebeple, oluşturulan kaliteli oyun alanları ve burada geçirilen süre çocuk için önemlidir (Cevher Kalburan, 2014). Merak duygusunun yoğun olduğu okul öncesi yıllarda çocuk bu duygusunu gidermek amacıyla çevresindeki kişilerle etkileşime girme ve bu etkileşim aracılığıyla çeşitli davranış örüntülerini kazanma fırsatı yakalar. Çocukların doğal merakları sonucunda sergilediği bu davranış ve eğilimler çocukların bütüncül gelişimini desteklenmesine olanak sunar. Çocuklara sunulan bu destekleyici deneyim olanakları çocuk ve toplum için oldukça önemlidir (Karoğlu ve Ünüvar, 2017).

Çocukluk dönemi, kişiliğin temellerinin oluştuğu ve insan yaşamına yol gösteren temel yıllardır. Oyun bu yıllarda öğrenmenin en temel yolu olmasının yanında tüm gelişim alanlarının desteklenmesinde de yeri büyüktür (Aklıbaşında, Tırnakçı ve Özhanç, 2018). Çocukluk yıllarında kazanılan deneyimler birey için yetişkinlikte sergilenecek roller için kritik bir yere sahiptir. Çocuklar günümüz dünyasında oyun oynayabilecekleri özel alanlar bulamadıkları için oyun oynayamamakta ve ekran başında uzun zaman geçirmekte ya da tek yönlü olarak tasarlanmış olan standartlara uygun olmayan oyun alanlarında vakit geçirmektedir. Hâlbuki çocuk oyun esnasında düşünme ve tek başına karar alma, sorumluluk duygusunu kazanma, işbirliği yapma ve paylaşım duygusunun gelişimi, düş gücü ile birlikte bilgi, beceri ve üretkenliğini artırır. Becerilerini düzenleyebilme, ilgisini yoğunlaştırabilme ve kendini tanıma gibi öz düzenleme temel kazanımlarını geliştirme fırsatı bulur. İçsel saldırganlık dürtüsünün yoğunluğunu azaltarak sağaltımını kolaylaştır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Özgüven duygusunun kazanımının gerçekleştiği okul öncesi dönemin önemli bir bölümü oyunla geçmektedir. Oyun özgüvenin gelişiminde vazgeçilmez unsurlardan biridir (Bulut ve Kılıçarslan, 2009). Eğitimciler için de oyun çocuklar için olduğu kadar önemlidir. Öğrenme yöntemi olarak kullanılan oyun öğretmen için iyi bir yol göstericidir. Öğrenmenin oyun yoluyla sağlanması çocuğun değişik fikirlerle karşılaşma, inceleme ve gözlem fırsatı bulma, aktif katılım gösterme, deneme şansı sunma, süreci yönlendirme, problem çözme, sorumluluk bilinci kazanma, esnek ve yaratıcı düşünme fırsatı sağlamaktadır (Tuğrul, 2010).

Oyun iç ve dış mekânlarda gerçekleştirilmektedir (Yılmaz ve Bulut, 2002). Çocuklar dışarıda birçok eğlenceli şey yapabilir ancak her an dışarıda vakit geçirmek mümkün değildir. Çocuklar yetişkinlerden farklı olarak boş zaman aktivitelerinde oyuna yer verirler. Bu sebeple çocuklara iç mekânlarda da eğlenceli vakit geçirebilecekleri oyunlar sunulabilir. Özellikle okul öncesi dönemde iç mekânlarda oynanabilecek oyunlar rol yapma oyunu, lego ve inşaat setleri kullanılarak oynanabilecek oyunlar, geniş bir alana sahipseniz saklambaç oyunları, kutu ve zekâ oyunlarıdır (Makaleara, 2023). Greenman (1993)'e göre 3-6 yaş aralığını kapsayan erken çocukluk döneminde vakitlerinin çoğunu iç mekânlarda geçiren çocuklar için uygun ortam ve koşullar oluşturularak gelişimlerine en üst düzeyde katkı sunmak önemlidir. Açık alanlarda oynanan oyunlar, çocukların kaba motor kaslarını kullanarak yaptığı inme çıkma, atlama, zıplama, koşma, tırmanma, sallanma gibi oyunları kapsarken çocuk burada özgürlük, heyecan, deneme-yanılma, inisiyatif alma gibi yaşam deneyimi de kazanır. Bu deneyimlerin kazanımı ve kaba motor becerilerinin iç mekânlarda kazanımı oldukça güçtür (Nalan ve Arabacı, 2017).

2.1.1. Oyun Türlerinin Sınıflandırılması

Alan yazında oyuna ilişkin farklı tanımlamalar olduğu görülmektedir. Aşağıda alan yazında sıklıkla kabul gören Piaget, Parten ve Smilansky'nin oyun sınıflandırmalarına yer verilmiştir.

2.1.1.1. Piaget'e Göre Oyun Türleri

Piaget, zihinsel gelişime bağlı olarak çocukların oynadığı oyun türünün değiştiğini savunmuştur ve oyun gelişimini üç farklı aşamada incelemiştir (Özgür, 2000). Bunlara aşağıda yer verilmiştir:

2.1.1.1.1. Alıştırma Oyunları: Bu oyunlar işlevsel ya da pratik oyun olarak da isimlendirilir. Bu tür oyun zihinsel gelişimde yaşamın ilk iki yılını içine alan duyu motor

dönem olarak isimlendirilen bölümde gelişen oyun türünü ifade etmektedir. Bu dönemde bebekler hareket yeteneği kazanırlar. Çevreden gelen uyaranları duyu organları aracılığıyla birleştirerek sınıflandırmaya çalışırlar (Özgür, 2000). Bu oyun aşamasında motor gelişime bağlı olan bakma, elleri açıp kapatma, emme gibi oyun davranışları vardır ve bu davranışlar tekrarlanır (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök,2007).

2.1.1.1.2.Simgesel Oyunlar: Bu oyun türü işlem öncesi dönemi kapsayan iki yaşından başlayarak yedi-sekiz yaşlar arasındaki yılları içene alır. Bu yaşlarda çocuklar -mış gibi oyunlar yoluyla kendi gerçeklerini oyunları aracılığıyla yaşatırlar. Alıştırma, semboller ve varsayımlar oyunların içeriğini oluşturmaktadır (Özgür, 2000). Örneğin çocukların sıklıkla oynadıkları oynadığı evcilik oyunu bu gruptadır.

2.1.1.1.3. Kurallı Oyunlar: Somut işlemler dönemini kapsayan bu yıllarda çocuk öncelikle büyüklerin davranışlarını taklit eder. Bu oyunlar yedi-sekiz yaşlarından itibaren oynanan, çocuğun toplumsallaşmasını sağlayan oyunlardır. Çocuk büyüdükçe alıştırma ve simgesel oyunların azalmasıyla birlikte, kurallı oyunlara yönelim artmaktadır. Bu değişim aynı zamanda çocuğun ilişkilerini ve sosyalleşmesini de yansıtmaktadır (Sevinç, 2004). Saklambaç, sek sek ve organize spor oyunları ile dama, satranç gibi zekâ oyunları bu oyunlar arasındadır (Bal, 2005).

2.1.1.2. Parten'e Göre Oyun Türleri

Sosyal gelişimi temel alan oyun evreleri oluşturan Parten'in (Baykoç Dönmez, 1992) altı evreden oluşan oyun sınıflaması şu şekildedir;

2.1.1.2.1.Uğraşsız Oyun: Oyunu çocuk sadece izler ve oyuna dâhil olmaz (Baykoç Dönmez, 1992). Bu oyun türünde aslında oyun oynayan çocuk oynamıyor gibi görünebilir. Fakat çocuk aslında gözlem yoluyla ilgisini çeken nesneyi incelemekle meşguldür. İlgisini çeken bir durum olmadığında ise bulunduğu ortam içinde gezinerek ya da bir dolaba tırmanarak çevreyi keşfetme yolunu izleyebilir (Parten, 1933 'ten akt. Bencik Kangal ve Çelik, 2022).

2.1.1.2.2.Seyirci Davranışı: Uğraşsız oyunda olduğu gibi çocuk, oyuna dahil olmadan başka çocukların oyunlarını uzunca süre onları takip ederek seyrederek (Baykoç Dönmez, 1992). Bu oyun türünde çocuk gözlem yapar fakat bu gözlem türünde diğer gözlemlerden farklı olarak çocuk heyecan içerisinde gözlemlediği çocuklarla onların oyunları hakkında konuşur, sorular sorar ancak oyun içinde aktif bir katılım göstermez (Parten, 1993'ten akt. Bencik Kangal ve Çelik, 2022).

2.1.1.2.3.Yalnız Oyun: Çocuk kendi seçtiği oyuncakla tek başına oynar. Duyu masasında tek başına bir kaptan diğerine kum döken çocuğun oynadığı oyun buna örnek verilebilir (Baykoç Dönmez, 1992). Parten (1993)'e göre başka çocukların etrafında olunmasına rağmen oyun tek başına oynanır. Başkalarının oyununa dâhil olunmaz ve ilgi bütünüyle kendi kendine oynanan oyuna yönelmiş durumdadır (Bencik Kangal ve Çelik, 2022).

2.1.1.2.4.Paralel Oyun: Yalnız oyuna benzeyen fakat ondan farklı olarak başka çocuklarla iletişimin kurulabildiği oyun türüdür. Bazen yardımlaşmanın olduğu ve benzer oyuncakların oynandığı görülür. Örneğin; bloklarla bir tarafta duvar yapan diğer tarafta ise kule yapan çocuklar düşünülebilir. Oyun esnasında blok alışverişinde bulunulabilir ancak ortaya koyulan ürünler birbirinden bağımsızdır. Bu oyun türünü yalnız oyunun sosyalleşmiş hali olarak ifade etmekte mümkündür (Parten, 1993'ten akt. Bencik Kangal ve Çelik, 2022). Paralel oyunda, iki veya daha fazla çocuk yakınlık içinde oynar fakat çocuklar arasında doğrudan bir etkileşim bulunmaz (Baykoç Dönmez, 1992).

2.1.1.2.5.İlişkisel (Birlikte) Oyun: İki veya daha fazla çocuğun etkileşime girerek oynadığı fakat oyunda organizasyonun olmadığı oyun türüdür. Bu oyunda çocuklar arasında iş bölümü bulunmaz. Blok merkezinde oynayan çocukların kamyonları birbirine itmeleri ya da ara sıra oyuncakları birbirini tesadüfen itmeleri buna örnek verilebilir (Baykoç Dönmez, 1992).

2.1.1.2.6.İşbirlikçi Oyun: Bu oyunda, iki veya daha fazla çocuk, tanımlanmış rollerle organize bir şekilde birlikte oynar. İşbirliği kurarak oynayan bu oyunlar çocuklar arasında aidiyet duygusu geliştirir (Baykoç Dönmez, 1992). Çocuklardan birinin küçük bir market arabasını kasaya doğru iterken diğer bir çocuğun dramatik oyun merkezinde yazarkasa ile yiyecekleri tartıyormuş gibi yapması işbirlikçi oyuna örnektir (Wilson, 2015).

2.1.1.3.Smilansky Oyun Türleri

Oyun evrelerini Piaget gibi bilişsel gelişim üzerine kuran Smilansky, oyun evrelerini biraz daha genişletmiştir. Smilansky'e göre oyun evreleri dört aşamada ele alınmakta, her bir oyun evresi farklı davranışı içermekte ve karmaşıklık göstermektedir (Aksoy, 2015).

2.1.1.3.1.Fonksiyonel (İşlevsel) Oyun: Çocuğun vücudunu, nesneleri ve çevresini öğrenme aşamasında olduğu dönemi kapsamaktadır. Öğrenmeyi gerçekleştiren çocuk bunu oyun haline getirir ve sonra öğrendiği işlevleri tekrar eder (Baykoç Dönmez, 1992). Smilansky'e göre fonksiyonel (işlevsel) oyun, ortaya çıkan ilk oyun türüdür ve duyu-motor döneminin oyun biçimini oluşturur (Cristie ve Jhonsen, 1987). Art arda oluşan

hareketlerden meydana gelen ve yaşamın ilk aylarında çocuk için oyun ihtiyacını karşılaması açısından oldukça önemli ve işlevsel olan bir oyun türüdür. Çocuk tarafından ortaya koyulan taklit davranışlar, tekrarlanan hareketler ve keşfedilen yeni durumları deneme çabası bu oyun evresinin yaşandığı dönemde görülür (Parten,1993'ten akt. Bencik Kangal ve Çelik, 2022).

2.1.1.3.2.İnşa Oyunları: Bu evre çocukların nesnelerin kullanım özelliklerine ilişkin özel alıştırmaların yanı sıra yapılandırma ve yeni şeyler ortaya koyma eğilimlerinin olduğu bir evredir. Nesnelerle oluşturulan yeni oyunlar aracılığıyla çocukların küçük kaslarının gelişiminin yanı sıra bilişsel gelişimi de desteklenir. Çocuk blok ve lego gibi oyuncakları kullanarak kule, köprü gibi yapıları oluşturur (Ömeroğlu vd., 2006). Çocukların yeni durumlar oluşturma, keşfetme farkındalığı kazanma fırsatı yakalamasını sağlayan bu oyun türünde çocuk hayal gücünü kullanarak yaratıcı etkinlikler ortaya koymaktadır. Bu oyun türü çocuğa oynadığı oyun malzemelerini değişik biçimde kullanabileceğini keşfetme şansı verir (Parten, 1993'ten akt. Bencik Kangal ve Çelik, 2022).

2.1.1.3.3.Dramatik Oyun: Çocuğun kişisel istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için hayali bir durumu sembolleştirdiği bu oyun türü, Piaget'in sembolik oyun evresine denk düşer. Çocuklar bu evrede hayal dünyasının sınırları içerisinde gerçek durumları sembolleştirerek canlandırma yaparlar. Dramatik oyunlar yoluyla zihinsel, sosyal ve dil gelişimi yönünden gelişme sağlar ve özdenetim kazanarak bağımlılık-bağımsızlık çatışmalarına çözüm bulabilir (Moyles, 2010). Bahçede oyun oynayan çocukların buldukları bir dal parçasını at olarak kullanmaları dramatik oyuna bir örnektir.

2.1.1.3.4.Kurallı Oyun: Çocuğun kurallı oyunları seçtiği ya da çocuklar tarafından oyun kurallarının oyun içinde kendileri tarafından belirlendiği bu oyun türüdür. Bu oyun evresinde çocukların iş birliği yapması ve birbirlerinin fikirlerine saygılı olmaları gereklidir (Aksoy, 2015). Çocukların sosyal becerilerinin geliştirilmesinde bu davranış biçimleri çok önemlidir. Bu oyun türü çocukların dil becerilerini gelişmesi, işbirliği, rekabet, hakkına razı olma, adil olma gibi sosyal becerilerin yanında fiziksel koordinasyon becerilerini de geliştirir (Frost, Wortham ve Reifel, 2008). Mendil kapmaca ve istop oyunları bu oyun türüne örnektir.

2.2. Oyun Alanları

Çevremizde çocuklar için oyun alanları açık alanlarda bulunan farklı ölçü ve özellikteki kent parkları ve bahçelerken iç mekân oyun alanlarında en sık kullanılan alışveriş merkezlerinde bulunan oyun alanlarıdır (Çetin ve Özdemir, 2021).

Aşağıda açık oyun alanlarına ilişkin ayrıntılı bilgiye yer verilmiştir.

2.2.1.Açık Oyun Alanları

Bu alanlar çocukların çok yoğun olarak kullanıldıkları, aktif hareket gereksinimlerini karşılamalarını sağlayan açık alanlardır. Ruhsal olarak bakıldığında ise oyun alanı çocuğun dış dünyasında değil, iç ve dış gerçeğin dışında üçüncü bir alandır (Pehlivan, 2005). Açık hava oyun alanları tasarımında çocukların bütüncül gelişimi dikkate alınmalıdır. Açık oyun alanları yaş gruplarına ve kullanım amaçlarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır;

2.2.1.1.Yaş Gruplarına Göre Açık Oyun Alanlarının Sınıflandırılması

2.2.1.1.1.Sıfır-Üç Yaş Çocuklar İçin Açık Oyun Alanları

Bu tür oyun alanlarında bulunan tüm yapısal ve bitkisel unsurlar çocuğa göre olmalıdır. Oyun alanının etrafı çitle çevrilmelidir. Kullanılan çit malzemesi çocuğun güvenliğini sağlayacak malzemelerden seçilmelidir. Bitki örtüsü seçiminde de çocuğun özellikleri dikkate alınarak, çocukların rahatça koşup oynayabileceği çim alanlara, bodur ağaçlara ve çiçekli çalılara yer verilebilir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise alerji yapma riski olan bitkiler ve dikenli bitkilere yer vermekten sakınılması gerekliliğidir. Bunların yanı sıra kum havuzu, küçük havuzcuk, salıncak ve çeşme vb. unsurlara da yer vererek oyun alanı zenginleştirilebilir. Özellikle yeni yürümeye başlayan çocuklar merak ettikleri şeylere doğru yönelme eğilimi gösterirler. Oyun alanları da çocukların bu özellikleri dikkate alınarak çocuklara zarar vermeyecek yumuşak malzemelerden oluşan yükseltiler ile çocuklara tutunup yürüme fırsatı sunacak, çok derin olmayan çukur alanlar oluşturulabilir. Bu alanlarda ayrıca yetişkinler için oturma üniteleri bulunmalıdır. Bu sayede gerekli zamanlarda yetişkinler çocuklara müdahale edebilirler (Acar, 2003).

2.2.1.1.2.Dört-Yedi Yaş Arası Çocuklar İçin Açık Oyun Alanları

Bu alanlarda oluşturulan donatılar çocukların atlama, zıplama, tırmanma, dengede durma eylemlerini gerçekleştirebilmelerine fırsat vermenin yanı sıra, onların hayal güçlerinin gelişimini de desteklemelidir. Açık hava oyun alanı tasarlanırken alanın çok eğimli olmamasına dikkat edilmeli, çok basamaklı merdivenlerden, derin havuzlar ve yüksek

duvarlı alanlardan kaçınılmalıdır. Bununla birlikte küçük tepeciklere çocukların resim yapmalarına ve yazı yazmalarına olanak veren yüksek olmayan duvarlara, sınır oluşturmak amacıyla oluşturulmuş dekoratif duvar veya şekil verilerek oluşturulan çitlere yer verilebilir (Acar, 2003).

2.2.1.1.3.Sekiz-15 Yaş Arası Çocuklar İçin Açık Oyun Alanları

Bu yaş grubu için oluşturulan oyun alanları yerleşim yerleri ile iç içe geçmiş alanlardır. Çocuk bahçeleri de oyun alanı bünyesinde bulunabilir ya da yetişkinler için oyun ve spor etkinliklerine yer verilebilir. Şenlik, bayram gibi toplumsal faaliyetler için de bu alanlardan faydalanılabilir (Acar, 2003). Bu yaş grubu için düzenlenecek oyun alanlarında bireysel oyun ve etkinlik alanları (kayma, tırmanma, bisiklet sürme alanları, paten alanları vb.) bulunmalıdır. Ayrıca çocukların birlikte oynamalarına fırsat sunabilecek (çuval, yumurta taşıma, yakalamaca, halat çekme vb. oyunlar) geniş alanlara da yer verilmelidir. Ayrıca satranç, dama gibi zekâ oyunu alanlarına da yer verilmelidir. Kurallı oyun alanları (basketbol, futbol, voleybol vb.) da bu yaş grubu için oluşturulacak oyun alanlarında önemli yer tutar (Olcar Chamberlin, 1998).

2.2.1.2.Yapım Amaçlarına Göre Açık Çocuk Oyun Alanlarının Sınıflandırılması

2.2.1.2.1.Geleneksel Oyun Alanları

En çok görebileceğimiz oyun alanlarıdır. Standart malzemelerin yer aldığı alanlardır. Bu alanlardaki oyun materyalleri tek bir amaca yönelik kullanılabilir. Geleneksel oyun alanları salıncak, kayma aleti, tahterevallı gibi motor becerilerin gelişimini destekleyecek aletlerden oluşan ancak bilişsel ve sosyal oyun fırsatı sunmayan oyun birimleridir (Pehlivan, 2012).

2.2.1.2.2.Çağdaş (Heykelsi) Oyun Alanları

Bu oyun alanlarında tüm araçların yeri sabittir ve bu alanda vakit geçirenler dışında hareket yoktur. Statik su ve fiskiyeler, tırmanılacak yükseltiler, geçitler içinde yapılmış kayak alanları mevcuttur. Üstün niteliklerle donatılmış veya çeşitli özelliklere sahip bu yapılanmalar süreklilik gösteren bir parçanın değişik parçalarını birleştirme veya bağlantı kurma işlemini gerekli kılar. Geleneksel oyun alanlarına göre çocuklar tarafından daha çok sevilen bu oyun alanları, daha maliyetli olmasından dolayı az sayıdadır ancak eğitsel bakımdan çocukları oyunun faydalı şekline yönelten bir yapılanmadır (Pehlivan, 2012).

2.2.1.2.3.Macera Oyun Alanları

Çağdaş oyun alanlarının tam tersi yönde tasarlanmış oyun alanlarıdır. Tüm malzemeler hareketli durumdadır. Çocuğun kendi oyun alanı ve aletlerini kendisinin düzenleyebileceği el aletleri, eski tekerlekler, atımlı keresteler, sandıklar, toprak, su, tuğla, kâğıt, boya, çivi, çekiç, kürek, halat vb. materyaller bulunur. Bu oyun alanlarında mutlaka bir rehber eşliğinde çocuklara yol gösterilmesi gerekir (Uluğ, 2007).

2.2.1.2.4.Yaratıcı Oyun Alanları

İçerisinde bulundurduğu modüler bölümler sayesinde çocuklara kendi çevrelerini oluşturma ortamı sunan yaratıcı parklarda kum gibi şekillendirilebilir malzemeler yer alır. Ayrıca tırmanma, sallanma ve hayali oyuna imkân sunan alanlar, tekerlekli araçlar için alanlar, su alanları da bulunur. Çocuk yaratıcı oyunlar aracılığıyla sorun çözebilme konusunda esnek bir yaklaşım kazanma şansı yakalar. Hareket ettirilebilen ve değiştirilebilen elemanlar aracılığıyla çocuklar yaratıcı oyun oynama fırsatı bulurlar (Pehlivan, 2012).

2.2.1.2.5.Özel Oynama-Öğrenme Alanları

Engelli çocuklara yönelik tasarlanmış özel oyun alanlarıdır. Tipik özellikleri yumuşak yüzeyler, hafif eğimler, renk ve seslerin ayırt ediciliğinin yüksek olduğu alanlardır. Bu özellikler çocuğun alandan maksimum düzeyde faydalanabilmesi amaçlanarak tasarlanmıştır. Örneğin yürüme engelli çocukların alandan kolayca yararlanabilmesi için kum ve su alanları yerden yükseltilmiştir (Acar, 2003).

2.2.1.2.6.Çevresel Alanlar

Kırsal kesimlerde buradaki malzemeler kullanılarak oluşturulan oyun alanlarıdır. Ağaçlar, su, çamur vb. unsurların yer aldığı çocukların doğayı ve çevreyi keşfetmelerine fırsat sunarak doğadaki diğer canlılarla iletişim kurma fırsatı sunan alanlardır (Acar, 2003).

2.2.2.Açık Oyun Alanları Tasarımı

Britanya’da kurulan NSPCC (National Society for the Prevention of Cruelty to Children) (Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği) yerel yönetimlere çocukların güven içinde oynayabilecekleri açık alanlar oluşturmalarını önermektedir (Simanon, 2000). Özgüç (1998)’e göre “Çocuk oyun alanı olması planlanan alanlar, çevresindeki okullardan araçla veya yaya olarak kısa sürede, kolay ve tehlikesizce ulaşılabilir olmalıdır. Kışın olabildiğince uzun süre

öğle ve sonrası güneş alabilmeli, yazın öğleden sonra gölgelenebilmeli, havadar olmalıdır. Alan geniş tutulmalı, deniz, göl ve akarsulardan belirli uzaklıkta bulunmalıdır.”

İnsanın sosyal bir varlık oluşu çevresiyle devamlı etkileşim kurmasını gerekli kılar. Özellikle gelişim açısından kritik bir dönemde bulunan okul öncesi dönemdeki çocuklar için fiziki koşullar büyük öneme sahiptir. Duyuların yoğun olarak kullanıldığı bu dönemde çocuk, kendisi ve çevresini algılarıyla anlama, kavrama ve anlamlandırma çabası içerisinde. Çocuk öğrenirken hareket eder, duyularını kullanır, araştırır, düşünür, anlama becerisini geliştirir ve kavradıklarını dile döker. Fakat çevresel etmenler gelişiminin niteliğini etkiler. Bu sebeple, çocuğun değişen ihtiyaçlarını karşılayacak, bütüncül gelişimlerini destekleyecek zengin uyarıcı fırsatları sunulmalıdır (Çukur, 2011b).

Çocuğun dış dünyayla ilişkisinin temelleri ev ortamında atılır. Ev ortamının ardından çevre etkileşiminin temelleri okul öncesi eğitim kurumlarında atılır. Formal eğitimin ilk adımını olan okul öncesi eğitim kurumlarının ortam düzenlemesi tüm gelişim alanlarının desteklenmesi açısından büyük önem taşır. Eğitim ortamları çoğunlukla yetişkinler tarafından dizayn edilir. Çocuklar düzenleme sürecine dâhil edilmeden oluşturulan ortamlarla çocukların talepleri ve gereksinimleri uyuşmayabilir. Çünkü çocuklar ve yetişkinlerin aynı ortamı nasıl gördükleri, ne hissettikleri ve tepkileri farklıdır. Ortam tasarımı yaparken bireysel farklılıkları gözetenek, çocukların algısal süreçleri sonucu oluşturduğu davranışlarına uygun mekânlar oluşturulmalıdır (Karataç, Kartal ve Kocabaş, 2016).

Çocuklar için yetişkinler tarafından oluşturulan ortamlar, kendilerine uygun olarak tasarlanmaktadır. Çocuklar tasarım sürecine katılmadığı ve ihtiyaçları dikkate alınmadığı zaman, oluşturulan ortama uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler (Çukur, 2011a). Bu sebeple çocuklar için oluşturulan ortamların onların ilgi, ihtiyaç ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Açık alan etkinlikleri; öğrenci ve öğretmeni sınıfın sınırlamalarından uzaklaştırarak onlara rahatça etkileşim fırsatı sunan; bireysel ve toplumsal gelişime katkı sunan, okul başarısı ve çevre ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların kazanılması için zengin imkânlar sağlayan eğitim sürecidir (Perry, 2001). Okul bahçelerinde oluşturulan açık oyun alanları çocuklar için dinlendirici ve öğretici özellik taşımaktadır. Bu nedenle okullarda açık oyun alanlarının önemi günümüzde daha çok anlaşılmış ve okul binaları inşa edilirken okul bahçelerine gereken önem verilmeye başlanmıştır. İnşa edilecek okullar için geniş alanlar ayırmak ve

bahçeleri amacına uygun düzenlemek, modern eğitimin gereği haline gelmiştir (Kuş, 2001).

Açık oyun alanları çocuğun düş gücü gelişimi, neler yapabileceğini fark etmesi, kurallara uyum sağlama, enerji boşalımı, çeşitli oyun grupları ile birlikte zıplama, koşma, tırmanma gibi etkinlikleri beraber yapabilecekleri özel ortamlardır. Doğada çocuk çevre algısı oluşarak empati kabiliyetini artırır. Ayrıca bitki, çalı, hayvanlar, rüzgâr, renk, ışık ile suyu keşfeder ve dokunma yoluyla her şeyi sezerek kalıcı öğrenme sağlanmış olur (Koca, 2020).

Oyun, çocukların farklı düşünme, dil, soyut düşünce, konuşma ve problem çözme gibi becerileri geliştirmeleri için zengin bir araç olma potansiyeline sahiptir. Açık oyun alanları genellikle hedefe yönelik olmayan oyun için bir yer olarak görülse de, bu alanlar, iç mekân oyunu ile aynı çeşitlilikteki gelişim becerilerini destekleyici olabilir. Bu nedenle, açık alan oyun alanlarının fiziksel ortamı, çocukların oyun yelpazesinin tamamını destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır (Maxwell, Mitchell ve Evans, 2008).

Açık hava ve açık alanlarda oyunların çocuk gelişimi açısından önemi okul bahçelerini okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli birimlerinden biri haline getirmiştir. Bu sebeple okul bahçelerinin tasarım ve donanımının iyi yapılması gerekmektedir. Okul bahçeleri de oyun odaları gibi düzenli rutin olarak kullanılmalıdır. Okul bahçelerinin genişliğinin okulun kapladığı alanın en az iki katı büyüklüğünde olması idealdir. Okul bahçelerinde çocukların koşup oynayabileceği çim alanlar, bisiklet sürme fırsatı sunan beton yollar, ekim dikime uygun alanlar ve kum havuzu oyun alanlarına yer verilmelidir. Çocukların oynayabileceği oyuncaklar olmalı ve gerektiğinde bu oyuncaklar yenilenebilmelidir. Gölgeleme amacıyla ağaçlar bulunmalıdır. Bahçenin temizliğine dikkat edilmelidir. Bahçe düzenlemesi esnek olmalı gerektiği zamanlarda değişim ve düzenleme olanağına sahip olmalıdır. Ayrıca çocukların sağlığını tehlikeye sokabilecek zehirli bitkilerden arındırılmalıdır (Kalemci, 1998).

Okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanları çocukların oyun oynama ve temiz hava alma gibi gereksinimlerine karşılamalarına fırsat tanıyan okulun önemli bir bölümünü oluşturur. Bu alanlar çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlayarak sınıf içi etkinliklerin devamlılığını sağlayan öğrenme ve gelişme alanlarıdır (Terzioğlu, 2005). Erken çocukluk eğitimi veren kurumlarının bahçelerinde bulunan açık oyun alanları iyi tasarlanmalı ve donatılmalıdır. Çocukların koşup oynayabileceği çim alanlar, bisikletle gezme olanağı sunan sert zeminli yollar ve kum havuzu yer almalıdır. Çocuklara tırmanma fırsatı

verebilecek ağaçlar, açık oyun alanlarını daha çekici kılar (Baran, Yılmaz ve Yıldırım, 2007).

Okul bahçelerinde açık oyun alanlarının tasarlanmasından itibaren mekânların düzenlenmesinde kullanılan doğal- yapay yapı ve donanım malzemelerinin süsleyici olarak kullanımının yanında bu ortamların işlevsel bakımdan da faydaları göz ardı edilmemelidir. Çocuğun okul öncesi dönemde en önemli ihtiyaçlarının başında oyun ve hareket gelir. Bu yıllarda açık ve kapalı bahçeler çocuklar için vazgeçilmezdir. Bunu gerçekleştirebilmek amacıyla da geniş ve büyük alanlara gereksinim vardır. Çocuğun oyun oynarken kendini doğaya ait hissetmesi ve doğayı keşfetmesi çocuğun gelişimine olumlu katkı sunar. Bitkiler ve hayvanların okul öncesi eğitim kurumlarındaki varlığı çocuğun dalları, yaprakları, çiçekleri, böceklerin eklemlemesini, hareketini incelemesine ve bu gibi oluşumları sorgulama fırsatı bulmalarını kolaylaştıracaktır. Bununla birlikte, açık ve kapalı alan aktiviteleri de çocukların gelişim süreçlerinin bir parçasıdır. Okul  ncesi eğitim kurumlarında çocukların etkinlik yapabilecekleri spor alanlarının bulunması da önemlidir ( zt rk ve Bayrak, 2017).

Çocuklar için açık oyun alanlarında değişik biçimde oluşturulan toprak tepecikler, tiyatro alanı, kulübe, bitki yetiştirmek amacıyla oluşturulan ortam, hayvan besleme alanı oluşturulabilir. El yıkamak için lavabolar ve son yıllarda ülkemizde de uygulanmaya ba lanan uygun havalarda kullanmak için havuz da yaptırılabilir. Bu alanlarda kullanılan malzemeleri depolamak için bir saklama alanı bulunmalıdır. Açık oyun alanlarından tuvaletlere kolay ulaşılabilir olmalıdır. Bu alanlarda dışarıdan gelebilecek tüm tehlikelere karşı korumak için tel örgü,  it ve dekoratif beton duvar yapılarak çocukların a amayaca ı biçimde kapı tasarlanmalıdır. Çocukların açık oyun alanlarındaki malzemeleri rahatça kullanabilmelidir. Bunun yanı sıra onların fiziki ve kas gelişimlerini uygun ve güvenli olmalıdır (Gönen, 1998).

Okul bahçelerinin açık oyun alanlarının bazı nitelikleri bünyesinde bulundurması beklenir. Bahçenin boyutu, tahterevalli, salıncak, kaydırak, tırmanma merdiveni gibi yapılandırılmış, el arabası, oyun evi, bisiklet, kum havuzu, araba lastikleri gibi yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış su, toprak vb. doğal materyallerin zenginliği, birim alana d  en  ocuk miktarı, toprak, beton, çim, asfalt zeminlerin varlığı gibi özellikler okulların bahçelerindeki açık oyun alanlarında olması gereken niteliklerindendir ( elik, 2012).

Okul bahçelerinde oluşturulan açık oyun alanları iç mekân tasarımlarında olduğu gibi çocukların ihtiyaçları gözeticilerle tasarlanmalıdır. Açık alanlar çocukların sınıfa ve tualete kolayca ulaşabileceği alanlarda olmalıdır. Yağmurlu ve sıcak havalarda da kullanmak için üstü kapalı bir mekân oluşturulmalıdır. Ayrıca oyun alanlarının çevresi çitle çevrilerek çocukların güvenliği sağlanmalıdır. Bu alanlarda kum, taş, çim, çakıl, toprak gibi farklı yüzey kaplamaları kullanılarak farklı amaçlarla kullanma fırsatı sunan alanlar oluşturulmalıdır. Çukurlar ve tepeler oluşturularak çocukların hem kendilerinin hem de değişik oyun materyallerini yuvarlaması sağlanabilir. Ayrıca salıncak, kaydırak, tahterevalli gibi oyun alanı ekipmanlarına da yer verilmelidir. Sebze meyve yetiştirme alanları, kum ve su havuzları da bu alanlarda oluşturularak çocuklar için etkinlik alanları haline getirilebilir. Oyun alanında kullanılan malzemeleri saklamak amacıyla depolama alanına da ihtiyaç vardır (Turan ve Turan, 1998). Çocuklar için açık alanlarda oluşturulan oyun alanları tasarlanırken şu hususlar dikkate alınmalıdır;

1. Engebeli alanlar çocuklar için düz zeminlere göre daha dikkat çekicidir. Küçük yükselti ve çukurlarla oluşturulan alanlar çocuk oyun alanlarını zengin, orijinal ve özgün, çeşitli ve etkin hale getirir.
2. Çocuklara özel oluşturulan oyun alanlarında normal gelişim gösteren çocuklarla birlikte engelli çocukların da gereksinim ve gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır.
3. Oyun alanlarında kullanılan malzemeler çocuklar için bireysel ve özgün aktiviteler bakımından dikkat çekici olmalıdır.
4. Oyun alanlarında toprak, çimen, beton ya da asfalt gibi farklı malzemelerin kullanıldığı zeminler oluşturulmalıdır (Gül, 2012).
5. Açık oyun alanı sınıfın yakınında oluşturulmalıdır.
6. Her bir çocuğa özel 10 metrekaarelik alan olmalıdır.
7. Güneş alan ortamlar ile gölgeli alanlar dengeli olmalıdır.
8. Çocukların güvenliği için açık oyun alanlarının yüksek ve sağlam engellerle çevrilmelidir.
9. Kapalı alanlar çok sıcak ve soğuk havalarda da çocukların açık alanlarda vakit geçirebilmesi için oluşturulabilir (Henner, 1999'dan akt. Cevher Kalburan, 2011). Bununla birlikte açık oyun alanlarında bulunabilecek oyun materyalleri şu şekilde sıralanabilir:

“salıncak, kaydırak, tahterevalli, tırmanma araçları, yaylı aletler, tünel, su fiskeyesi, kum havuzu, yürüme tahtası, araba lastikleri, kulübe vb.” (Gül, 2012).

2.2.3. Açık Oyun Alanlarında Oluşturulabilecek Ortamlar

2.2.3.1.Kum Havuzu

Kum oyun alanları yerden yükseltilmiş olmalıdır. Kum havuzu çevresinde bilinen rüzgârların estiği yönlerde rüzgâr kırıcı engellerin yerleştirilmesi gerekir. Öğretmenlerin çocuğu gözlemleyebilmesi için öğretmenler için oturma alanları tasarlanmalıdır. Kum havuzunda kullanılacak taneciklerin boyutları dengeli olmalıdır. Tanecik büyüklüğü en çok 1.5 mm ve daha ince olması gereklidir. Kum derinliği 38-45 cm arasında olması önerilir. Havuz günün belli zaman diliminde güneş alması gereklidir ancak güneş alma zamanının tam öğle saatlerine gelmemesine özen gösterilmelidir. Güneş kumun kuruma ve havalanmasını sağlayacaktır (Kuş, 2001).

Kum oyun alanlarının hijyenine dikkat edilmeli; kuvvetli rüzgârların çocukları etkilemesini önlemek amacıyla nemli ve ağaçlı alanlarda bu mekânlar oluşturulmalıdır. Diğer taraftan kargaşanın olduğu çok aktif kullanılan alanlardan da uzakta olmalı; ancak yetişkinlerin rahatça görebileceği alanlarda oluşturulmalıdır. Kum oyun alanlarında kum yığın halinde bulundurulmalıdır. Yığın şeklinde kum tepeleri şeklinde olursa daha büyük çocuklar bu tepelerden kaymak isteyebilir ve tehlikeli bir hal alabilir. Kum oyun alanları ahşap kenarlıklarla çevrilerek bir sandık şekli aldırılabilir ya da havuz biçiminde hazırlanmalıdır. Kenarlıklar ise alçak olmalı ve çocuklar istediklerinde buralara oturarak çalışabilmelidir. Kumların saklanacağı sandıkların altı ya da sekiz metrekare büyüklüğünde üç ile sekiz köşeli olması tavsiye edilmektedir. Sandıklar dayanıklı olmalı, içine çamur bulaşması önlenmelidir. Kum ile toprağın birbiri içerisine geçmemesi için sandıkların ya da havuzun altı beton olmalı, kenarları ise ahşap ve alt kısmın ise merkezi de hafif meyilli olmalıdır. Bu sayede yağışlı havalarda su sandıkta toplanmaz, kumu yıkadıktan sonra havuzdan rahatça boşaltılabilir. Bu esnada kum da havuzda rahatça saklanmış olur (Ummanel, 2017).

2.2.3.2.Sert Zemin Oyun Alanları

Okul bahçelerinde spor etkinliklerine yer ayrılmalıdır. Top oyunları için sert zeminli alanlara ihtiyaç vardır. Yakalama ve vurma oyunları, kuralları olmayan doğaçlamalar, geniş grup oyunları, çocukların iletişim ve yardımlaşma gibi sosyal becerilerinin de gelişimini sağlar (Kuş, 2001).

2.2.3.3.Çim Oyun Alanları

Yere düşme, oturup kalkma ve yuvarlanmaların yer aldığı grup oyunlarında açık çim alanlar tercih edilir. Bu alanların çevresi alçak ağaçlarla veya çalılarla çevrilebilir. İzleyiciler için de uygun oturma alanları oluşturulabilir (Kuş, 2001).

2.2.3.4.Bitkilendirme Alanları

Bahçelerde çocukların beş duyusunu işe koşarak algılama becerilerini geliştirecek bahçe tasarımına yer verilmelidir. Görme duyusunu işe koşmak için renkli çiçekler, koklama duyusu için kokulu bitkiler, duyma duyusu için kavak, çim ve bambu gibi rüzgar etkisiyle ses çıkaran bitkiler, dokunma duyusunun gelişimi için ise dikensiz ve zehirsiz dolgun ve dokulu bitkilerin kullanılmasına özen gösterilmelidir (Çelik vd., 2015).

Okul bahçelerinde yer verilecek bitkiler seçiminde mekân yaratma amacı güdülmelidir. Sonbahar ve ilkbahar güneşinden faydalanabilecek biçimde ağaçlandırma yapılmalıdır. Bahçelerde geniş yapraklı ağaçlara yer verilmelidir. Ayrıca hem mevsim yeşil kalan bitkilere de yer verilmeli ve boyut ve renk çeşitliğine de önem verilmelidir (Önder ve Memlük, 1997).

Bitki ve sebze yetiştirilecek alanlar diğer oyun alanlarına karşı korunaklı olacak ortamlarda oluşturulmalıdır. Ayrıca kolay yetişecek sebze ve bitkinin seçimi önemlidir. Bahçe aletlerinin saklanabileceği bir depolama alanı oluşturulmalıdır. Her çocuk için özel bitki yetiştirme alanı oluşturulmalıdır. Çocukların erişimi ve dolaşımını rahatlatmak amacıyla bahçeler 60 cm'den geniş olmamalıdır (Kuş, 2001).

2.2.3.5.Su Oyun Alanları

Su çocuklara çok farklı şekillerde oynama fırsatı sunar. Su çocukların duyu ve motor gelişimlerine katkı sunmasının yanında çocuklara rahatlama fırsatı sunar. İki yaş itibariyle çocuklar için temel oyun malzemesi haline gelen kum ve su ile çocuklara oynama fırsatının sunulması çocukların bilişsel ve fiziksel gelişimi ile birlikte özgüven gelişimine de destek sağlar (Yavuzer, 2019).

Oyun aracı olarak su, çocukların uzun zaman keyifli vakit geçirmelerini sağlayan bir materyaldir. Su ile oyun çocukların fark etmeden fizik kurallarını da öğrenme fırsatı bulur. Su ve kumu karıştırarak elde edilen çamurlarla yapılan kuleler ile dengeyi, su ve kumu kazarak oluşturduğu havuza çektikleri setle su basıncını fark edebilmesi buna örnek

verilebilir. Ayrıca su ile yapılan karışımlarda da maddenin farklı hallerini görebilirler (Charles, 1999).

2.2.3.6.Topografik Oyun Alanları

Kendiliğinden eğimli alanların doğal yapısı bozulmadan çocuklar için eğlenceli vakit geçirme fırsatı sunacak kaydırak, tırmanma duvarı veya su kullanılarak şelale görünümü verilerek oyun alanlarına dönüştürülebilir (Turgut ve Yılmaz, 2010).

2.2.3.7.Cansız Materyaller

Okul bahçelerinde oluşturulacak oyun alanlarında bitki tohumları, taş, kütük, deniz kabuğu, ağaç dalları, yapraklar gibi cansız materyaller kutulanıp saklanabilir. Ayrıca bölgenin ve yörenin şartlarına uygun olarak bu malzemelerin çeşidi artırılabilir. Toplanan bu malzemeler oyun ve etkinlik materyaline dönüştürülebilir.

Çocuklar için çevrede bulduklarını toplayıp biriktirerek koleksiyon yapmak zevkli bir uğraştır. Çocuklar topladıklarını arkadaşlarına göstererek iletişim kurarak sosyalleşme adına önemli adımlar atmaktadır. Küçük yaşlarda çocukların ilgilendikleri bu nesneler gelecek yaşamları için jeoloji, botanik ve biyoloji gibi konulara temel oluşturmaktadır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

2.2.4. Açık Oyun Alanlarında Oynanabilecek Oyun Türleri

2.2.4.1.Fiziksel Oyunlar

Fiziksel oyunlar, atlama-zıplama, koşma, emekleme, tırmanma, kayma gibi fiziksel eylem ihtiyacını karşılayan etkinlikleri gerçekleştirebilmek amacıyla işlevsel materyallerle donatılmış, düşme ve yaralanmaları önleyebilmek için gerekli tedbirlerin alındığı spesifik bir alanda gerçekleştirilen oyunlardır (Del Alamo, 2005).

Fiziksel oyun alanlarında bulunan oyun materyalleri değişik şekil, yükseklik ve zorluk seviyelerinin de olduğu çocuğa bireysel ve grup etkinlikleri yapma fırsatı sunmalıdır. Fiziksel oyun alanlarında çocukların tek başına ya da birlikte olabileceği, onlara doğrusal ve dairesel sallanma olanağı sunan salıncaklara yer verilmesi gerekir. Ayrıca bu salıncakların farklı yaş grubunda bulunan çocuklar için emniyet kemerli salıncaklar, destekli oturabilen çocuklara uygun olabilecek salıncaklar ve engelli çocuklar için tekerlekli sandalye ile sallanabilme gibi farklı özelliklere sahip olmasına da dikkat edilmelidir. Farklı yükseklik ve şekillerde (spiral, düz, tüp vb.), aynı anda minimum iki kişinin kaymasına olanak sunan, işitme cihazı takan çocuklar için sürtünme ile

elektriklenmeyen, çocukları annelerin karşılaşmasına olanak sağlayan iniş basamağına sahip kaydıraklara yer verilmelidir (Playworld, 2015).

2.2.4.2.Yaratıcı Oyunlar

Yaratıcı oyunlar, kullanıcılar tarafından şekillendirilebilen, değiştirilebilen malzemeler olan kum, çim, su, hamur malzemelerin kullanıldığı oyunlardır (Del Alamo, 2005). Hayal gücü kullanılarak çocuklar tarafından oluşturulan oyun, oyun materyalleri ve mekânlarını içinde barındıran bir oyun türüdür. Çocuk hamur, kil, çamur ve kum gibi malzemeleri kullanarak hayalindeki imgeleri malzemeler üzerinde şekillendirerek somutlaştırır. İç mekânlarda minderlerden yapılan evler, kumdan kaleler, hamurdan yapılan pastalar gibi oyun türleri buna örnektir (Çay, 2006).

2.2.4.3.Sosyal Oyunlar

Sosyal oyunlar, yakalamaca, saklambaç, rol oyunları gibi sosyal oyunlar grubundandır. Bu oyunlarda yaratıcılık temeldir. Özgünlüğü sağlamak için de yalnızca ana unsurlara gereksinim vardır (Del Alamo, 2005). Bu oyun alanlarında tahterevalli, salıncak gibi park elemanları, organize oyunlar için basketbol, futbol sahaları ve kum ve su oyun alanlarına yer verilmelidir (Playworld, 2015).

2.2.4.4.Duyusal Oyunlar

Çocuklar yaşamın her noktasında duyu organlarını kullanarak deneyler yapmaya fırsat kollarlar. Bu sebeple oyun malzemeleri, onların deneme faaliyetlerine fırsat sunan, duyularını işe koşacakları malzemeler şeklinde olmalıdır. Bu malzemeler duyu organlarını harekete geçirecek şekilde olabilir (Del Alamo, 2005). Çocuklar için oluşturulacak duysal oyun alanlarında onların beş duyusunu (dokunsal, görsel, tatsal, kokusal, işitsel) harekete geçirme fırsatı sunan ortamlar oluşturur (Uslu ve Shakouri, 2012). Dokunsal oyun için tırmanma olanağı sunan kayalar, kum ve su oyunları; büyük kas gelişimini desteklemek için tırmanma merdivenleri, ağlar; denge oyunları için salıncak, dönence gibi materyallerle sağlanabilir (Hags, 2019).

2.2.4.5.Sessiz Alanlar

Çocukların yorulduklarında onlara ara verme fırsatı sunan oyun alanını değerlendirmek amacıyla oluşturulabilecek olan bu alanlar, çocuklar için hareket etme fırsatı sunan etkin kullanılan alanlar kadar önemlidir. Çocuğun tek başına, sakin bir alanda oynama ihtiyacına da saygı duyulmalıdır. Çocukların kalabalıktan uzaklaşarak bu alanlarda müdahale

olmadan bireysel olarak oynama imkânı bulur. Bu alanlar çocukları gözlemleyen yetişkinlerin kullanımı için de cazip olup, çocuğa müdahale etmeden izlemelerine de fırsat sunan destek bir ortamdır. Bu alanlarda, kum havuzu, oturma alanları oluşturularak masalar koyulabilir. Alanın, güneşi doğrudan almayan bir konumda olması önemli bir faktördür (Del Alamo, 2005).

2.3.Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bahçelerinde Oluşturulan Açık Oyun Alanları ve Öğrenme Ortamları

Okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinde oluşturulan açık oyun alanları bu dönem çocuklarının gelişim ve öğrenmesi için önemli yer tutar. Uzmanların ortak görüşü de açık alan oyun ortamlarından yoksun büyüyen çocukların gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği yönündedir (Tepetaş ve Arnas, 2017).

Çoğu ebeveyn ve eğitimci, açık havada oynamanın çocuğun sağlıklı gelişiminin doğal ve kritik bir parçası olduğu konusunda ortak fikre sahiptir. Özgürce seçilen açık hava oyun etkinlikleri aracılığıyla çocuklar, sosyal yeterlilik, problem çözme, yaratıcı düşünme ve güvenlik becerileri de dâhil olmak üzere yetişkin yaşamı için gerekli olan bazı becerileri öğrenirler (Moore ve Wong, 1997).

Açık oyun alanlarında oynamanın önemi 160.000'den fazla öğretmen, okutman ve eğitim destek personelinin temsil eden İngiltere’de kurulan profesyonel bir dernek ve sendika olan öğretmen ve öğretim görevlisi tavsiyeleri ASKATL (Teacher and Lecturers Advice) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada pekiştirilmiştir. Dernek, İngiliz hükümeti tarafından yeni uygulanan erken çocukluk eğitim politikasının başarısını belirlemek amacıyla üç ile beş yaş arasındaki İngiliz çocuklarla çalışan 550 üyesiyle anket yapmış ve bu anket sonuçlarında katılımcıların %61’i, açık oyun alanlarının eksikliğinin en büyük endişeleri olduğunu belirtmiştir. Yine Kanada’da çocuk bakımı sektörüne kamusal ve mesleki eğitim sağlamayı amaçlayan ulusal bir kuruluş olan Kanada Çocuk Bakımı Federasyonu tarafından çocuklar için açık oyun alanlarında oynamanın önemi araştırılmıştır. Grup, Health Canada'nın sponsorluğunda “‘Küçük Çocuklar için Kaliteli Açık Hava Oyununu Anlamak ve Teşvik Etmek’’ isimli bir proje ile çocuk bakımı ortamlarında kaliteli açık hava oyun deneyimlerinin planlanmasında en iyi uygulamaları teşvik etmek amacıyla kaynaklar ve eğitim sağlamıştır. Projenin gerekçesi ise haftada 20-30 saatini kapalı mekânlarda geçirmelerine karşın çocukların haftada ortalama 10 saatten az süreyle açık hava oyun deneyimlerine katılmalarıydı (Dietze ve Crossley, 2000).

Açık oyun alanları ile çocukların refah düzeyini ilişkilendiren araştırma sayısı arttıkça, birçok ülke doğa oyunları ile açık oyun alanlarına ve doğal alanlara erişimi teşvik etmek amacıyla politika ve uygulama geliştirmeye başlamıştır. İngiltere doğal özellikleri bünyesinde barındıran kaliteli açık hava oyun alanlarına yönelik güçlü bir politikayı gündeme getirmiştir. Çin'in Anji Eyaletinde, çocukların oyun yoluyla keşfetmesine, hayal etmesine ve üretmesine olanak sağlamak için topluluk ve okul ortamlarında minimal düzeyde yapılandırılmış doğal ortamların kullanılmasına artan bir ilgi oluşmuştur. İskandinav ülkelerinde ve uluslararası alanda giderek büyüyen orman anaokullarında ise eğitim bağlamı aracılığıyla küçük çocuklara doğa oyunu deneyimlerini sunma çabaları bulunmaktadır (Ernst ve Burçak, 2019). Doğa anaokulları ve orman anaokulları, hem tüm alanlarda çocuk gelişimini hem de ekolojik kimlik veya çevre etiği gelişimini desteklemek için doğada çocuk tarafından başlatılan oyunu kullanır. Doğa anaokulları ve orman anaokulları genellikle günlük etkinliklerin çocukların ilgi ve meraklarına göre ortaya çıktığı yeni bir müfredat kullanır (Larimore, 2016).

Doğa anaokulu, öğrenci etkinliklerinin düzenli odağı olarak doğal bir alanı kullanan, tam lisanslı çocuk bakım alanlarıdır. Tasarımı geleneksel oyun alanlarına göre genellikle daha doğal olan yapılandırılmış bir oyun alanında günlük serbest oyun zamanını da içerir. Önceden belirlenmiş etkinlikler ana hatları veya akademik amaç ve hedeflerden ziyade, çocukların kendi ilgi alanları ve keşiflerine rehberlik eder. Doğa anaokulları, hikâyeler, müzik, inşaat oyunları, sanat, dramatik oyunlar, atıştırmalıklar gibi iç mekân etkinliklerine dış mekânlarda yer verir. Doğa anaokulları, öğretmene vurgu yapmak yerine çocuğun bütüncül gelişimini destekleyen müfredatı tercih ederler. Bunu en etkili şekilde gerçekleştirmek için çocukların etkinlikleri kendi ilgi alanlarından, keşiflerinden ve gözlemlerinden yararlanır. Dışarıda mevsimsel değişiklikler veya sebze bahçesi yetiştirmek gibi genel temalar takip edilebilir, ancak her günün etkinlikleri doğanın sürekli değişen zevklerine ve sürprizlerine izin verecek şekilde esnek kalır (Hearts, 2014).

Açık alanlarda bulunan oyun ortamlarında açık alan etkinliklerine rutin olarak ve yeterli oranda yer veren okul öncesi eğitim kurumları çocuklara doğa ile buluşma fırsatı sağlamasının yanında çocuklara sağlıklı büyüme, doğa sevgisi ve çevreyi koruyan bireyler olma imkânı sağlaması bakımından önemlidir (Pery, 2001). Nitekim İskandinavya'da anaokulu çağındaki çocukların açık hava oyun alanlarında doğal ortamda geçirdikleri zamanın içeride geçirdikleri zamandan daha çok olması giderek yaygınlaşmaktadır. Bazı anaokulları, üç ile altı yaş arası çocukların günün tamamını veya çoğunu açık havada,

doğal bir ortamda geçirdikleri açık hava okulları olarak şeklinde düzenlenmektedir. Çocuklar üzerinde doğal bir ortamda oynamanın olumlu etkileri olduğu görülmüş ve çocuklar oyunlarında daha yaratıcı hale gelmiş ve oyun etkinlikleri ve oyun çeşitlerinde artış olduğu görülmüştür. Ayrıca açık hava anaokullarındaki çocuklarda hastalık nedeniyle devamsızlığın geleneksel anaokullarına göre daha düşük olduğu belirtilmektedir (Södeström, 1998).

Ülkemizde Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği madde 90'da : *“Eğitim etkinliklerinin sağlıklı, uygun ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır.”* ifadesi yer almaktadır. Eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmediği zamanlarda bahçe ve açık oyun alanı düzenlemelerine yer verilir. Bu alanlar tasarlanırken; psiko-motor ve bilişsel gelişimin desteklenmesi, çocuklara dolaşp oynama fırsatı sunan, çocuklara doğa sevgisi kazandırılması, trafik eğitim alanı, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve yeşil alanı oluşturulabilmek amacıyla yeterli toprak alanın ayrılmasına dikkat edilir (MEB, 2014).

Okul öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde 14 Ekim 2023 tarihinde yapılan değişiklikle *“Eğitim etkinliklerinin güvenli ve nitelikli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için etkinlik/oyun odası ile bahçenin amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır.”* ifadesi ile *“Etkinlik/oyun odası ve bahçeyle ilgili düzenlemeler yapılırken Okul Öncesi Eğitim Programı (MEB, 2013) esas alınarak millî, manevi, ahlaki, insani ve kültürel değerler doğrultusunda; çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesine, çevre bilincinin kazandırılmasına, okul bahçesinin yüz yüze oyunlar başta olmak üzere farklı oyun türlerini teşvik edecek şekilde düzenlenmesine özen gösterilir. Ayrıca açık alanda geçirilen zamanın niteliğinin artırılması için trafik eğitim pisti, kum havuzu, oyun araç gereçlerinin bulunduğu alan ve bahçenin ağaçlandırılması gibi diğer oyun alanlarının oluşturulmasına önem verilir.”* ifadesi eklenerek açık oyun alanlarına yapılan vurgu daha da artırılmıştır.

Erken çocukluk yıllarında çevre tanıtımı, açık hava oyunları ile sağlanabilir. Çocuklara çevrelerindeki insanlarla çalışabilme, bağımsızlık ve sorumluluk gibi olumlu toplumsal davranışlar, açık havada oyunları yoluyla kazandırılabilir (Thalib ve Ahmad, 2020).

Sınıf dışında yapılan eğitim uygulamaları, sınıfta yapılan eğitim için bir alternatif değil tam aksine destek veren bir eğitimidir. İsveç, Norveç ve İngiltere gibi Avrupa ülkelerinde son 15 yıl içinde önem kazanan bu eğitim yöntemi sınıf içi etkinliklerle birlikte yürütülmektedir. Okul öncesi dönemden itibaren tüm eğitim kademelerinde uygulanabilen bu eğitim yöntemi bulunan bölgenin coğrafik ve sosyolojik özelliklerini, doğa ve doğada

gerçekleştirilebilecek macera sporlarını içeren, felsefi kökenleri Aristo ve Platon'dan Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Froebel, Piaget, Dewey gibi doğa felsefecilerinin eğitim görüşlerine dayanmaktadır. Bu felsefeci ve eğitimciler çocukların doğada vakit geçirmesinin önemini sık sık vurgulamış ve doğal alanlarda oluşturulan ortamların eğitimin bir parçası olması gerektiği konusunda görüşlerini ortaya koymuşlardır. Sınıf dışı eğitim ortamları ile çocuklara teorik ve pratik bilgileri birlikte kazanabileceği doğada ve açık alanlarda gerçekleştirilen bütünleştirilmiş bir eğitim anlayışı ortaya koyulmuştur (Dahlgren ve Szczepanski, 2005).

Nitekim Yıldırım ve Özyılmaz Akamca (2017)'ya göre öğrenme hem sınıf içi etkinliklerle hem de bilginin yapılandırılmasına katkıda bulunan açık hava etkinlikleriyle desteklenmelidir. Açık alan oyunları çocukların etkin katılmalarına ve deneyerek öğrenmelerine olanak tanır. Öğrenmek çok fazla çalışma ve etkinlik yapmayı gerektirir. Yaparak yaşayarak öğrenme deneyimi kazandıran açık hava etkinlikleri, çocukların teorik bilgilerinin uygulamaya geçirilmesine, uzun süreli belleğe aktarmalarına ve gerçek yaşamda karşılaştıkları sorunlara sahip olduklarından yola çıkarak çözümler üretmelerine yardımcı olur. Özellikle küçük çocuklar, bütün duyu organlarını kullanarak öğrendiklerini uzun süreli belleğe kaydedebilirler. Bu yüzden açık oyun alanları çocuğun çevresi ve doğa ile etkileşimi için okul öncesi eğitimin önemli bir parçası olmalıdır (Talay, Aslan ve Belkayalı, 2010).

Profesyonel eğitimin başladığı okul öncesi eğitim kurumlarında anlatım yöntemlerinin yanında görsel ve uygulamalı doğa eğitimi verilmesi gerekmektedir. Doğa aracılığıyla yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı bulan çocuk gerçek yaşamın bir provasını yapma fırsatı bulur. Bu şekilde verilen eğitim kalıcı öğrenmelere ve davranışlara dönüşür. Bu sayede çocuk sağlıklı bir gelişim gösterme şansı yakalamış olur (Öztürk ve Bayrak, 2017). Çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyen açık oyun alanları çocuklara doğal alanlarda sunduğu özgür öğrenme ortamları ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitim sürecinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Açık oyun alanlarında çevre ile etkileşim çocuğun çevre bilincinin gelişimi, deneme yanılma yoluyla keşfetme, düş gücünün gelişimiyle özgünlüğünün artırılmasında, olumlu-olumsuz duygularının ortaya çıkarılarak psikolojik olarak rahatlatılmasında, doğal materyaller aracılığıyla kendilerini ifade etmelerinde, sorunlara çözüm üretmede, paylaşma, iş bölümü becerilerini destekleyerek sağlıklı gelişime katkı sağlar (Bento ve Dias, 2017).

2.3.1. Okul Bahçelerinde Oluşturulan Açık Oyun Alanlarının Özellikleri

Alan yazında okul bahçelerinde oluşturulması önerilen açık oyun alanların özelliklerine aşağıda yer verilmiştir:

2.3.1.1.Konum

Oyun alanları kış mevsiminde mümkün olduğunca uzun süre, öğlen vakti ve sonrasında güneş almalı ve yaz mevsiminde öğleden sonraları gölge alanlara sahip havadar alanlar olmalıdır. Bu alanlar birçok çocuğun bir arada olmasına fırsat sunmasının yanında serbest ve kurallı oyun oynama şansı tanınmalıdır. Oyun alanları farklı yaş guruplarına hitap edecek oyun materyallerini bünyesinde bulunduracak şekilde geniş ve güvenli olmalıdır. Alan, genel olarak birçok yerden görülebilmeli ve çocuklar yetişkinler tarafından izlenebilmelidir (Duman ve Koçak, 2013).

2.3.1.2.Tasarımda Uygunluk ve Esneklik

Her çocuk kendi yaşına uygun etkinlikte yer alabilmelidir. Oyun alanları özel gereksinim duyan çocuklar için de uygun olacak şekilde oluşturulmalıdır. Sanatsal faaliyet alanları, tırmanma, toplanma ya da zıplayabilmelerine fırsat sunacak alanlar oluşturulmalıdır. Örneğin, zıplayabilmeleri için toprak tepecikleri oluşturmak gibi. Çocuklar için tehlike oluşturmayacak şekilde risk alabilme fırsatı sunacak, deney ve keşif yapma dürtülerini harekete geçiren tasarımlara yer verilmelidir (Özburak ve Aygenç, 2021). Oyun alanları farklı oyun materyallerini içeren ve çocukların problem çözme becerisine katkı sunacak özellikte tasarlanmalıdır. Bu alanlar ekleme ve düzenlemelere fırsat verecek şekilde esnek yapılandırılmalıdır. Giriş çıkışlarda farklı noktalardan sirkülasyonun sağlanmasına olanak vermelidir. Bireysel ve grup oyunlarına uygun oyun alanları oluşturulmalıdır. Farklı yükseklikte merdiven, basamak ve oyun elemanlarına yer verilerek farklı yaş ve gelişim düzeyindeki çocuklar için oyun imkânı sunmalıdır (Çay, 2006).

2.3.1.3.Doğa ile Bütünleşme

Şehirleşmeyle birlikte çocuklara doğayı tanıma ve fark etme fırsatı sunacak oyun alanlarına gereksinim daha da artmıştır. Bu ortamlardaki dağınık alanlar, kum, su, elle şekil verilebilen doğal materyaller, yapraklar ve tohumlar çocukların oynayabilmesine fırsat sunan ana materyallerdir (Duman ve Koçak, 2013).

Psikolojik ve bedensel sağlıkları açısından oluşturulan ortamlarda kullanılan materyallerin önemli etkisi vardır. Bu materyaller görsel ve işlevsel bakımdan insan psikolojisi ile

ilgiliyken, dokunsal ve fiziksel etkileşim yönünden sağlıkla doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple oluşturulan öğrenme ortamlarında kullanılan materyallerin mümkün olduğunca doğal materyallerden seçilmesi önemlidir (Öztürk ve Bayrak, 2017).

Çevre eğitiminin gelişimine destek sunan materyaller doğrudan doğadan karşılanmalıdır. Gölgeleme malzemesi olarak ağaçlar ve çalılar, gizlenme gereksinimini karşılamak amacıyla da büyük kaya parçaları tercih edilebilir (Özburak ve Aygenç, 2021).

Açık alanlarda oluşturulan oyun alanları, çocuklara oynarken doğayı gözlemleme fırsatı sunmalıdır. Çocuklara kapalı alanlarda ekran başında tek başına oynaması yerine, doğada arkadaşlarıyla oyun oynama fırsatı sağlanmalıdır. Böylece çocuklar gerçek yaşama uyum sağlama ve sosyalleşme konusunda daha başarılı olmaktadır. Ayrıca doğal ortamda böcekleri, ağaç ve bitkileri inceleme şansı yakalayan çocuklar doğal yaşam içinde yer alan varlıkları benimseyerek, onlara karşı yabancılık hissetmezler. Aynı zamanda çocukların sağlığı için de açık alanlarda doğa içinde vakit geçirmeleri oldukça önemlidir (Kıpırtı, 2019).

2.3.1.4.İlgi Çekicilik

Okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanlarındaki planlama ve oyun malzemelerinin dizaynı ve rengi çocukların dikkatini çekecek özellikte olmalıdır. Ayrıca çocukların sağlığı ve ekipmanlardan aktif olarak faydalanabilmeleri ve kazaları engellemek amacıyla oyun ekipmanlarında güvenlik standartlarına uygun olarak tasarlanması gereklidir (Duman ve Koçak, 2013).

Çocuk oyun alanlarında kullanılan oyun ekipmanlarının farklı renk ve tasarımda çocukların ilgisini çekeabilen, farklı amaçlarla kullanıma uygun olması çocukların oyun alanlarındaki oyun tercihlerini etkilemektedir. Örneğin engebeli araziler düz arazilere göre çocuklar için daha ilgi çekici hale gelmektedir (Gür ve Zorlu, 2002).

2.3.1.5.Kaynakların Kullanımı

Açık oyun alanları tasarlanırken bölgenin özelliği korunmalı ve o bölgedeki güneş ve su gibi doğal kaynaklardan faydalanılarak oyun aracı haline getirilerek çocuklara yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunulmalıdır. Mümkün olursa su toplama sistemleri tasarıma dâhil edilerek oyun esnasında çocukların bu tür sistemleri öğrenmesine fırsat sağlanmalıdır (Özburak ve Aygenç, 2021).

2.3.1.6.Dayanıklılık

Oyun ekipmanlarının ömrünün artırılabilmesi için dayanıklılığı ispatlanmış malzemelerin seçilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca metal yüzeylerin paslanmasını önlemek amacıyla boya, vernik gibi işlemlerle gerekli tedbirler alınmalıdır. Zemin kaplamalarının da kolay bozulan dağılan malzemelerden seçilmemesine özen gösterilmelidir (Çay, 2006).

2.3.1.7. Bakım

Oyun sırasında çocukların yaralanmalarını önlemek amacıyla zemin kaplamalarının, oyun aletlerinin ve donanım ekipmanlarının düzenli kontrolleri sağlanmalıdır. Arızalı olan ve zarar görmüş bölümler değiştirilmeli; ahşap kısımlarda bozularak batıcı duruma gelen bölümler zımparalanmalıdır. Bütün açık oyun alanlarında olduğu gibi alanın sürdürülebilirliğini ve temizliğini sağlamak amacıyla genel hijyenine özen gösterilmelidir. Oyun alanında bulunan yeşil alanların oyun alanında bulunan ekipmanlarla bir bütün oluşturduğunda daha etkili olduğu olmaktadır. Bu sebeple oyun alanlarında bulunan bitkilerin budama, sulama gibi bakımları düzenli olarak yapılmalıdır(Aklıbaşında, Tırnakçı ve Özhanç, 2018).

2.3.1.8.İşaretler ve Bilgi Panoları

Oyun alanlarının hangi yaş grubunun kullanımı için uygun olduğu panolar aracılığıyla açıklanmalıdır (Bulut ve Kılıçarslan, 2009). İşaret ve bilgi panolarının yüksekliğine dikkat edilmelidir. İşaret bilgi ve panoları çocukların boyuna eşit veya alçak yapılmamalıdır (Bulut, Atabeyoğlu ve Yeşil, 2008).

2.3.1.9.Güvenlik

Oyun alanları planlanırken çocukların gelişimsel özellikleri ve yaş grubuna hitap edilmelidir. Ayrıca tasarımından malzeme seçimine kadar tüm aşamalar çocukları tehlikeye sokmayacak şekilde planlanmalıdır (Küçükyavaş, Atasayan, ve Oktay, 2015). Açık oyun alanlarında zemin kaplamaları güvenlik açısından en önemli noktalardan biridir. Kaza ve yaralanmaların en önemli sebeplerinden biri yanlış zemin kaplamalarıdır. Oyun alanlarında döşemenin, hem çocukları düşme gibi kazalardan korumak için yeterince yumuşak, hem de engelli araçları geçebilecek kadar dayanıklı olması gerekir. Beton, suni çim, çakıl alan kaplamaları dört mevsimde kullanılabilecek zemin oluştursa dahi güvenlik amacıyla tavsiye edilmemektedir. Doğal çim alanları ise yapısal olmayan alanlarda kullanışlı olsa dahi yağışlı günlerde kullanışlı olmayabilir (Duman ve Koçak, 2013).

Açık oyun alanlarında farklı özelliklere sahip çocukların güvenliği için zemin kaplamasının dayanaklı olmalı, aşırı uzun, yüksek ve ağır materyallerden kaçınılmalı, çocuklara birlikte oynama fırsatı sunmalı, esnek olmalı, farklı yaş grubunda bulunan çocuklara hitap etmeli ve çocuklara farklı oyun alternatifleri sunmalıdır (Uslu, 2008).

2.3.1.10.Denetim

Çocuk oyun alanlarında planlama ve tasarım uygun yapılmış olsa dahi kaza riski bulunmaktadır. Aynı yaş grubunda da çocukların özellikleri farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle her oyun materyali her çocuk için uygun olmayabilir. Öğretmenler bu farklılıklara dikkat ederek açık oyun alanlarını kontrol etmelidir. Oyun alanları yetişkinlerin çocukları rahatça görebileceği şekilde tasarlanarak görsel engeller ortadan kaldırılmalıdır (Bulut ve Kılıçarslan, 2009).

2.4. Okul Bahçelerinin Oyun Düzenlenmesinde “Öğretmen”

Okul öncesi eğitim kurumlarında, eğitim programları dikkate alınarak seçilen uyarıcılar çok önemlidir. Fakat bu uyarıcı materyaller, pahalı veya ucuz her ne olursa olsun, eğitimi değerli hale getiren, malzeme seçimi yapan, bu malzemeleri çocuğa uygun hale getiren ve çocuklara sunan "öğretmendir" (Kandır, 2001).

Öğretmen niteliği okul öncesi eğitiminin kalitesini ve çocuğun gelişiminde etkisi olan en önemli belirleyicilerden biridir. Çocuklar değerli hissettikleri, sevdikleri ve kendilerini güvende buldukları destekleyici ortamlarda keşfetme ve öğrenme imkânlarından faydalanma fırsatı bulurlar (MEB, 2013).

Öğretmenler, okul bahçelerini çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan dinamik bir yer haline getirme konusunda kritik role sahiptir. Güvenliği sağlamanın yanı sıra açık hava etkinlikleri planlamak, öğrenmeyi desteklemek için çocuklarla etkileşimde bulunmak ve olumlu sosyal etkileşimleri teşvik etmek öğretmenlerin görevleri arasındadır (McClintic ve Petty, 2015). Çocukların bireysel ve gelişim özellikleri hakkında yeterli bilgi sahibi olan öğretmenler oluşturdukları açık alan eğitim etkinliklerinin daha etkin olmasını sağlayarak açık alandaki fiziki ortamın niteliğini artırır (Burçak, 2018).

Öğretmenler bahçelerde bulunan açık alanları kullanarak çocukları yeni ve merak uyandıran doğal öğelerle tanıştırebilirler. Bu alanlarda yeniliklere yer vermek çocukların ortama ilgi duymalarını sağlayarak öğrenci katılımını artırabilir. Çocuklarla okul bahçesinde dolaşırken onları dinleyip çocukların liderliğini takip etmek oldukça önemlidir. Bu alanlarda bulunan doğal malzemelerin ne işe yaradığı, ıslandığında ne olabileceği

hakkında tahminleri, buradaki malzemeler hakkındaki önceden bildikleri ve bilmek istedikleri hakkında yapılan sohbetler çocukların düşünme becerilerini genişletmek için birer fırsat oluşturabilir. Ticari oyun setlerinin ötesinde açık oyun alanları çocuklar için kaba motor becerilerinin geliştirilmesinde önem taşımaktadır. Öğretmen sınıfında bulunan çocukları iyi tanıyarak onların etkileşime girmesine engel olan durumları ortadan kaldırmalı ve bu alanları çocuklar için güvenli hale getirmelidir (Harte, 2013).

Öğrenme etkinliklerinde okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanlarının eğitim ortamı olarak faydalanılması; çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi açısından önemlidir. Ayrıca çocukların yaratıcılık becerilerini geliştirebilmeleri için de elverişli alanlardır. Bu alanları eğitim faaliyetlerinde kullanacak kişi ise eğitim programının uygulayıcıları öğretmenlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk eğitimi ve çocuk gelişimi konularında bilgi birikimlerinin olması; eğitim etkinliklerini hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek için çerçeve görevindedir (Tepetaş ve Aktaş Arnas, 2017).

Okul öncesi eğitim kurumlarının bahçeleri güvenli donanıma sahip olsa da bu alanların eğitsel olarak aktif kullanılmasını sağlayan kişi öğretmendir (Mart, Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2015). Öğretmenlerin okul bahçelerinde rutin olarak yaptıkları eğitim etkinliklerinde çocukların bitkilerin besin olarak faydalarını ya da ekosistem ile olan ilişkisini kavramaları önem taşımaktadır (Johnson, 2012'den akt. Huz ve Cevher Kalburan, 2017).

Meraklı, araştırmayı ve paylaşmayı seven öğretmenler, çocukları öğrenme etkinliklerine katılımını kolaylaştırır. Bunun tam zıddı ise okul bahçeleri ile ilgili kaygılar ya da engellemeler koyan öğretmenler çocukların açık alan eğitim ortamlarındaki keşiflerine sınırlar koyabilir. Okul bahçelerinde çocukların bireysel, küçük ya da büyük grup olarak vakit geçirebilecekleri ve çocuğu merkeze alan etkinliklere daha çok yer verilirken öğretmeni merkeze alan etkinliklere daha az yer verilmelidir (DeBord vd., 2002'den akt. Burçak, 2018).

Okul bahçelerinde yol gösterici olarak öğretmenler çocukların oyun esnasında özgünlüklerini, sorun çözme ve iletişim becerilerini desteklemelidirler. Oyun için ortam oluşturan öğretmen rolü, birincil olarak ortamı ve materyali sağlar. Sonrasında oyuna dâhil olan grubun bütünlüğünü sağlamaya, tüm çocukların katılımının sağlanmasının yanında çocuklar arasındaki etkileşimin ve dengenin kurulmasına destek sağlar. Katılımcı öğretmen rolü ise açık alan oyunlarına en çok katılım gösteren öğretmen türüdür. Bu öğretmenler

çocukların oyunlarına etkin bir oyuncu olarak katılarak arkadaş rolüne bürünürler (Johnson, Christie ve Yawkey, 1998).

2.5.Açık Alanlarda Oyunun Çocuğun Gelişim Alanlarına Etkisi

2.5.1. Fiziksel Gelişim Üzerine Etkisi

Oyun aracılığıyla çocuklar yorgunluk hissi duymadan vücutlarını çalıştırma fırsatı bulurlar. Çocuğun hareket etmesi göğüs kafesinin, solunum yollarının ve kalbin çalışmasını, beslenmesini, büyük ve küçük kasların gelişimini sağlar (Uluğ, 2007). Açık oyun alanları, yapısal özelliğinden dolayı çocuğa serbest hareket etme fırsatı sunarak kas gelişiminin üst seviyede destek bulduğu oyun ortamlarıdır. Bununla birlikte çocuğun çevre ile etkileşimini sağlayan etkinliklere yönlendirerek onun temiz havada etkinlik yapma olanağı bulmasının yanında su, kum ve çamur gibi materyaller aracılığıyla yeni deneyimler yoluyla keşfetme fırsatı yakalamasını sağlar (Ummanel, 2017). Bununla birlikte açık alanda bulunan ağaçlar çocukların tırmanma, gizlenme, gölgesinde rahatlama ihtiyaçlarını karşılayarak bedensel ve fizyolojik gelişimlerine fayda sağlar (Öztürk ve Bayrak, 2017).

2.5.2.Bilişsel Gelişim Üzerine Etkisi

Açık oyun alanlarında oynamak çocukların bilişsel gelişimleri üzerine olumlu etkiler oluşturur. Örneğin mevsimlere göre yapraklarda meydana gelen renk değişimleri, çiçeklenme, tomurcuklanma, tohum oluşumu ve yeniden çimlenme olayları çocuğun doğasında bulunan merak duygusunu ortaya çıkararak doğa hakkında bilgi sahibi olma, doğadaki olaylar arasında neden sonuç ilişkisini anlayabilme, hayat döngüsünü anlamlandırabilme gibi hususlarda deneyimleyerek öğrenme fırsat sunmaktadır (Turgut ve Yılmaz, 2010). Çocukların şekil, renk, büyüklük algısı ile nesneler arasında ilişki kurabilme becerisinin gelişiminde de doğadaki zenginliklerin katkısı büyüktür. Çocuklar doğada gözlem yoluyla öz benliklerini fark etmekte ve doğanın işleyişini (doğadaki çeşitliliği, doğum ve ölümü) anlama fırsatı bulmaktadırlar (Çukur, 2009).

Ummanel (2017)'e göre çocukların bilişsel gelişiminde kumun önemli bir etkisi vardır. Çocuklar kumla oynarken ürünü şekillendirirken dikkatini vermek ve sürdürmek zorundadırlar. Çocuk böylece öncelikli olarak bu becerilerini geliştirme fırsatı bulurken bununla beraber kumla yaptığı ürünleri bozarak yeniden oynamaya başladığında farkında olmadan sabır ve başladığı işi bitirme becerilerini de geliştirmektedir.

2.5.3.Sosyal Duygusal Gelişim Üzerine Etkisi

Sosyal duygusal gelişim için de açık oyun alanlarında oyun çocuk için büyük öneme sahiptir. Oyun sırasında çocuk ilgi alanlarını fark ederek, yeteneklerini keşfederek kendini tanıma fırsatı bulmaktadır. Oyun sırasında deneme yanılma ve öykünme yoluyla gerçek hayatın provasını yapar. Oyun esnasında çocuk diğerlerinin haklarına saygı duymayı, kendi haklarına sahip çıkmayı, önderlik etmeyi, yarışma, iş bölümü yapma, grup çalışması yapma, kazanma-kaybetme, kendisini olduğu gibi kabul etmeyi ve özgüven duygusu gibi becerileri geliştirir (Uluğ, 2007). Diğer insanlarla birlikte olma fırsatı sağlayarak yaşlıları ile etkileşim kurar. Bununla birlikte kuşku, kaygı ve agresif hislerinden kurtulma fırsatı bulur (Sevinç, 2004). Açık hava oyunları aracılığıyla çocuklar kendilerini ifade edebilme becerisini geliştirebilmektedir. Bu sayede kendilerine güven duyarak karar verme ve organizasyon becerilerinin gelişimi de desteklenmektedir (Geney, Özsoy ve Bay,2019).

2.5.4.Psiko-Motor Gelişim Üzerine Etkisi

Günümüzde düzensiz ve sağlıksız beslenme, oyun alanlarının sınırlılığı, ebeveynlerin koruyucu tavırları ve açık alanda oyunların yerini ekran oyunlarının alması, çocuklar için oturma eylemlerini artırmıştır. Bunun yanında eğitim kurumlarında yeterli miktarda hareket etkinliklerinin yapılmaması gibi sebepler motor gelişimi olumsuz yönde etkilemiştir (Başbay, 2012). Bu sebeple okul bahçelerinde oluşturulan açık oyun alanları, motor gelişimin desteklenebilmesi için daha önemli hale gelmiştir.

Oyun kaba ve ince kas kontrolünün sağlanmasına katkı sağlar, uzuvların koordinasyon ve dengesinde, kasların gücünü ve dayanıklılığını artırır, elastiklik ve atikliği artırarak psiko-motor becerinin gelişimine katkı sağlar (Seyrek ve Sun, 1999). Koşma, atlama-zıplama, tırmanma, eğilme-kalkma gibi eylemler büyük kas gelişimini desteklerken, kum oyunları, çamur şekillendirme, meyve, tohum, taş gibi doğal materyalleri toplarken de küçük kas gelişimi desteklenir. Çocukların açık oyun alanlarında oynarken yaprakları incelemeleri, dalları ve böcekleri dikkatlice toplamaları ve incelemeleri, ince motor becerilerinin geliştirilmesine fırsatlar sağlar (Bailie, 2010). Ayrıca açık oyun alanlarında bulunan eğim ve kayalar çocukların engelleri aşma, çayır alanlarda koşma ve takla atma, ağaç ve bitki örtüsünde tırmanma ortamı sağlayarak motor aktivite kapasitesinin artmasını kolaylaştırır (Fjortoft, 2001).

2.5.5.Özbakım Becerileri Üzerine Etkisi

Okul bahçelerinin aktif kullanımı çocukların öz bakım becerilerinin gelişimine katkı sağlar. Çocuklar okul bahçelerine çıkarken mevsime uygun giyinip dışarı çıkmayı öğrenirler. Bu esnada kendi başlarına mont ve ayakkabı giyip çıkarma deneyimi kazanırlar. Çocukların okul bahçelerinde kullanılan malzemeleri aldıkları yere bırakma ya da aldıkları gibi bırakma davranışı da öz bakım becerilerinin gelişimine katkı sağlar. Oyun bitiminde yapılan el yıkama davranışı alışkanlık geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Tüm bunlarla birlikte çocuklar okul bahçelerinde tehlike oluşturabilecek durumları fark ederek tehlike ve kaza durumlarından uzak durması için gerekli davranışları sergileme fırsatı bulurlar.

2.6. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ve yurt dışında okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanlarına ilişkin yapılmış çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

2.6.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012) yaptıkları araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinlikleri ile ilgili düşünce, tutum ve uygulamalarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Bölgesi’nde bulunan bir ilde okul öncesi eğitimi kurumlarında görev yapmakta olan 25 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin açık hava etkinliklerine ilişkin genel anlamda olumlu düşünce ve tutumlara sahip olmalarına rağmen fiziksel koşulların yetersizliği, bu alanlarda güvenlik önlemlerinin alınmamış oluşu, sınıf mevcudunun çokluğu, açık alanlarda çocukların hastalanacaklarını düşünmeleri ve ebeveynlerin olumsuz tepkileri gibi sebeplerden dolayı açık hava etkinliklerine yeterince zaman ayırmadıkları belirlenmiştir.

Cevher-Kalburan (2014) tarafından yapılan çalışmada, Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokullarının bahçelerinin fiziksel özellikleri, kullanımı ve geliştirilmesine yönelik uygulamalar ve karşılaşılan problemler incelenmiştir. Denizli ilinde bulunan 26 anaokulu araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma verileri Chancellor tarafından geliştirilmiş 43 sorudan oluşan “Okul Bahçesi Tanılama Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda her iki okul türünde de anaokullarının açık alanlarında doğal unsurlara gerekli miktarda yer verilmediği görülmüştür. Okul bahçesine yönelik yazılı kural oluşturan özel anaokullarının sayısının daha çok olduğu ortaya koyulmuştur. Ancak okul bahçesindeki

kuralların çoğunlukla müdürler tarafından oluşturulduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte açık alanların düzenlenmesinde resmi anaokullarının toplumla daha çok işbirliğinde bulunduğu görülmüştür. Ancak çocukların her iki anaokulu türünde de karar verme süreçlerine yeterli düzeyde dâhil edilmediği belirlenmiştir. Her iki okul türünde de okul bahçelerinin açık oyun alanlarının öğrenme ortamı olarak algılandığı görülmüş ancak bilişsel alan gelişimine yönelik etkinliklerin iki okul türünde de açık alanlarda yapılan etkinliklerde planlanmadığı belirlenmiştir.

Gönen ve Saranlı (2014) yaptıkları çalışmada, Ankara ili merkez ve yakın ilçelerindeki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının kapalı ve açık hareket alanlarını materyal açısından değerlendirmişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu resmi ve özel 88 okul öncesi kurumu oluşturmaktadır. Araştırma verileri çalışmaya katılmayı kabul eden kurumların yetkilileri ile görüşme ve materyal yeterlilikleriyle ilgili bilgi toplamak için gözlem yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda eğitim-öğretim yılının çoğunu kapalı alanda geçirme ihtimali bulunan bu kurumların çoğunda çocukların hareket etme ihtiyaçlarına yönelik olarak özel olarak ayrılmış mekânların olmadığı veya sadece üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin devam ettiği okullarda bu mekânlara ayrı bir alan ayrıldığı görülmüştür. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre gerektiği yerde koridor ve sınıfların da hareket alanları olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte açık hava hareket alanları için zemin seçimi yapılırken göz önünde bulundurulması gereken; zeminde hangi aktivitelerin yapılacağı, alanın kullanım sıklığının ne olacağı, zeminin yüzeyinin bakımının kolaylığı ve zeminin kendi başına bir oyun materyali olarak kullanılıp kullanılmayacağı gibi endişelerin kurumlar tarafından göz önüne alınmadığı görülmüştür.

Kalburan ve Huz (2017) yaptıkları çalışmada, eko-okul olan ve eko-okul olmayan anaokullarının bahçelerinin fiziksel özelliklerini ve öğretmenlerin bu özellikler ile bahçe kullanımı hakkındaki görüşlerini karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması kullanılmış ve veriler öğretmen “Soru Formu, okul gözlem formu, yarı yapılandırılmış görüşme, okul bahçesinin fotoğraflanması ve video kaydına alınması” ile elde toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre eko-okulların daha zengin zemin alanlarının bulunması, tırmanma duvarı, oyun evi, kamelya gibi çeşitliliğin yanında daha fazla doğal faktörlerin yer aldığını ortaya çıkarmıştır. İki türdeki okul da dış mekânlarda harcanan zaman ve yapılan etkinlikler bakımından benzerlik göstermesinin yanında, eko-okul olmayan anaokullarındaki öğretmenlerin çocukların serbest oyunlarına katılım gösterme oranının daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe (2017) yaptıkları çalışmada, okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin mevcut özellikleri ve uygulamaları, okullarda nitelikli bahçe olmasının önündeki engeller ve öğretmenlerin bahçe ile ilgili katılmak istedikleri mesleki eğitim alanlarını incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ve Muğla il merkezlerinde bağımsız anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıfında görev yapan 56 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmada araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okulların yarısının bahçesinin olduğu, okul bahçelerinin çoğunda otlar, yabani habitat ve süs bitkilerinin yetiştiği, öğretmenlerin yarısından çoğunun okul bahçesini etkinlikler için kullandığı ve bu etkinliklerin çoğunlukla oyun, hareket, fen ve alan gezisi etkinlikleri olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte kaliteli açık oyun alanlarının oluşturulması önündeki engellerin ise kaynak ve alan yetersizliği olduğu, öğretmenlerin bahçe ile ilgili almak istedikleri mesleki eğitim çalışmalarının okul öncesinde bahçe temelli öğretim, açık oyun alanlarında sınıf yönetimi, bahçede dil ve matematik eğitimi konuları öncelikli olmak üzere beslenme eğitiminde bahçe kullanımı, bahçede bilim ve İngilizce eğitimi olduğu belirlenmiştir.

Yıldırım ve Özyılmaz Akamca (2017) tarafından açık havada yapılan öğrenme etkinliklerinin okul öncesi çocukların gelişimine etkisine ilişkin yapılan araştırmada İzmir’de dezavantajlı semtlerde yaşayan ve okul öncesi eğitim almayan 35 çocuğa açık hava etkinlikleri içeren on haftalık okul öncesi eğitim verilmiştir. Araştırma tek grup ön test ve son test modeline göre tasarlanmıştır. Araştırma sonucunda açık hava etkinliklerinin okul öncesi çocukların bütüncül gelişimine katkı sağladığı görülmüştür.

Arabacı ve Çıtak (2017) yaptıkları çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların “oyun” ve “açık alan (bahçe)” etkinlikleri hakkındaki görüşlerini incelenmiştir. Çalışma grubu üç ile beş yaş arasında değişen 46 çocuktan oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve çocukların cevapları analiz edilerek değerlendirme yapılmıştır. Araştırma sonucunda bütün yaş (üç-beş) gruplarındaki çocukların “oyun oynama” ve “açık alan (bahçe)” etkinliklerine büyük bir ilgi gösterdikleri belirlenmiştir. Çocukların oyun ile ilgili algılarının, ilgi, gereksinim ve isteklerinin yaş ve gelişim seviyeleri ile ve alan yazınla tutarlı bir ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca açık alan etkinliklerinin çocuğun bütüncül gelişiminde önemli katkılarının olduğu ve çocukların bu etkinliklerden büyük keyif duydukları ortaya konulmuştur.

Eroğlu (2018) tarafından İstanbul’da bir devlet okulunda orman okulu programının uygulanmasında bulunan kişilerin deneyimlerini keşfetmek için tasarlanan araştırmada,

veriler mülakatlar yoluyla ebeveynlerden ve orman okulu liderlerinin deneyimleri, alan notları ve gözlem kayıtları toplanarak sağlanmıştır. Bir okul öncesi merkezinin devlet okulu müfredatı kapsamında çalışırken etkinlik amaçlarının incelenmesi ve orman okulu uygulamalarını nasıl kullanabileceği anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Orman Okulu programının uygulanması ve sürdürülmesinde öğretmenlerin motivasyonunun önemli rol oynadığını bununla birlikte programın öğrenci ilgilerinin ve ailelerin programla ilgili olumlu görüşlerinin programın sürdürülmesine olanak sağladığı tespit edilmiştir. Okul bahçesinde sadece 12 seans devam eden program, gözlemler ve ebeveyn raporlarında her çocuk için farklı gelişim alanlarını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca resmi okulların açık alanlarda fiziksel ortamlarının orman okulları öğrenimi için uygun hale getirilebileceğine değinilmiştir.

Çetken ve Sevimli Çelik (2018) yaptıkları araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin açık alan oyunlarına yönelik bakış açılarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubu Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan altı özel okul öncesi kurumunda çalışmakta olan 30 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın bulgularına göre okul öncesi öğretmenlerinin açık alan oyunlarına yönelik olumlu düşüncelere sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak yoğun eğitim programları, hava koşulları ve sınırlı dış mekân oyun alanları nedeniyle çocukların dış mekân oyunları için yeterli fırsata sahip olmadıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin, çocuklara daha yeterli alan ve serbestlik sağlandığında, açık alanda oyunun sağlıklı büyüme ve gelişime fayda sağladığı fikrini benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğretmenlerin açık alan oyunlarının tüm gelişim alanlarına katkı sunduğu kanaatinde olduğunu bildirmiştir.

Erdem (2018) anaokulu öğretmenlerinin açık hava etkinlikleri ile ilgili görüşlerini incelediği çalışma ile Niğde, İstanbul ve İzmir ilinde bulunan üç farklı okulda 54 okul öncesi öğretmenin görüşlerini incelemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin oyun alanının eğitsel kullanımına yönelik genel olarak olumlu tutumlar bildirmelerine karşın, çocukların güvenliği ile ilgili endişeler ve donanım eksikliği ile kaliteli oyun alanı düzenlemelerinin eksikliği nedeniyle oyun alanını yeterince kullanmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, bu sebeplerle bazı tipik açık hava oyunlarını okul içinde oynadıklarını bildirmişlerdir.

Burçak (2018) yaptığı araştırmada okul öncesi eğitim ortamlarındaki açık alan kalite düzeyi ile dış mekân kullanım süresi incelenmiştir. Ankara'da bulunan 36 anaokulundan

76   retmenden nicel veriler elde edilirken nitel boyutunda 15 öğretmenden veri toplanmıştır. Çalışma sonucunda anaokullarının açık alan niteliğinin “fiziksel  evre”, “etkileşim” ve “  retmen rolü” alt boyutlarındaki kalite düzeyinin; “oyun ve öğrenme ortamları” ile “program” alt boyutlarındaki kalite düzeyinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte açık oyun alanlarının niteliği açısından   retmen algılarının, büyük ölçüde yetersiz olduğu ve kaynak sıkıntısının kalitenin önündeki en önemli engeli teşkil ettiği sonucu ulaşılmıştır. Resmi anaokullarının açık oyun alanlarının kalite düzeyinin, özel anaokullarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Düşük ekonomik imk na sahip gruptaki okulların açık oyun alanlarının niteliğinin üst ve daha iyi ekonomik imk na sahip gruba kıyasla önemli anlamda yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

şimşek  etin ve Çalışandemir (2018) tarafından okul öncesi eğitim kurumları açık oyun alanları üzerine yapılan araştırmada, açık oyun alanlarının fiziksel özellikleri ve bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin açık oyun alanlarına ilişkin görüş ve uygulamaları incelenmiştir. Kırıkkale il merkezinde bulunan 10 anaokulu ve 10 anasınıfında açık oyun alanlarının özelliği incelenmiştir. Araştırma verileri “Okul  ncesi EĞitim Kurumlarında Açık Oyun Alan Gözlem Listesi” ve “Okul  ncesi   retmenlerinin Açık Oyun Alanı Etkinliklerine İlişkin Görüşme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda incelenen okulların açık oyun alanlarının doğal alanlar (bahçe,  i ek, ağaç vb.), materyal ve ekipman açısından yeterli düzeye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırmaya dâhil olan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından açık oyun alanlarında en çok fen ve oyun etkinliğine yer verildiği belirlenmiştir.

Kahriman Pamuk ve Ahi (2019) tarafından yürütülen çalışma okul öncesi eğitimine orman okulunda devam eden çocukların okul fenomuna yönelik deneyimlerini anlamayı amaçlamaktadır. Fenomoloji deseni esas alınarak yürütülen çalışma da nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.  ocuk  izimleri ve çizimlerine dair görüşme kayıtları aracılığıyla araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla 32 çocukla yürütülen çalışmada veriler çocukların okul hakkındaki çizimleri ve çizimleri üzerine çocuklarla yapılan görüşme kayıtlarından oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda ormanın çocuklar tarafından bir mekân olarak algılandığı ve bu biçimde deneyimledikleri ortaya konmuştur. Ayrıca arkadaşlık ilişkileri, keşfetme duygusu,  ocuk doğa ilişkisi ve oyunun çocuğun okul hayatındaki yeri açısından orman okullarının güçlü yönlerinin olduğu tespit edilmiştir. Çocukların büyük çoğunluğu orman okullarında kendilerini iyi hissettiğini ifade etmiştir.

Geney, Özsoy ve Bay (2019) Eskişehir ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân özelliklerini incelemek amacıyla yürüttükleri çalışmada, özel ve devlet anaokullarında dış mekânlarda kullanılan materyaller ve bu materyallerin özelliklerinin neler olduğunu araştırmışlardır. Araştırma örneklemini 20 devlet anaokulu ile 15 özel anaokulu olmak üzere 35 okul öncesi eğitim kurumu oluşturmaktadır. Yapılandırılmış gözlem yöntemi ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda mekân büyüklüğü, oyun alanlarının düzeni ve materyal çeşitliliği açısından iki okul grubunun da eksikleri olduğu tespit edilmiş, ancak devlet anaokullarının özel anaokullarına dış mekân özelliklerine uygunluk açısından daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ata Doğan ve Boz (2019) tarafından okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunlarına ilişkin görüşleri ve uygulamalarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokulu, ilkokul ve özel anaokullarında görev yapan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri görüşme, gözlem ve dış mekânda oyun zamanı bilgi formları kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler açık hava oyunlarının çocukların fiziksel, sosyal-duygusal ve dil gelişimine katkı sunduğunu ifade etmiştir. Ayrıca üç okul türünde de açık havada oynama sıklığını hava koşullarının etkilediği görülmüştür. Bununla birlikte çocukların açık havada oynadıkları oyun alanları, oyun materyalleri, oyun türleri, açık oyun alanlarında geçirilen süre o kurumda uygulanan müfredata, açık oyun alanlarında bulunan malzeme çeşidine ve malzemelerin bakım durumlarına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Üzüm, Üzüm ve Alıncak (2020) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okullarda bulunan oyun alanlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve araştırma verileri öğretmenlerle yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin okullarında bulunan oyun alanlarını yetersiz bulduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenler oyun alanlarının çocuklar için uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler okullarda oyun alanlarına ihtiyaç olduğunu belirtirken, oyun alanlarının çocukların eğitsel gelişimine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler okul bahçelerinin geniş olması, eğitici oyun alanlarına yer verilmesi, temiz ve hijyenik olması, zemin özelliklerinin çocuklarının güvenliği dikkate alınarak düzenlenmesi yönünde öneride bulunmuşlardır.

Demir Öztürk, Atmaca ve Kuru (2020) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarındaki dış mekân oyun alanları incelenmiştir. Bu amaçla, okul öncesi öğretmenleri ve okul yöneticilerinin okullarındaki oyun alanlarına ilişkin görüşlerinden hareketle okul dış mekân oyun alanları (okul bahçesi) incelenmiştir. Nitel yöntemde durum çalışması deseninde tasarlanan araştırma, Muş il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 24 okul öncesi öğretmeni ve 6 okul yöneticisi olmak üzere toplamda 30 katılımcı oluşmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Ayrıca okul dış mekân fotoğrafları ile araştırma verileri desteklenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda; dış mekân oyun alanlarının çocuklar için önemi ile ilgili olarak; öğretmen ve okul yöneticilerinin çocukların gelişimlerini desteklediği yönünde hem fikir oldukları belirlenmiştir. Okul bahçelerinin çocuklara uygunluğu noktasında; öğretmenlerin genellikle, okul bahçelerinin çocuklar için yeterli olmadığını düşünmekte oldukları ve bu yetersizliğin sebeplerini; alanın geniş olmaması, oyun alanının olmaması, güvenli olmaması ve yeşil alan yetersizliği olarak açıkladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin aksine okul yöneticilerinin ise okul dış mekân oyun alanlarının çocuklar için yeterli olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Nasıl bir okul bahçesi hayal ettikleri ile ilgili olarak öğretmenlerin, daha çok çeşitli oyun türlerine ait alanların olduğu, doğal yaşama uygun koşullar sunan ve yeşil alanlardan oluşan bir okul bahçesi hayal ettikleri; okul yöneticilerinin ise; yeşil alanlardan oluşan, güvenilir ve eğlenceli bir bahçe hayal ettikleri görülmüştür.

Akıncı Coşgun, Özer ve Aydın Bölükbaş (2021) tarafından yapılan çalışmada, Litvanya'da bulunan bir Waldorf Anaokuluna yönelik öğretmen ve ebeveyn görüşleri incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırma verileri toplanmış ve içerik analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin çocukları için Waldorf anaokullarını seçme nedenlerinden biri olarak açık alanda geçirilen zamanın fazlalığı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenler de Waldorf anaokullarını diğer okullardan ayıran özellikler arasında çocukların doğada bulunma sürelerinin uzun olması ve doğaya dayalı eğitim felsefesinin benimsenmesinin yer aldığını ifade etmişlerdir.

Mercan, Bilir ve Darıca (2021) tarafından yapılan çalışmada okul bahçelerinin fiziksel öğrenme ortamı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini Gaziantep ilinde bulunan 27 okul öncesi eğitim kurumunun bahçesi oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen “Okul Bahçeleri Öğrenme Alanları Kontrol Listesi”,

“Renkli Matrisler” ve “Fotoğraflar” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul bahçelerinin genelinde sosyal ve fiziksel alanlara yer verildiği fakat niteliksel bakımdan geliştirilmesi gerektiği ortaya koyulmuştur. Sesli alanlar iç içe konumlandırılmış ve sessiz alanlar için sınırlı alana yer verildiği belirlenmiştir. Ayrıca duyuşal ve yaratıcı alanların bulunmadığı görölmüştür.

Arabacı (2021) tarafından Ordu ilinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağılı beş anaokulu bahçesi mevcut durum analizi yaparak okul öncesi standart ve ilkeleri açısından incelenmiştir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan “Bilgi toplama formu” aracılığıyla okul yöneticileri ile görüşme ve araştırmacı tarafından yapılan gözlemler yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul bahçelerinin planlama kriterleri ve standartlarının yetersiz olduğı, çeşitli açılardan donatı ve peyzaj tasarımı açısından önemli sorunlar ve yetersizliklerin olduğı belirlenmiştir. Okulların hepsinde açık alanlarda bulunması gereken donanım, oyun elemanları ve diğere bileşenler açısından yetersizlikler olduğı görölmüştür. Ayrıca oyun ekipmanları arasında çocukların güvenliğini olumsuz etkileyebilecek faktörlerin olduğı görölmüştür.

Şeker ve Savaş (2022) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin farkındalıklarını belirlemek, öğretmenlerin perspektifiyle öğretim programının okul dışındaki öğrenme ortamlarına nasıl yansıdığını açıklamak, çocukların gelişiminde aile katılımı, okul idaresi ve pedagojinin rolünü belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri ölçüt örneklem yöntemiyle seçilen 20 okul öncesi öğretmeni ile nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını okul ve sınıf dışında bulunan çevre veya informal öğrenme alanları olarak tanımladıkları, okul dışı öğrenme ortamlarına kütüphane, müze, hayvanat bahçesi gibi alanları örnek verdikleri belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamları çocukların problem çözme becerisi, öz bakım becerisi, kas gelişimi ve odaklanma gibi becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Eğitim programı bazında okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların kavram gelişimine olumlu katkı sağladığını belirttikleri görölmüştür. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenleri okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı konusunda aile katılımı ve okul

idaresinin iş birliği içerisinde etkin katılım ve gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmalarını gerektiğini belirtmişlerdir.

Akıncı Coşgun ve Bozkurt (2022) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin doğa eğitimine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Aksaray il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı üç anaokulunda görev yapan 20 okul öncesi öğretmeninden oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin tümünün doğada eğitim verilmesi gerektiğini belirttiği bulunmuştur. Bununla birlikte doğada eğitim aracılığıyla çocukların doğada öğrenme, gözlem yapma, yaparak yaşayarak öğrenme, merak duygusunun gelişimi, doğal malzemeleri kullanma fırsatı elde etme, araştırma yapma ve ürün ortaya koyma gibi becerilerinin desteklenebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenler doğada eğitim için gerekli tüm materyallerin doğada bulunduğunu ve çocukların yaş ve gelişim seviyesine de uygun olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından doğada eğitim için risk oluşturan faktörler “güvenlik, hava koşulları ve eğitimcilerin bilgi eksikliği” olarak belirtilirken, doğada eğitimi etkileyen olumsuz faktörler ise “fiziksel ve çevresel sorunlar, anne babanın bilgi eksikliği ve çocuğun hazır bulunuşluğunun uygunluk durumu” olarak ifade edilmiştir.

Kösem (2022) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân oyun alanlarının kullanımı ve materyallerin niteliğine ilişkin yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini incelemiştir. Çalışma grubu İstanbul ili Ümraniye İlçesinde MEB bağlı Özel ve devlet okullarından toplam 14 anaokulu ile 1 anasınıfı içerisinde 15 yönetici (müdür) ve 35 öğretmen toplam 50 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme öncesinde de katılımcıların dış mekân oyun alanlarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yöneticiler dış mekân oyun alanlarının çocukların aktif katılım sağlayabileceği bir öğrenme ortamı olduğunu, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini, fiziksel ve duygusal gelişimine katkı sunduğunu düşündüklerini ifade ederken öğretmenler de yöneticilerle benzer fikirlere sahip olmakla birlikte açık alanların çocukların en çok sosyal duygusal gelişimlerine destek olduğunu savunmuşlardır. Ayrıca açık alanların çocukların enerji boşalımı için de önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Yöneticiler dış mekânlarda bulunan materyallerin yeterli olduğunu ifade ederken öğretmenler ise bu alanlarda bulunan materyallerin çeşitlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler dış mekân oyun

alanlarının kullanımını olumsuz etkileyen faktörleri ise mevsim koşulları, alan yetersizliği ve personel eksikliği olarak ifade etmişlerdir.

Yalçın (2022) yaptığı çalışmada, Türkiye’deki üç farklı bölgede (Marmara, İç Anadolu ve Karadeniz) orman okulu uygulamalarını ve kurucuların bu okulların kurulması ve işletim sürecinde karşılaştıkları zorlukları ve elverişli koşulları ile karşılaşılan zorluklarla nasıl baş ettiklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Ayrıca bu okullarda çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar, elverişli ortam ve zorluklarla baş etme şekilleri de ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bunlarla birlikte orman eğitimi uygulanırken kurucu ve öğretmenlerin okulların bulunduğu kültürel ve coğrafi bağlama uygun olarak gereksinim duyulan kültürel adaptasyonu araştırmayı amaçlamıştır. Bir diğer amaç ise kurucu, öğretmen ve ailelerin pedagojik bilgilerini ortaya koymaktır. Bununla birlikte ailelerin Orman Pedagojisi bilgilerinin orman anaokullarından beklentileriyle olan ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya üç orman okulu kurucusu, dokuz öğretmen ve ebeveyn katılmıştır. Araştırma sonucunda farklı bölgelerde bulunan okullarda her gün ve düzenli olarak ortak uygulamalara yer verilmesine rağmen orman okullarının tipik olmadığı görülmüştür. Çocuklar için oluşturulan açık alanlarında ortamlar coğrafi özelliklerinden dolayı bölgeden bölgeye farklılık göstermiştir. Ayrıca orman anaokullarının çevrelerinde yapılandırılmayan doğal ağaçlık ve ormanlık alanların olmayışı araştırmaya dâhil olan okullar için ortaktır. Bu okullardaki kurucu ve öğretmenlerin sürdürülebilirlik, riskli oyun ve çocuk için bunların önemiyle ilgili kısıtlı bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Ebeveynlerin ise çocukların oyun, riskli oyun ve çamurla oyunun öneminin farkında olmalarını sağlayan bilgi birikimine sahip olduğu görülmüştür.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Maxwell, Mitchell, Evans (2008) yaptıkları çalışmada oyun ekipmanlarının çocukların açık oyun alanlarındaki oyun davranışları üzerine etkilerini araştırmışlardır. Araştırma verileri okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 57 çocuk gözlemlenerek elde edilmiştir. Araştırma sonucunda genellikle sabit oyun materyallerine yer verilmesine bağlı olarak çocuklara deneme ve materyallerin yerini değiştirme şansı oluşmadığı ortaya koyulmuştur. Ayrıca bu alanlarda bulunan oyun materyallerinin daha çok kaba motor becerilerini desteklemeye yönelik olduğu belirlenmiştir.

Chawla, Keena, Pevac ve Stanley (2014) yaptıkları çalışmada yeşil okul bahçelerinin çocukların stresini azaltma ve dayanıklılıkla ilişkili koruyucu faktörleri teşvik etmesi

üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma verileri etnografik gözlem ve görüşme yoluyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, çocukların yeşil okul bahçelerinde huzur, sakinlik ve rahatlamayı deneyimlemekle kalmayıp aynı zamanda kendilerini yeterli hissetme fırsatları ve dayanıklılık için önemli koruyucu faktörler olan destekleyici sosyal ilişkilerin geliştirilmesi için fırsatlar da yakaladıkları belirlenmiştir.

McClintic ve Petty (2015) yaptıkları çalışmada, erken çocukluk öğretmenlerinin inanç ve uygulamalarının okul öncesi açık hava oyunlarının işlevini nasıl etkilediğini incelemişlerdir. Nitel bir vaka çalışmasına dayanan çalışmada veriler görüşme, gözlem ve öğretmen günlüklerinden faydalanarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda çalışmaya dâhil olan öğretmenlerin açık oyun alanlarında denetimi çok önemli bulduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okulda dış mekân oyun alan tasarımının etkinlik planlama, hazırlama ve uygulama bakımından sınırlılıklarının olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler açık oyun alanlarında oynanan oyunların çocukların gelişimi için önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ancak açık havada oynanan oyunlar hakkında öğretmenlerin hem yeterli bilgiye sahip olmadıkları hem de çocukları teşvik etme güdülerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Harris (2015) deneyimli orman okulu uygulayıcılarıyla yapılan görüşmelere dayanarak yaptığı çalışmada, bu okullarda işlenen konuları, çocukların öğrenme stillerini ve temel alınan felsefi akımı belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma, yarım dönem boyunca (beş ila altı hafta) haftalık orman okulu oturumlarına katılan katılımcı gözlemine içeren bir orman okulu pilot çalışmasının ardından geliştirilmiştir. Pilot çalışmada yaklaşık 12 çocuktan oluşan altı grup (toplam 72 çocuk) gözlemlenmiş ve her bir çocuk yarım dönem boyunca altı orman okulu oturumundan oluşan aynı programa katılmıştır. Pilot çalışmanın ölçeğini genişletmek amacıyla, orman okulu liderleriyle birlikte çalışmaya, onların deneyimsel bilgilerinden ve tekrarlanan uygulamalar yoluyla informal öğrenmeden yararlanmaya karar verilerek geniş bir yaş ve sınıf aralığına sahip birçok ortamda ve okulda çalışmış uygulayıcılarla çalışarak araştırmada, anekdotlara ve örnek olay çalışmalarına yer verilmiştir. Araştırma sonucunda orman okulu uygulayıcılarının büyük çoğunluğunun orman okullarında ulusal müfredat yerine orman okullarında elde edilen sosyal ve doğayla ilişkilerin gelişmesi üzerinde durdukları belirlenmiştir. Bununla birlikte uygulayıcılar çocukların orman okullarında hareket, duyu gelişimi, sorumluluk ve risk alma becerilerinin yanı sıra doğa eğitimi almalarına vurgu yapmıştır.

Kiewra ve Veselack (2016) dış mekân oyun ortamlarının çocuklarının yaratıcılığını ve hayal dünyasını nasıl desteklediğini araştırmak amacıyla üç-beş yaş aralığında bulunan (88

çocuk) okul öncesi çocukların bulunduğu Nebraska'daki Dimensions Eğitim Programları ve Kaliforniya'daki Çocuk Eğitim Merkezi'nde bulunan iki doğal açık hava sınıfında nitel bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yapılan çalışmada öğretmenleri gözlem ve kayıtları (fotoğraf, eskiz, yazılı anlatım) veri toplama aracını oluşturmuştur. Araştırma sonucunda doğal açık hava sınıflarında çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü destekleyen faktörlerin öngörülebilir alanlar, açık oyun alanlarında rutin olarak geçirilen uzun zaman, yapılandırılmamış materyaller ve yaratıcı oyunu destekleyen şefkatli ve gözlemci yetişkinler oldukları tespit edilmiştir.

Jayasuriya vd., (2016) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi eğitim ortamlarında açık havada oyun oynama süresine ilişkin ebeveynlerin algıları ve bilgileri araştırılmıştır. Çalışma Amerika Birleşik Devletleri Seattle eyaletinde 12 lisanslı çocuk bakım merkezinde çocuğu bulunan 98 ebeveynle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri kapalı ve açık uçlu soruları içeren anketle toplanmıştır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin genellikle çocuklarının okul öncesi çocuk bakımı merkezlerinde bulundukları zaman diliminde açık havada oynamasını destekledikleri ancak açık havada oyun zamanı ve politikaları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir.

Kaarby ve Tandberg (2017) tarafından açık hava oyunları aracılığıyla öğrenmeye duyulan inanç üzerine Norveç anaokullarında yapılan çalışmada, öğretmenlerin hareket ve duyuşal deneyimleme çalışmalarının altında yatan nedenleri ve ebeveynlerin çocukların açık havada oyunlarına yönelik düşünceleri incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırma bulguları, Norveç anaokullarında açık havada oyun oynamaya ve oyun aracılığıyla öğrenmeye yüksek bir öncelik verildiğini ortaya koymuştur.

Bjerklund ve Åmot (2023) tarafından yapılan bu çalışmada, Norveç'teki Sámi Erken Çocukluk Eğitim ve Bakım kurumlarındaki (EÇEB'ler) uygulamaların erken çocukluk eğitimi ve topluluk bağlamlarında açık havada oyun ve öğrenmeye nasıl katkıda bulunduğu incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu odak grup ve bireysel görüşmelere katılan yedi Sámi EÇEB kurumundan uygulayıcılardan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda personelin, konu fiziksel ve pratik etkinlikler olduğunda çocukların özerk olmalarına izin vermenin önemini altını çizdikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte çocukları tanımanın ve özerk başarıları teşvik etmenin önemine dikkat çekmişlerdir. Geleneksel olarak Sámi'nin yetiştirilmesinde çocuklarla birlikte el sanatları ve günlük işler yapılmasına önem verildiği vurgulanmıştır. Personel, çocuklarla birlikte hasat yapma, el sanatları ve yemek hazırlama gibi günlük açık hava etkinliklerini Sámi kültürünü sürdürmenin bir yolu olarak

tanımlamıştır. Ana sonuç, açık hava etkinliklerinin Sámi EÇEB'lerinde Sámi pedagojisini ve çocukların refahını teşvik etmek, deneyimlemek ve bunlara katkıda bulunmak için önemli olduğu belirlenmiştir.

Richard vd. (2023) yaptıkları çalışmada, açık havada oynamanın önündeki engellerin aşılmasına yardımcı olabilecek ve benzer bağlamlarda çocukların açık havada oyun oynamayı destekleyebilecek stratejileri belirlemek için açık havada oyunla başarıya ulaşan bir erken öğrenme ve çocuk bakımı ELCC programını(Early Learning And Child Care) araştırmışlardır. Çalışma kapsamında eğitimciler, okul öğretmenleri, okul müdürleri ve hükümet personeli ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca açık hava oyun alanlarının ilgili belgeleri ve fotoğrafları da toplanmıştır. Tüm verilerin tematik analizi tamamlanmış ve sonuçta ELCC programının açık hava oyun alanı ve uygulamaları ile bu belirlenen uygulamaları etkileyebilecek faktörlere ilişkin altı tema belirlenmiştir. Bunlar; serbest kısımlar ve riskli oyunlar da dâhil olmak üzere açık havada oyunlara değer verilmesi, açık havada oyunun başkaları tarafından desteklenmesi ve oynanması, alan ve kaynakların mevcut olması, iletişim ve etkileşimin olması, liderlerin olması ve ortaklıklar ve işbirliği olarak belirlenmiştir. Açık havada oyun zorluklarının üstesinden gelmek için, bu çalışmada açıklandığı gibi en büyük etkiyi elde etmek için birden fazla alt sistemi ve paydaşı bilinçli olarak hedeflemek ve dâhil etmek için değerlendirmelerin yapılması gerektiğine değinilmiştir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya koyulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırma çalışmalarında araştırmacılar inceledikleri konu üzerinde doğal ortamlarında derinlemesine çalışarak katılımcıların araştırdıkları duruma karşı geliştirdikleri durumları anlama ve yorumlama çalışmaları yaparlar (Denzin ve Lincoln,2008). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasına yer verilmiştir. Bu çalışmada durum çalışmasının betimleyici türüne yer verilmiştir. Belli bir konu hakkında bilgi vermek, belirgin olmayan durumları bilindik hale getirmek ve gerçek yaşam ile bağlantıları açıklamak amacıyla durum çalışmalarından olan betimsel tür kullanılır (Aytaçlı, 2012). Bu araştırmada Aksaray ilinde bulunan bağımsız anaokulları bahçelerinin özelliklerinin yönetici beyanlarına dayalı olarak belirlenmesi ve öğretmen uygulamalarının incelenmesi amacıyla durum çalışması türlerinden olan betimsel türden faydalanılmıştır.

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Aksaray İli Merkez ilçesinde bulunan on bağımsız anaokulu ve bu okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri (f=20) ile yöneticiler (f=10) oluşturmaktadır. Katılımcıların seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi araştırmanın amacına

uygun, bilgi bakımından zengin durumlar aracılığıyla derinlemesine araştırma yapılmasına olanak sağlayan bir örnekleme yöntemidir. Belirli özelliklere sahip veya belli ölçütleri karşılayan bir ya da daha fazla özel durumda yapılacak araştırmalarda kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Amaçlı örnekleme çeşitlerinden ise kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, araştırmacıya hız ve pratiklik sağlaması amacıyla yakın olan ve erişilmesi kolay olan durumun seçilmesidir (Patton,2005).

Aşağıda katılımcılara ilişkin demografik bilgilere Tablo 1 ve Tablo 2 de yer verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubundaki Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

Demografik Özellikler	<i>f</i>	%
Cinsiyet		
Erkek	3	15.0
Kadın	17	85.0
Öğrenim Durumu		
Lisans	16	80.0
Yüksek lisans	4	20.0
Mesleki Deneyim		
1-5 yıl	3	15.0
5-10 yıl	4	20.0
10-15 yıl	8	40.0
15 yıl ve üzeri	5	25.0
Toplam	20	100.0

Tablo 1'e göre katılımcı öğretmenlerin %15'i (f=3) erkek, %85'i kadınlardan (f=17) oluşmakta olup %80'i (f=16) lisans düzeyinde, %20'si (f=4) yüksek lisans düzeyinde eğitim almıştır. Katılımcıların tümü anaokulunda çalışmaktadır. Öğretmenlerin %15'i (f=3) 1-5 yıl, %20'si (f=4) 5-10 yıl, %40'ı (f=8) ve %25'i (f=5) 15 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olduklarını ifade etmiştir.

Tablo 2*Çalışma Grubundaki Yöneticilere İlişkin Demografik Bilgiler*

Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet		
Erkek	6	60.0
Kadın	4	40.0
Öğrenim Durumu		
Lisans	6	60.0
Yüksek lisans	4	40.0
Mesleki Deneyim		
5-10 yıl	1	10.0
10-15 yıl	2	20.0
15 yıl ve üzeri	7	70.0
Toplam	10	100.0

Tablo 2' ye göre katılımcı yöneticilerin %60'ı(f=6) erkek,%40'ı kadınlardan(f=4) oluşmakta olup %60'i (f=6) lisans düzeyinde,%40'ı(f=4) yüksek lisans düzeyinde eğitim almıştır. Katılımcıların tümü anaokulunda çalışmakta ve %10'u (f=1) 5-10 yıl, %20'si(f=2) ve %70'i (f=7) 15 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olduklarını ifade etmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları**3.3.1. Demografik Bilgi Formu**

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan form, çalışmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla “cinsiyet, öğrenim durumu, görev yapılan kurum türü ve mesleki deneyimini” belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

3.3.2. Okul Bahçesi Tanılama Formu

Okul bahçelerini tanılamaya yönelik olarak hazırlanmış bu form Avustralya'da yürütülmüş olan “Oyunun Yeri: Victoria Eyaleti'ndeki İlkokul Bahçeleri” adlı projede kullanılmak amacıyla Chancellor (2011, 2013) tarafından geliştirilmiştir. Form Kalburan (2014) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. Okul bahçesi tanılama formu 43 sorudan oluşmakta olup nicel ve nitel verilerin birlikte elde edebilmeye fırsat sunan çoktan seçmeli, açık uçlu, evet-hayır seçeneekli ve çoklu seçme seçeneği sunan soru maddelerinden oluşmaktadır. Sorular “okulun genel özellikleri, okul bahçesinin özellikleri, okul bahçesinde uygulanan kural ve denetimler, öğrenme alanı olarak okul bahçelerinin kullanımı, okul bahçesinde

yapılan yenilikler ve okul bahçesinde karşılaşılan problemler” olarak altı başlıktan oluşmaktadır (Cevher Kalburan, 2014). Bu form okul bahçelerinin özelliklerinin ortaya koyulabilmesi için araştırmaya katılan okul yöneticileri tarafından cevaplanmıştır.

3.3.3. Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu

Bu form, araştırmacı tarafından katılımcı öğretmenlerin okul bahçelerindeki uygulamalarına yönelik görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Form, araştırmaya katılan öğretmenlerin okul bahçesinin mevcut tasarım özellikleri hakkındaki düşünceleri, okul bahçelerini aktif kullanma durumları ve nedenleri, okul bahçelerinde uyguladıkları etkinlik türleri ve gelişimini amaçladıkları gelişim alanları, okul bahçesinde öğrenme merkezi oluşturma durumları ve okul bahçeleri açık alan düzenlemelerine ilişkin derinlemesine bilgi sahibi olmak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formu yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış olmak üzere toplam altı sorudan oluşmaktadır. Görüşme sorularını hazırlamadan önce alan yazın taraması yapılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması sürecinde okul bahçeleri ile ilgili araştırma amacına yönelik olarak oluşturulacak formda kullanılacak soru türlerine karar verilmiştir. Görüşme formu hazırlandıktan sonra belirlenen sorulara yönelik okul öncesi eğitim alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Üç öğretmenle pilot görüşme yapılarak soruların açık ve anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılmış ve forma son şekli verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri 2021-2022 eğitim öğretim yılı Şubat-Mayıs ayları arasında toplanmıştır. “Okul Bahçesi Tanılama Formu” okul bahçelerinin özelliklerini, yönetici beyanlarına dayanarak belirlemek amacıyla bağımsız anaokulu yöneticilerine uygulanmıştır. Yönetici katılımcılar (Y1),(Y2),Y3)...(Y10) olarak isimlendirilmiştir. “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” ise bağımsız anaokulu bahçelerindeki uygulamaları belirlemek amacıyla öğretmenlerle uygulanmıştır. Öğretmen katılımcılar ise (Ö1),(Ö2),(Ö3)...(Ö20) olarak isimlendirilmiştir. “Demografik Bilgi Formu” katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır. “Okul Bahçeleri Tanılama Formu” yazılı döküman halinde yöneticilere sunulmuş ve içtenlikle doldurmaları istenmiştir. “Okul Bahçesi Tanılama Formunu” doldurma süresi her bir katılımcı için yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından yüz yüze, belirlenen okullarda bulunan sessiz bir sınıfta

gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmış ve veriler kaydedilmiştir. Yapılan görüşmeler sırasında alınan cevaplar araştırmacı tarafından ses kaydına ek olarak yazı ile de kayıt altına alınmıştır. Yazılanlar katılımcıya okutularak onayına sunulmuştur. Görüşmeler her bir öğretmenle yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

3.5.Verilerin Analizi

“Okul Bahçeleri Tanılama Formu’nda” bulunan sorularda okul bahçesinin kullanıldığı zaman dilimleri, bahçesinin fiziksel özellikleri, uygulanan kurallar ve denetimler, yaşanan problemler, tasarım ve bakım uygulamaları, gerçekleştirilen etkinlikler ve amaçlanan öğrenmeleri belirlemek için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.

“Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, ulaşılan verileri en iyi şekilde açıklayan kavramaların saptanması ve bu kavramların ilişkili olabileceği temaların oluşturulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizinde araştırmacı verileri kodlama aşamasında elde ettiği verileri inceler. Verileri anlamlı bölümlere ayırır ve verilerin her bölümünün kavramsal ifadesini bulmaya çalışır (Creswell,2020). Burada ifade edilen bölümler bir sözcük, cümle, paragraf ve sayfanın tamamı olabilir. Birbiri içerisinde bütünlük gösteren ifadeler araştırmacı tarafından isimlendirilir yani kodlanır. Tüm veriler bu şekilde kodlanarak bir kod listesi oluşturulur. Kod oluşturma sürecinde üç farklı yöntem kullanılabilir: 1. Daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama; 2. Verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama; 3. Genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama. (Yıldırım ve Şimşek,2013). Araştırmacı yazılı formların hepsini tek tek okuyarak verilen cevaplar incelenerek genel hatlarıyla anlamlandırmaya çalışmıştır. Araştırmacı tarafından her bir soruyu tek tek analiz ederek her soruya verilen cevaplar için kodlama yapılmış ve bu kodlar temalara dönüştürülmüştür. Her bir temaya ait öğretmen görüşü gruplandırılarak frekansları belirlenmiştir. Aynı zamanda farklı bir kodlayıcıya formlar gönderilmiş ve araştırmacıdan bağımsız kod ve tema oluşturulması sağlanmıştır. Araştırmacı ve ikinci bir kodlayıcı tarafından iki farklı kod ve tema oluşturulmuştur. Farklı bir uzman oluşturulan kod ve temaları karşılaştırmak için Miles ve Huberman (1994)’ın geliştirdiği Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü kullanılmıştır. İki farklı kodlayıcı tarafından oluşturulan kod ve temaların benzerlik oranının %85’in üzerinde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda kod ve temalara son şekli verilmiştir.

Katılımcı izinleri alınarak veri toplama sürecinde yazı ve ses kaydı alma işlemi

gerçekleştirilmiştir. Yapılan bireysel görüşmeler sırasında araştırmacı yönlendirici söz ve eylemlere yer vermemiştir. Ayrıca veri toplandıktan sonra oluşan yazılı form katılımcıya okutularak görüşü alınmıştır. Bu sayede toplanan verilere öznel yargı ve ifadelerin karışması önlenmiştir. Alan yazın incelemesi gerçekleştirilmiş ve alan uzmanlarının görüşü alınarak forma son şekli verilmiştir. Temalar ve bu temalara bağlı oluşturulan alt temalar arasındaki ilişki incelenerek bütünlük sağlamasına özen gösterilerek içerik analizi yapılmıştır. Bulgularda öğretmen ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilerek iç geçerlilik sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri toplama süreciyle ilgili ayrıntılı bilgi verilerek araştırmanın dış geçerliği (aktarılabiliirliği) artırılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan kod ve temaların uygunluğu için ikinci bir kodlayıcı görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacı ile ikinci kodlayıcı tarafından her bir soru için ayrı ayrı oluşturulan tema ve kodlar karşılaştırılmıştır. Yapılan kodlamalar görüş birliği ve görüş ayrılığı şeklinde kodlanarak Miles ve Huberman (1994)'ın Güvenirlik = $\frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$ formülü kullanılarak, kodlayıcılar arasındaki uyumun (%85) olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR

Bu bölümde “Okul Bahçesi Tanılama Formu”ndan ve “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu”ndan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Okul Bahçesi Tanılama Formundan Elde Edilen Bulgular

Okul bahçesi tanılama formu ile okulun genel özellikleri, okul bahçesinin özellikleri, okul bahçesinde uygulanan kural ve denetimler, öğrenme alanı olarak okul bahçelerinin kullanımı, okul bahçesinde yapılan yenilikler ve okul bahçesinde karşılaşılan problemler hakkında bilgi almak amacıyla yöneticilerden veri toplanmıştır.

Tablo 3

Çocukların Okul Bahçesinde Geçirdikleri Zaman Dilimine İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kullanılan Zaman Dilimi	<i>f</i>	%
Sabah Okula Geldiklerinde	7	70.0
Öğleden Sonra Okula Geliş Saatlerinde	6	60.0
Öğle Vaktinde	5	50.0
Okuldan Önce	2	20.0
Okuldan Sonra	2	20.0
Tüm Saatlerde	2	20.0
Etkinlik Saatlerinde	1	10.0

Tablo 3’de çocukların okul bahçesinde geçirdikleri zaman dilimine ilişkin yönetici ifadeleri yer verilmiştir. Buna göre çalışmaya katılan yedi yönetici (%70.0) çocukların sabah okula geldiklerinde, altı yönetici (%60.0) öğleden sonra okula geliş saatlerinde, beş yönetici (%50.0) öğle vaktinde, iki yönetici (%20.0) okuldan önce, iki yönetici (%20.0)

okuldan sonra, iki yönetici (%20.0) tüm saatler, bir yönetici (%10.0) ise etkinlik saatlerinde çocukların okul bahçelerinde vakit geçirdikleri şeklinde ifade etmiştir. Okul bahçelerinin sabah ve öğleden sonra okula geliş saatlerinde en çok kullanıldığı görülürken, en az etkinlik saatlerinde kullanıldığı ifade edilmiştir.

Tablo 4

Mevsim Koşullarına Bağlı Bahçe Kullanım Durumunun Değişmesine İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Mevsim Koşullarına Bağlı Bahçe Kullanım Durumu	F	%
Evet	2	20.0
Hayır	8	80.0
Toplam	10	100.0

Tablo 4’te mevsim koşullarına bağlı bahçe kullanım durumunun değişmesine ilişkin yöneticilerin sekizi ise (%80.0) hayır cevabını, ikisi (%20) de evet cevabını vermişlerdir. “Hayır” cevabını veren yöneticiler gerekçe olarak “Yağmurlu veya çok sıcak havalarda çocukların okul bahçelerine çıkmadıklarını” bildirmişlerdir.

Tablo 5

Okul Bahçelerinin Fiziki Donanım Elemanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Fiziki Donanım Elemanları	f	%
Kum Havuzu	10	100.0
Çim Alanlar	9	90.0
Geri Dönüşüm Alanı	8	80.0
Çiçek Bahçesi Bölümü	7	70.0
Sabit Oyun Ekipmanları	7	70.0
Bitki Yetiştirme Bölümü	6	60.0
Doğal Yürüyüş Alanı	5	50.0
Kuş Evi Yemliği	5	50.0
Korunaklı Oturma Alanı	5	50.0
Renkli Okul Bahçesi Tabelaları	4	40.0
Çocukların Oynayabileceği Çalılık Alanlar	4	40.0
Tırmanmak İçin Ağaç	3	30.0

Çocukların Ulaşabileceği Şekilde Konumlandırılmış Spor Ekipmanları	3	30.0
Kazı Yapma Bölümü	2	20.0
Gölet/Su Havuzu	1	10.0
Rüzgar Güllü Alanları	1	10.0
Yabani Hayvanlar İçin Yaşam Alanı	1	10.0
Oyun Parkı	1	10.0
Sahne	1	10.0
Trafik Eğitim Alanı	1	10.0
Kış Bahçesi	1	10.0

Tablo 5'te anaokulu bahçelerinin fiziki donanım elemanlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzdelik değerlere yer verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan yöneticilerin tamamı (%100.0) okul bahçelerinde kum havuzunun bulunduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan yöneticilerin dokuzu (%90.0) çim alan, sekizi (%80.0) geri dönüşüm alanı, yedisi (%70.0) çiçek bahçesi ve yedisi (%70.0) sabit oyun ekipmanları, altısı (%60.0) bitki yetiştirme bölümü, beşi (%50.0) doğal yürüyüş alanı, beşi (%50.0) kuş evi yemliği, beşi (%50.0) korunaklı oturma alanı, dördü (%40.0) renkli okul bahçesi tabelaları, dördü (%40.0) çocukların oynayabileceği çalılık alanlar, üçü (%30.0) tırmanmak için ağaç, üçü (%30.0) çocukların ulaşabileceği şekilde konumlandırılmış spor ekipmanları, ikisi (%20.0) kazı yapma bölümü olduğunu belirtmiştir. Birer yönetici de (%10.0) gölet/su havuzu, rüzgar güllü alanları, yabani hayvanlar için yaşam alanı, oyun parkı, sahne, trafik eğitim alanı ve kış bahçesi olduğunu belirtmiştir. Okul bahçelerinde yer verilmeyen alanların ise sanat çalışması ve duvar resim alanları, heykel ve mozaik çalışması, meteoroloji istasyonu ve atıkların gübreye dönüştürme alanları olduğu görülmüştür. Araştırmaya dâhil olan okulların tümünde kum havuzuna yer verildiği görülmüştür. Çim alanlar ve geri dönüşüm alanları da yüksek oranda okullarda bulunan donanım elemanlarındandır. Çiçek bahçesi bölümü ve sabit oyun ekipmanları da okullarda yüksek oranda bulunan diğer fiziki donanım elemanlarıdır.

Tablo 6

Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Zemin Özelliklerine İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Zemin Türleri	F	%
Çim	9	90.0
Beton	5	50.0
Kum	5	50.0
Parke Taşı (Kilitli Taş)	5	50.0
Asfalt	3	30.0
Çakıl	1	10.0

Tablo 6’da anaokulu bahçelerinin sahip olduğu zemin özelliklerine ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzdele değerlerine yer verilmiştir. Buna göre yöneticilerin dokuzu (%90.0) çim, beşi (%50.0) beton, beşi (%50.0) kum ve beşi (%50.0) parke taşı (kilitli taş), üç yönetici (%30.0) asfalt, bir yönetici ise (%10.0) çakıllara yer verildiği belirtilmiştir. Buna göre çim zeminin okulların tamamına yakınında yer alan zemin türü olduğu görülmüştür.

Tablo 7

Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Gölgelek Ekipmanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gölgelek Ekipmanları	f	%
Çardak	7	70.0
Ağaç	7	70.0
Tente	2	20.0
Şemsiye –kamelya	2	20.0

Tablo 7’de okul bahçelerinin sahip olduğu gölgelek ekipmanlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre gölgelek ekipmanı olarak kullanılan materyallerin yedisi (%70.0) ağaç ve çardak, ikisi (%20.0) tente ve ikisi (%20.0) şemsiye-kamelya olduğunu belirtmiştir. Buna göre bağımsız anaokulu bahçelerinde gölgelek ekipmanlarından en çok “çardak ve ağaç” kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 8

Okul Bahçelerinin Sahip Olduğu Oturma Ekipmanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Oturma Ekipmanları	F	%
Sabit masa ve bank	9	90.0
Sabit bank	7	70.0
Taşınabilir oturma alanı	4	40.0
Ağaç kütükleri	2	20.0

Tablo 8’de okul bahçelerinin sahip olduğu oturma ekipmanlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre okul bahçelerinin dokuzunda (%90.0) sabit masa ve bank, yedisinde (%70.0) sabit bank, dördünde (%40.0) taşınabilir oturma alanı, ikisinde (%20.0) ağaç kütükleri olduğu yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

Tablo 9

Okul Bahçelerinde Ebeveynlerin Zaman Geçirecekleri Masa ve Sandalye Bulunma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ebeveynlerin Zaman Geçirecekleri Masa ve Sandalye Bulunma Durumları	F	%
Evet	8	80.0
Hayır	2	20.0
Toplam	10	100.0

Tablo 9’da okul bahçelerinde ebeveynlerin zaman geçirecekleri masa ve sandalye bulunma durumlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Okul yöneticilerinin sekizi (%80.0) okul bahçelerinde ebeveynlerin zaman geçirecekleri masa ve sandalye olduğunu ifade ederken, ikisi (%20.0) bulunmadığını belirtmiştir. Buna göre okul bahçelerinin tamamına yakınında ebeveynlerin zaman geçirecekleri “masa ve sandalyeye yer verildiği” görülmüştür.

Tablo 10

Okul Bahçelerinde Otopark Bulunma Durumuna İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçelerinde Otopark Bulunma Durumu	<i>f</i>	%
Evet	1	10.0
Hayır	9	90.0
Toplam	10	100.0

Tablo 10’da okul bahçelerinde otopark bulunma durumuna ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Okul yöneticilerinin biri (%10.0) okul bahçesinde otopark bulunduğunu belirtirken, dokuzu (%90.0) otopark bulunmadığını ifade etmiştir. Bir başka ifadeyle okul bahçelerinin tamamına yakınında “otopark olmadığı” görülmüştür.

Tablo 11

Okul Bahçelerinde Yazılı Kural Oluşturma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçelerinde Yazılı Kural Oluşturma Durumu	<i>f</i>	%
Evet	4	40.0
Hayır	6	60.0
Toplam	10	100

Tablo 11’de okul bahçelerinde yazılı kural oluşturma durumlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına verilmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticilerinin dördü (%40.0) okul bahçelerinde yazılı kural oluşturulduğunu ifade ederken, altı okul yöneticisi (%60.0) yazılı kuralların olmadığı belirtilmiştir. Buna göre bağımsız anaokulları bahçelerinin çoğunda “yazılı kural oluşturulmadığı” görülmüştür.

Tablo 12

Okul Bahçesinde Kural Koyucuların Kim Olduğuna İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kural Koyucular	<i>f</i>	%
Okul Müdürü	7	70.0
Öğretmenler	6	60.0
Öğretmenleri Ve Öğrencileri İçeren Bir Danışma Süreci Bulunmakta	1	10.0
Ortak Karar	1	10.0

Tablo 12’de okul bahçesinde kural koyuculara ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde okul bahçelerinde kural koyucuların okulların yedisinde (%70.0) okul müdürü, altısında (%60.0) öğretmenler, birinde (%10.0) öğretmen ve öğrencileri içeren bir danışma süreci bulunmakta iken, bir okulda da (%10.0) ortak kararla olduğu okul yöneticileri tarafından ifade edilmiştir. Bağımsız anaokulu bahçelerinde kural koyucuların çoğunlukla “okul müdürü ve öğretmenler” olduğu görülmüştür.

Tablo 13

Okul Bahçelerinde Yaşanabilecek Problemlere İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçelerinde Yaşanabilecek Problemler	F	%
Bakım	3	21.4
Zeminin Düşük Kalitede Olması	3	21.4
Çöp	2	14.3
Kazalar	2	14.3
Davetsiz Kişilerin Gelmesi	2	14.3
Alan Yetersizliği	1	7.1
Ekipman Yetersizliği	1	7.1
Toplam	14	100

Tablo 13’ te okul bahçelerinde yaşanabilecek problemlere ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticileri okul bahçelerinde karşılaştıkları problemleri bakım (f=3, %21.4), zemin kalitesinin düşük olması (f=3, %21.4), çöp (f=2, %14.3), kazalar (f=2, %14.3), davetsiz kişilerin gelmesi (f=2, %14.3), alan ve ekipman yetersizliği (f=1, %7.1) olarak ifade etmişlerdir. Bağımsız anaokulu bahçelerinde karşılaşılabilecek probleme ilişkin en fazla “bakım ve zemin kalitesinin düşük olması” üzerinde durulduğu görülmektedir.

Tablo 14

Okul Bahçesinde Güvenlik Sorunu Oluşma Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçesinde Güvenlik Sorunu Oluşma Durumlarına İlişkin Yönetici Görüşleri	<i>f</i>	%
Evet	2	20.0
Hayır	8	80.0
Toplam	10	100.0

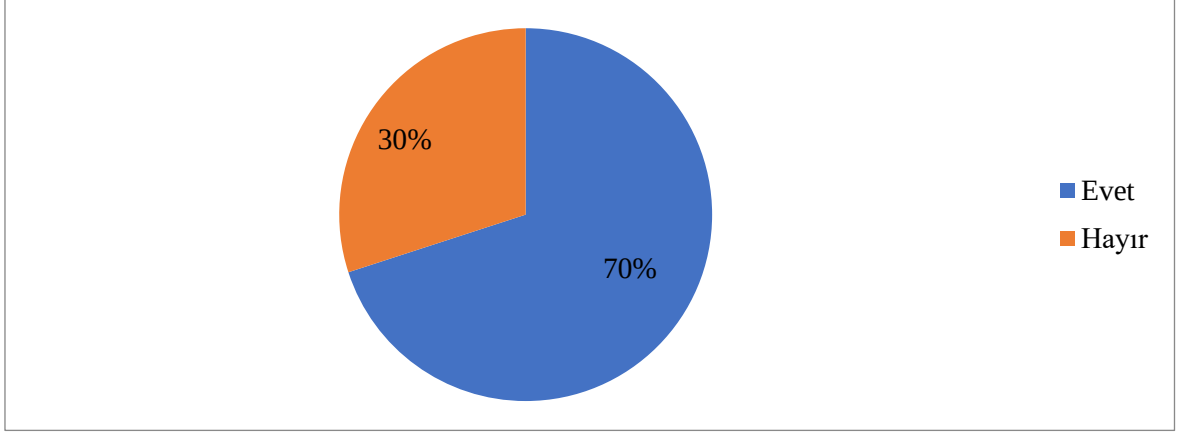
Tablo 14’de okul bahçesinde güvenlik sorunu oluşma durumlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre okul yöneticilerinin ikisi (%20.0) okul bahçesinde güvenlik sorunları oluştuğunu ifade ederken, sekizi (%80.0) güvenlik sorunları oluşmadığını ifade etmiştir. Bir başka ifadeyle yöneticilerin büyük çoğunluğu okul bahçelerinde güvenlik sorunu oluşmadığını ifade etmiştir.

Tablo 15

Okul Bahçeleri Açık Alanları Düzenleme Planlarının Olma Durumuna İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçeleri Açık Alanları Düzenleme Planları	<i>f</i>	%
Evet	5	50.0
Hayır	5	50.0
Toplam	10	100.0

Tablo 15’ te okul bahçeleri açık alanları düzenleme planlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre okul yöneticilerinin beşi (%50.0) okul açık alanlarını yeniden düzenleme planları olduğunu, beşi de (%50.0) bu yönde bir planları olmadığını belirtmiştir.

Şekil 1.Okul Bahçeleri Açık Alanlarının Son 5 Yılda Düzenlenme Durumlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Şekil 1’de okul bahçeleri açık alanlarının son beş yılda düzenlenme durumlarına ilişkin yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre okul yöneticilerinin yedisi (%70.0) son beş yılda okul açık alanlarında çalışma yaptığını belirtirken, üçü (%30.0) okul bahçelerinin açık alanlarında çalışma yapılmadığını belirtmiştir. Son beş yılda bağımsız anaokulu bahçelerinin büyük çoğunluğunda düzenleme çalışması yaptığı görüşmüştür. Buna yönelik yönetici ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Okulun çim alanı yenilendi. Park zeminine kauçuk yapıldı. Ağaç dikildi.” (Y1)

“Kamelya genişletilerek grup etkinlikleri yapılmasına uygun hale getirildi. Üçgen çadır yapılarak etkinlik alanı oluşturuldu.” (Y4)

“Sürüş parkuru yapıldı. Çocuk oyun alanları çizildi. Yürüyüş alanları oluşturuldu.” (Y5)

“Duvarlar boyandı. Kaldırım taşları boyandı. Yeni ağaçlar dikildi. Lavanta ekildi.” (Y7)

“Spor ekipmanları, sahne, tırmanma parkuru, etkinlik alanı (masa), uygulama bahçesi oluşturuldu.” (Y10)

Tablo 16

Okul Bahçesi Geliştirme Çalıştırmalarının Nasıl Yapıldığına Dair Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçesi Geliştirme Çalıştırmalarının Planlaması	<i>f</i>	%
Öğretmen İle İşbirliği	9	56.25
Müdür Tarafından Verilen Kararlar	4	25.0
Çocuklar İle İşbirliği	2	12.5
Peyzaj Mimarları	1	6.25
Toplam	16	100

Tablo 16’ da okul bahçesi geliştirme çalışmalarının planlamasına yönelik yönetici ifadelerine dayalı frekans ve yüzdelik değerlerine yer verilmiştir. Buna göre yönetici görüşlerinden elde edilen bilgilere göre okul bahçesi geliştirme çalışmalarının $f=9$ (%56.25) öğretmenler ile işbirliği yapılarak, $f=4$ (%25.0) müdür tarafından verilen kararlara uyularak, $f=2$ (%12.5) çocuklar ile işbirliği yapılarak ve $f=1$ (%6.25) peyzaj mimarları tarafından planlandığı ortaya konulmuştur.

Tablo 17

Okul Bahçelerinin Açık Oyun Alanlarında Uygulanan Etkinlik ve Amaçlanan Gelişim Alanlarına İlişkin Yönetici İfadelerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

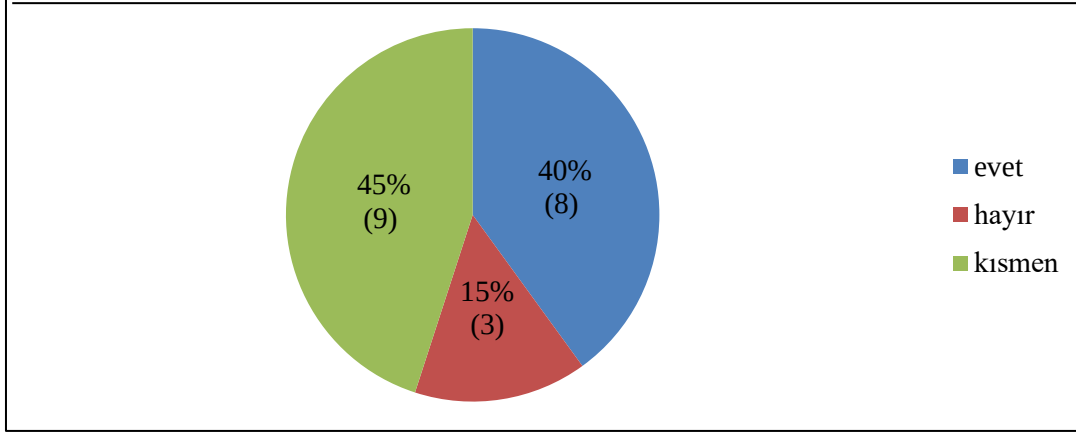
Etkinlik Türü	<i>f</i>	%
Oyun Etkinliği	10	100.0
Sanat Etkinliği	8	80.0
Beden Eğitimi/Spor	7	70.0
Çevre Eğitimi	7	70.0
Fen Etkinliği	6	60.0
Dans/Müzik	6	60.0
Okuma-Yazma Etkinliği	4	40.0
Matematik Etkinliği	2	20.0
Gelişim Alanları		
Fiziksel Gelişim	9	90.0
Spor Becerileri	9	90.0
Sosyal Beceriler	8	80.0
Sağlık	7	70.0
Çevre Bilinci Kazanma	7	70.0

Tablo 17’de okul yöneticilerinin okul bahçelerinde uygulanan etkinlik ve amaçlanan gelişim alanlarına ilişkin görüşlerine dayalı frekans ve yüzdelik değerlerine yer verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 10’u (%100.0) oyun, sekizi (%80.0) sanat, yedisi (%70) beden eğitimi/spor ve çevre eğitimi, altısı (%60) fen etkinliği ve dans/müzik etkinliği, dördü (%40) okuma yazmaya hazırlık etkinliği, ikisi (%20) matematik etkinliğine yer verildiğini ifade etmişlerdir. Amaçlanan gelişim alanlarında ise okul yöneticilerinin dokuzu (%90) fiziksel gelişim ve spor becerileri, sekizi (%80) sosyal beceriler, yedisi (%70) ise sağlık ve çevre bilinci alanlarının gelişiminin amaçlandığını ifade etmişlerdir. Bağımsız anaokulu bahçelerinde en çok uygulanan etkinlik türünün oyun etkinliği olduğu ortaya koyulmuştur. En çok amaçlanan gelişim alanının fiziksel gelişim ve spor becerileri olduğu görülmüştür.

4.2. Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçelerindeki uygulamalara ilişkin görüşleri ile okul bahçelerindeki uygulamaları ortaya koymak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Toplanan veriler ışığında her soru için ayrı kod ve temalar oluşturulmuştur. Bu bağlamda belirlenen temalar; “öğretmenlerin tasarıma ilişkin düşünceleri, okul bahçelerini aktif kullanma durumları ve nedenleri, okul bahçelerinde yer verilen etkinlik türü ve amaçlanan gelişim alanları, okul bahçelerinde öğrenme merkezi oluşturma durumları ve oluşturulan öğrenme merkezleri ile olması istenen bahçe düzenlemeleri” dir.

Katılımcı öğretmenlere “*Çalışmakta olduğunuz kurum bahçesinin okul öncesi eğitime devam eden çocuklara uygun olarak tasarlandığını düşünüyor musunuz?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerden alınan cevaplara ilişkin bulgular Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2.Öğretmenlerin Okul Bahçelerinin Tasarımını Çocuklara Uygun Bulma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Şekil 2’de öğretmenlerin okul bahçelerinin tasarımlarını çocuklara uygun bulma durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin dokuzu (%45.0) “kısmen”, sekizi (%40.0) “evet”, üçü ise (%15.0) “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerden alınan cevaplar doğrultusunda kod ve temalar oluşturulmuştur. Bu kod ve temalara ilişkin bilgilere Şekil 3’te yer verilmiştir.

Şekil 3.Okul Bahçelerinin Çocuklara Uygun Tasarım Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Şekil 3’te öğretmenlerin çocuklara uygun tasarım özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri ve temalara yer verilmiştir. Belirlenen temalar; “fiziksel özellikler, oyun alanları, güvenlik”dir. Buna göre fiziksel özellikler (f=16), oyun alanları (f=20) ve güvenlik alanlarına bağlı kodlara yer verilmiştir. Öğretmenler tarafından en çok vurgulanan kodlar “yeşil alan” (%24.32), “oyun parkı” (%18.91), “kurallı oyun alanları” (%16.21), “genişlik” ve” kum havuzu” (%13.51) dur. Buna yönelik öğretmen ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Bahçemiz çok güzel çok yeşillik ayriyeten kum havuzumuz var.”(Ö1)

“Çim alanı olması ve ahşap oyuncaklara sahip olması açısından avantajlı olduğunu düşünüyorum.” (Ö6)

“Park, kum havuzu, çocukların doğayla geçirebileceği yeşillik alan, ağaçlar, meyve bahçesi var, bir çok imkanı var.” (Ö8)

“Geleneksel oyunlar (kuralı oyun alanları) oynamalarına fırsat sunan alanların yanı sıra çim alan, kum havuzu, küçükte olsa bir oyun parkı var.” (Ö13)

“Evet çünkü gayet yeterli büyüklüğe sahip. Bahçenin her alanını farklı etkinliklerle değerlendiriyoruz.” (Ö7)

Öğretmenlerin okul bahçelerinde okul öncesi çocuklara uygun bulmadıkları yönleri öğretmen ifadeleri temalaştırılarak şu ifadelerle gösterilmiştir: Oyun alanlarının çocukları tehlikeye sokacak şekilde tasarlanması (f=3), yeşil alan yetersizliği (f=2), görüş alanı darlığı (f=2), zemin döşeme (f=2), oyun alanı yetersizliği (f=1), yabancı otların varlığı (f=1). Öğretmenlerin ifadelerinden bazılarına aşağıda verilmiştir:

“Hayır diye düşünüyorum. Çünkü bahçemizde çim alanı çok az ve genelde taş zemin tercih edildiği için çocuklar koştuğunda onlara zarar verecek kazalara sebep olabiliyor. Ayrıca park alanımız da küçük. İlkbahar mevsiminde diken dediğimiz (çoban diken) bitkiler çıkıyor. Onlar temizlenmediği için ve sürekli çocuklara zarar verdiği için parkı da çok az kullanıyoruz.” (Ö4)

“Okulumuzun bahçesinin genişliğinin hem olumlu hem olumsuz yönlerini görüyoruz. Çocuklar için rahatça oynama fırsatı sunarken gözetim altında tutma bakımından zorluk yaşayabiliyoruz. Bahçeye çıktığımızda çocukları belli bir alanda tutmakta zorluk yaşayabiliyoruz. Bahçenin her tarafının ağaçlık olması çocukları görmekte sıkıntı yaşamamıza sebep olabiliyor. Bu sebeplerle görüş alanımızın daha net olabileceği bir alan olabilirdi.” (Ö6)

“Tamamen okul öncesi öğrencilerine yönelik gibi görünse de bazı tehlikeli durumlar yaratacak materyaller var. Bu da çocukların sürekli gözetim altında tutulmasını gerekli kılıyor. Park alanımız var ancak okul öncesi çocuklar için uygun olarak tasarlandığını düşünmüyorum. Yüksek olanlar kazalara sebep olabiliyor.” (Ö15)

“Okulumuza yeni yapılan sanat etkinliklerinde de kullanmak için hazırlanan masaların çocukların boyuna uygun olmadığını düşünüyorum.” (Ö16)

“Okulumuzda yeşil alan çok az. Ve bu da çocukların toprakla temasını engellemektedir. Bahçe zemin döşemesi daha çok beton ancak ben beton zemin yerine toprak zeminleri tercih ederdim. Çünkü çocukların enerjilerini atmasına fırsat sunmasının yanı sıra toprağın daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum.” (Ö17)

“Okul bahçemizin okul öncesi eğitim alan çocuklara ve onların gelişimlerine uygun olarak tasarlandığını düşünmüyorum. Okul bahçemizi tasarlayanların ‘mahalle parkı’ fikri ile hareket edilerek tasarlandığını düşünüyorum.” (Ö20)

Ayrıca öğretmenler tarafından okul bahçelerinde eksik görülen alanlarda olmuştur. Öğretmen ifadeleri kategorize edilerek bu alanların fiziksel gelişimi destekleyecek alanlar (2), sosyal faaliyet alanları (f=1), eğitici alanlar (f=1), sportif faaliyet alanları (f=1) olarak ifade edilmiştir. Öğretmen görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Yeşil alanda oynayabilecekleri çok güzel alanlar var ama bunun yanı sıra sosyal etkinlik ve çocukların fiziksel gelişimine katkı sağlaması için tırmanma duvarları, lastiklerin altından geçme, üzerinden zıplama sına fırsat sunacak materyallerin olması gerektiğini düşünüyorum. Bu yönden de biraz eksik buluyorum.” (Ö1)

“Çim saha ve oyun parkı mevcut fakat daha eğitici alanlarda olabilirdi. Tırmanma duvarları gibi çocukların psiko-motor becerilerini geliştirebilecek bir açık alan tasarlanabilirdi.” (Ö10)

“Bir okul öncesi öğretmeni olarak isterdim ki çocukların spor dallarına yönlendirebilecek (minyatür basketbol, futbol sahası) alanlar geleneksel oyunların oynanabileceği alanların yer verildiği alanların tasarlanmış olmasını isterdim. Bu yönden eksik görüyorum.” (Ö14)

Öğretmenlerin “Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul bahçesini aktif kullanır mısınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar, Tablo 18’ de verilmiştir.

Tablo 18

Öğretmenlerin Okul Bahçesini Aktif Kullanım Durumlarına İlişkin Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	19	95.0
Hayır	1	5.0
Toplam	20	100.0

Tablo 18’de okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini aktif kullanım durumlarına ilişkin görüşlerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin 19 ‘u (%95.0) “evet” yanıtını verirken, bir öğretmen ise (%5.0) “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin tamamına yakını okul bahçesini aktif kullandığını ifade etmiştir. Hayır yanıtını veren öğretmenin ifadesi ise şu şekildedir:

“Kullanmak isterdim ancak kullanamıyorum. Biraz önce belirttiğim gibi bunun en büyük nedeni sınıflarımızın kalabalık olması. Sınıf dışına çıkıldığında çocukların kontrolü zorlaşıyor. Çocuklar gelişim özellikleri gereği koşmak istiyorlar. Araştırmak istiyorlar ancak yardımcı personel eksikliğinden dolayı bize eşlik edecek biri olmadığı için bizim de kontrolümüz çok az oluyor. Bu sebeple bahçeye çıktığımız zamanlarda oyun oynayıp hızlı bir şekilde tekrar sınıfa dönmek zorunda kalıyoruz.” (Ö4)

Öğretmenlerden “Evet” yanıtını verenlerin görüşleri incelenerek, temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Verilen yanıtların nedenleri temalaştırılmış ve temalara uygun kategoriler oluşturulmuştur. Tema ve kategorilere göre öğretmen görüşleri frekansa dönüştürülerek Tablo 19’ da sunulmuştur.

Tablo 19

Öğretmenlerin Okul Bahçelerinin Aktif Kullanım Durumlarını Etkileyen Faktörlere Yönelik Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Temalar	Kategori	<i>f</i>	%
Çevresel Faktörler	Mevsim koşulları	10	19.2
	Oyun alanı yetersizliği	1	1.9
Çocukların ilgi ve ihtiyaçları	Açık oyun alanlarına çocukların ilgisi	5	9.6
	Çocukların açık hava ihtiyacı	3	5.8
	Hareket imkanı	3	5.8
	Dikkat çekicilik	2	3.8
Etkinlik amaçlı	Oyun	4	7.7
	Gözlem	3	5.8
	Fen-doğa	2	3.8
	Kitap okuma	1	1.9
	Kahvaltı	1	1.9
	Tüm etkinlikler	1	1.9
	Sosyal duygusal gelişim	3	5.8
Çocukların gelişimine katkısı	Enerji boşalımı	2	3.8
	Zihinsel gelişim	2	3.8
	Tüm gelişim alanları	1	1.9
	Öz bakım becerileri	1	1.9
	Temiz hava	3	5.8
Açık alanların faydaları	Güneş	2	3.8
	Diğer canlılarla birlikte olma fırsatı	2	3.8
Toplam		52	100.0

Tablo 19’da öğretmenlerin okul bahçelerinin aktif kullanımlarını etkileyen faktörlere yönelik görüşlerine dayalı frekans ve yüzdelik dağılımına yer verilmiştir. Öğretmenlerin

okul bahçelerini aktif kullanımlarında en çok vurguladıkları alanlara ilişkin görüşlerden birkaç örnek sunulmuştur:

“Öncelikle çocuklar açık alan etkinliklerini çok seviyorlar. Dışarı çıktığımızda kapalı bir ortamın atmosferinden bunalan çocuklar temiz hava alma fırsatı buluyor. Açık alanlarda çocukların dikkatini çekecek daha çok uyarıcı olduğunu düşünüyorum. Çocukların daha çok gözlemleyebilmek yaparak-yaşayarak öğrenmesine daha çok katkı sağlayacağını düşünüyorum. Sınıf içerisinde mevsimler çalışması yapmakla doğayı gözlemleyerek öğrenmek arasında çok fark olduğuna inanıyorum. Ağaçların durumu ve doğadaki değişimin gözlemlenmesinin somut öğrenmelere katkı sağladığını düşünüyorum.” (Ö2)

“Mevsimine göre ne yazık ki veliler bahçe kullanımı konusunda hassas davranıyor. Kışın özellikle çocukların dışarı çıkmasını istemiyorlar. Bahçeyi yılın belli mevsimlerinde bahar ve yaz döneminde kullanabiliyoruz.” (Ö3)

“Çocukların açık alanda oynama ve enerji atmalarını seviyorum. Çocuklar açık alan etkinliklerinde daha aktif katılım gösteriyor. Bu çok hoşuma gidiyor. Açık alan etkinliklerini çocuklar da çok seviyor.” (Ö9)

“Hareket alanının geniş hem de çocukların daha özgür hissederek çocukların oyunlarda ve fen doğa etkinliklerinde özellikle daha aktif katılım gösterdiklerini gözlemliyoruz. Bu sebeplerle hava koşulları el verdiği sürece bahçeyi sık kullanarak çocukları faydalandırıyoruz.” (Ö10)

“Bize düşen zaman dilimi içerisinde kullanıyoruz evet. Çünkü çocukların çok ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bana göre çocuklar için birincisi kum, ikincisi su. Çok büyük terapi. Kum havuzunu çok seviyorlar. Mevsim şartları uygun olduğu sürece kullanıyoruz.” (Ö11)

“Hava koşullarının uygun olduğu her gün bahçeyi kullanırım. Açık alan etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediğini düşünüyorum. Oyun kurarak kendi kendine oynama becerilerinin yanı sıra temiz hava ve bol güneşin çocukların sağlığına olumlu etkilerini düşünerek her gün çıkarmaya özen gösteririm.” (Ö15)

“Ben temiz havanın çocukların zihinsel gelişimine katkı sunduğunu düşünüyorum. Oksijenin bol olduğu ortamlarda çocuklar daha zinde oluyor ve dikkatini daha kolay odaklayabiliyor.” (Ö17)

Öğretmenlere “Okul bahçesinde hangi etkinlik türüne yer verirsiniz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenler tarafından verilen yanıtlara ilişkin bilgiler Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

Okul Bahçelerinde Yer Verilen Etkinlik Türlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Etkinlik Türleri	F	%
Oyun	16	29.0
Hikaye okuma	9	16.4
Sanat	8	14.5
Fen (Deney ve gözlem)	5	9.0
Serbest etkinlik	3	5.4
Piknik	3	5.4
Canlıları besleme	2	3.6
Gösteri ve drama	2	3.6
Sportif etkinlikler	2	3.6
Ağaç dikme	1	1.8
Matematik	1	1.8
Okul Öncesinde Uygulanması gereken her Türlü etkinlik	1	1.8

Tablo 20’de okul bahçelerinde yer verilen etkinlik türlerine ilişkin öğretmen görüşlerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar gruplandırılmış ve öğretmenler tarafından en çok vurgulanan etkinlik türlerine ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Okul bahçesinde ben genellikle serbest etkinliklere yer veririm. Kendi başlarına neler yapabileceklerini gözlemlerim. Kendi kendine oyun kurabiliyor mu bunu gözlemlerim. Bahçede özgür bırakmayı tercih ederim.” (Ö1)

“Genelde çocukların kendini rahat hissedebileceği koşmalı, hoplmalı, zıplamalı oyunlara yer veriyoruz. Parkurlar hazırlayarak oynama fırsatı sunuyoruz.” (Ö6)

“Okul bahçesinde en çok oyun etkinliklerine yer veriyoruz fakat fen doğa için yaprak toplama canlıları inceleme etkinliklerine yer veriyoruz. Daha çok hareketli oyunlarla belirli kural çerçevesinde toplu olarak birbirlerini kovalama-yakalama yaptıkları alan olarak kullanıyoruz.” (Ö10)

“Hikâye okuma, sanat etkinlikleri (duvara kâğıt yapıştırarak, yerlere tebeşirle resim yapabiliyoruz) ve oyun etkinliklerine yer veriyoruz.” (Ö13)

“Daha çok geleneksel oyunlara ve hikâye etkinliklerine yer veriyoruz. Etkinlik sonrası yorumlama yapabiliyoruz. Nadiren de hikâyenin dramasını yapıyoruz.” (Ö14)

“Hemen her gün oyun etkinliğine yer veririm. Belirlediğimiz bir köşede hikâye okuma, fen ve deney etkinlikleri yapabiliyorum.” (Ö19)

Öğretmenlere *“Okul bahçesinde uyguladığınız etkinliklerde hangi gelişim alanlarının gelişimini desteklemeye yönelik etkinlikler planlarsınız?”* sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin soruya verdikleri yanıtlar gruplandırılarak frekans ve yüzde tablosu oluşturulup Tablo 21’da sunulmuştur.

Tablo 21

Okul Bahçelerinde Uygulanan Etkinliklerin Desteklemesi Amaçlanan Gelişim Alanlarına ilişkin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gelişim Alanları	f	%
Motor Gelişim	18	39.1
Sosyal Duygusal Gelişim	11	24.0
Bütün Gelişim Alanlarının Desteklenmesi	8	17.4
Bilişsel Gelişim	5	10.9
Dil Gelişimi	3	6.5
Öz bakım Becerileri	1	2.1
Toplam	46	100.0

Tablo 21’de okul bahçelerinde uygulanan etkinliklerin desteklemesi amaçlanan gelişim alanlarına ilişkin öğretmen görüşlerine dayalı frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre amaçlanan gelişim alanlarına ilişkin yüzdelik oranları ise şöyledir: %39.1 (f=18) motor gelişim alanı, %24.0 (f=11) sosyal duygusal gelişim, %17.4 (f=8) de tüm gelişim alanları, %10.9 (f=5) bilişsel gelişim, %6.5 (f=3) dil gelişimi ve %2.1 (f=1) öz bakım becerileri yönelik beceri gelişimi amaçlandığı ifade edilmiştir. Okul bahçelerinde en çok amaçlanan gelişim alanının motor ve sosyal-duygusal gelişim olduğu görülmüştür. Öğretmen görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Genelde motor gelişimlerini desteklemek isterim. Çocuklar pandemiden kaynaklı bu dönemde çok fazla evde kaldıkları için motor gelişimleri normal seviyelerin altında. Bu sebeple motor gelişim seviyelerini artırmaya yönelik etkinlik planlarım. Koşma, yarışma, bisiklet turnuvaları, zıplama gibi etkinliklere önem veriyorum.” (Ö1)

“Hareketli oyunlarla motor gelişimi desteklemeye yönelik etkinlikler planlıyoruz. Sınıf içerisinde çok sessiz sakin çocukların açık alanda kendilerini çok iyi ifade edebildiklerini görüyorum. Bu da sosyal duygusal gelişim alanına katkı sağlıyor. Aslında hemen hemen her alanı destekliyor ama motor ve sosyal duygusal gelişim biraz daha ön plana çıkıyor.” (Ö6)

“Genelde büyük kas gelişimi ve sosyal duygusal alana hitap eder. Ayrıca öz bakıma da hitap eder. Çocuklar dışarı çıkarken kendi başına ayakkabı ve mont giyme çıkarma becerisini tek başına yapabilme fırsatı buluyor.” (Ö8)

“Geniş bir hareket alanına sahip olduğumuz için en çok psiko-motor diye düşünüyorum. Oyun etkinliklerine çok yer veriyoruz. Bu sayede de sosyal duygusal, bilişsel ve dil gelişim alanlarının da

desteklendiğini düşünüyorum. Ancak en çok psiko-motor ve sosyal-duygusal gelişimin desteklendiğini düşünüyorum.” (Ö10)

“Etkinlik türüne göre tüm gelişim alanları destekleniyor diyebiliriz. Ancak açık alan denince akla daha çok kaba motor gelişimi geliyor. Bu sebeple bu alana uygun etkinlikler planlarız. Bunun yanında sosyal duygusal gelişime büyük kas gelişimi kadar destek verdiğini düşünüyorum.” (Ö11)

“Aslında tüm gelişim alanlarını desteklemeye yönelik etkinlik planlarız. Ama bahçe etkinlikleri denildiğinde psiko-motor gelişim bir tık daha öne geçiyor. Açık alanda grup oyunları, kurallı oyunları bahçede oynamayı tercih ediyoruz. Bunların yanı sıra fen ve doğa etkinlikleri ve gözlem çalışmalarını açık alanda yapıyoruz. Hava eğer uygunsa hikâye etkinliklerimizi açık alanda yapıyoruz. Tüm bunlarla tüm gelişim alanlarını desteklemiş oluyoruz.” (Ö12)

“Oyun esnasında kuralları öğrenme fırsatı bularak sosyal duygusal gelişime, hareket esnasında motor gelişimlerini desteklemeye, sanat etkinliklerinde küçük kas gelişimini desteklemeye yönelik etkinlik planlaması yapılır.” (Ö13)

“Açık alan etkinliklerinde bütün gelişim alanlarının desteklendiğini düşünüyorum. Çocuklar kendi kendine oyun kurabiliyor bu sosyalleşmesine katkı sunuyor, doldurma-boşaltma, tırmıklarla bahçeyi temizleme çalışmalarıyla psiko-motor alanı destekleniyor. Her alanı desteklediğini düşünüyorum.” (Ö15)

“Psiko-motor gelişimin desteklenmesi için bahçe çok uygun bir alan. Ayrıca tüm gelişim alanları bir bütün ve tüm gelişim alanları birbirinin gelişimini destekliyor.” (Ö16)

“Zihinsel yani bilişsel gelişim, psiko-motor gelişim, sosyal ve dil gelişimi. Tüm gelişim alanlarını kapsayacak etkinliklere yer veriyorum.” (Ö18)

Çalışmaya katılan öğretmenlerin okul bahçelerinin açık oyun alanlarında oluşturdukları öğrenme merkezlerini öğrenmek amacıyla “Kurumunuzun açık alanında öğrenme merkezi oluşturdunuz mu?” sorusu sorulmuş ve öğrenme merkezi oluşturma durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 22’de sunulmuştur.

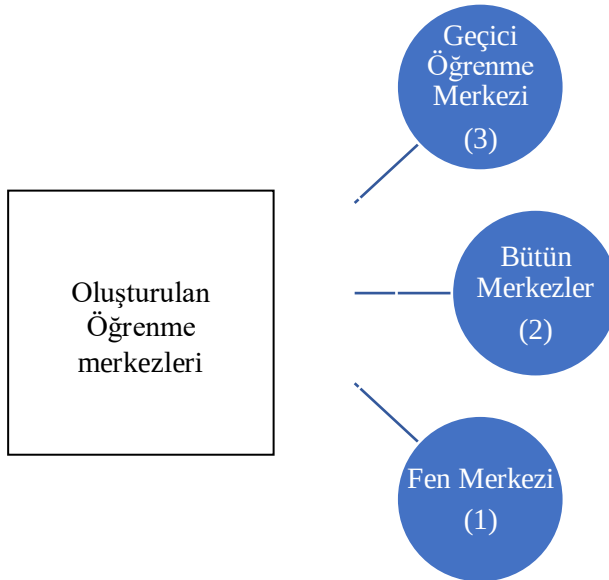
Tablo 22

Öğretmenlerin Okul Bahçesinde Öğrenme Merkezi Oluşturma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul Bahçesinde Merkez Oluşturma Durumu	<i>f</i>	%
Evet	6	30.0
Hayır	14	70.0
Toplam	20	100.0

Tablo 22’de öğretmenlerin okul bahçesinde öğrenme merkezi oluşturma durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Buna göre çalışmaya katılan öğretmenlerin 14’ü (%70.0) okul bahçelerinin açık oyun alanlarında öğrenme merkezi oluşturmadığını belirtirken, altısı (%30.0) öğrenme merkezi oluşturduğunu belirtmiştir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okul bahçelerinin açık oyun alanlarında öğrenme merkezi oluşturmadığı görülmüştür.

“Kurumunuzun açık alanında öğrenme merkezi oluşturdunuz mu?” sorusuna “Evet” yanıtını veren öğretmenler tarafından oluşturulan öğrenme merkezlerine ilişkin bilgilere Şekil 4 ’te yer verilmiştir.

Şekil 4.*Okul Bahçelerinde Öğretmenler Tarafından Oluşturulan Öğrenme Merkezlerine İlişkin Frekans Dağılımı*

Şekil 4’te okul bahçelerinde öğretmenler tarafından oluşturulan öğrenme merkezlerine yer verilmiştir. Öğretmenler okul bahçelerinde (f=3) geçici öğrenme merkezi, (f=2) bütün merkezler, (f=1) fen ve doğa merkezi oluşturduğunu ifade etmiştir. Öğretmenler tarafından en çok oluşturulan öğrenme merkezinin geçici öğrenme merkezi olduğu görülmüştür. Öğrenme merkezlerine yönelik öğretmen görüşlerine ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

“Açık alanda bir öğrenme merkezi oluşturmam. Doğanın kendisi bir öğrenme merkezidir bu sebeple oluşturma ihtiyacı duymadım.” (Ö1)

“İlgi alanı şeklinde bir alan oluşturmamak. Böyle bir alan oluşturmaya ihtiyaç duymadık. Sınıf içerisinde zaten öğrenme merkezleri var.” (Ö2)

“Evet oluşturduk. Pandemi döneminde tüm öğrenme merkezlerini oluşturduk ancak şuan aktif kullanmıyoruz. Müzik merkezi, kukla merkezi, kitap okuma merkezi hemen hemen tüm merkezleri oluşturduk ve aktif olarak kullandık. Okul içerisinde olduğundan da aktif şekilde kullandık öğrenme merkezlerini.” (Ö6)

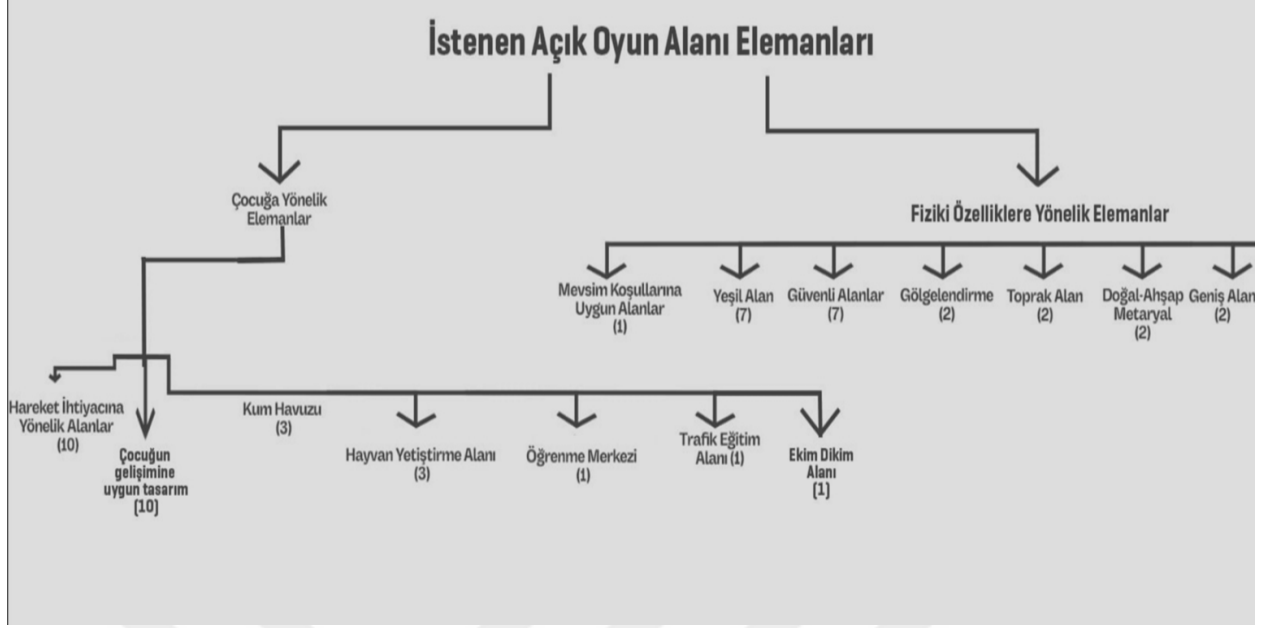
“Okul dışında öğrenme merkezi oluşturacak maddi kaynağa sahip değiliz. Bu sebeple oluşturmam.” (Ö8)

“Evet oluşturduk. Fen doğa etkinliklerinde farklı yaprak türlerini toplayıp inceleyip ağaç türleri hakkında konuşarak yaprakları büyüklüklerine göre sınıfladık.” Canlıların yaşam alanlarını inceleyelim” temalı merkez oluşturarak karıncaların yuvalarını inceledik.” (Ö10)

“Öğrenme merkezi oluşturmam. Nedeni ise, mevsimsel değişiklikler ve okul bahçemizdeki oyuncakların çalınması.” (Ö11)

“Evet oluşturduk. Sadece motor becerileri desteklemeye yönelik bir merkez oluşturduk. Türkçe etkinlikleri için de bir merkez oluşturmaya düşünüyoruz ancak henüz tasarım aşamasında.” (Ö19)

Öğretmenlere “Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul öncesi eğitim veren kurumların açık alan düzenlemeleri sizce nasıl olmalıdır?” sorusu ile okul bahçelerinde bulunan açık oyun alan düzenlemelerine yönelik beklentileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin ifadelerinden ortak noktalar gruplandırılarak okul bahçelerinin açık oyun alanlarında olması istenen düzenlemelere ilişkin öğretmen görüşlerine Şekil 5’ te yer verilmiştir.

Şekil 5.Okul Bahçelerinde Bulunması İstenen Açık Oyun Elemanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Şekil 5’te okul bahçelerinde bulunması istenen açık oyun elemanlarına ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre öğretmenler okul bahçelerinde (f=10) hareket ihtiyacına yönelik alanlar, (f=10) çocuğun gelişimine uygun tasarım, (f=7) yeşil alanlar, (f=7) geniş alan, (f=3) kum havuzu, (f=3) hayvan yetiştirme alanı, (f=2) gölgelendirme, (f=2) toprak alan, (f=2) doğal ahşap materyal, (f=2) geniş alan, (f=1) mevsim koşullarına uygunluk, (f=1) öğrenme merkezi, (f=1) trafik eğitim alanı ve (f=1) ekim-dikim alanı olmasını istediklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin okul bahçelerinde bulunmasını olmasını istedikleri düzenlemelere yönelik ifadelerinden en çok vurgulanan konulara ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Tamamen çocukların hareket yeteneklerini geliştirmeye yönelik olmalı. Tırmanma, atlama, alından ve üstünden geçmelerine olanak sağlayan survivor parkur tarzında alanların ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.” (Ö1)

“Çocukların koşup oynayabileceği rahatça hareket edebileceği bir çim alanın mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö2)

“Çocukların boylarına ve yaşlarına uygun ilgi çekici materyallere yer verilmelidir.” (Ö3)

“Spor etkinliklerine öncelik verecek şekilde düzenlenebilir.”(Ö7)

“Çocukların yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun ve ilgi çekici olmalı. Çocukların ulaşabileceği materyaller olmalı.” (Ö11)

“Ayrıca tırmanma duvarları, lastiklerle spor alanları oluşturulmasını da isterdim.” (Ö13)

“Çocukların ilgi alanlarına yönelik farklı spor alanları oluşturularak çocukların ilgisini ortaya çıkarma fırsatı sunan ortamlar oluşturulmalıdır.” (Ö14)

“Çocukların koşup oynayabileceği rahatça hareket edebileceği bir çim alanın mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum. Bahçede kullanılan her türlü materyalde öncelikle güvenlik önlemleri dikkate alınarak tasarlanmalıdır.” (Ö2)

“Öğretmenin öğrenciyi rahatça görebileceği şekilde tasarlanmalıdır. Çocukların rahatça hareket edebileceği çim alanlara fazlaca yer verilebilir.” (Ö6)

“Geniş ve güvenilir olmalı. Çocukları tehlikeli durumlardan uzak tutacak şekilde düzenlenmelidir. Çim alanlara yer verilmeli.” (Ö10)

“Yeşil alanların çok olduğu alanlar olmalı. İncelediğim araştırmaların ortaya koyduğu sonuca göre bu alanların çocukların hiper-aktivite ve dikkat eksikliği üzerinde olumlu etkisi ve tedavi edici özelliğini dikkate alarak yeşil alanların bol olmasını isterim.” (Ö17)

“Hayvan besleme alanları ve ekim dikim alanları oluşturularak mevsimlik bitkilerin yetiştirilebilir.” (Ö2)

“Hobi bahçesi için alanlar, tırmanma duvarları, jimnastik için oluşturulacak alanlar ve trafik eğitim alanı bulunmalıdır.” (Ö3)

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya Aksaray ili Merkez ilçesinde bulunan 10 bağımsız anaokulu dâhil edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmış olup, veriler “Okul Bahçesi Tanılama Formu” ve “Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” ile toplanmıştır. “Okul Bahçeleri Tanılama Formu” ile bağımsız anaokulu bahçelerinin mevcut özellikleri yönetici ifadelerine dayalı olarak ortaya koyulurken, okul bahçelerindeki uygulamalara yönelik “Öğretmen Görüşme Formu” ile öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir.

Araştırma sonucunda yönetici ifadelerine dayalı olarak çocukların bahçe kullanım zamanlarının en çok “sabah okula geldiklerinde, öğleden sonra okula geliş saatlerinde ve öğle vaktinde” olduğu belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada Huz ve Kalburan (2017) eko-okul anaokulları ve eko olmayan anaokullarının bahçe özellikleri ile öğretmenlerin bahçe özellikleri ve kullanımına ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada, eko okullarda bahçenin “yemek saatinden sonra ya da serbest oyun sırasında” kullanıldığı ifade edilirken; eko-okul olmayan anaokullarında ise bahçenin genellikle “yemek saatinden sonra ya da son etkinlik saati içerisinde” kullanıldığı belirlenmiştir. Sevimli Çelik ve Çetken (2018) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise anaokulunda dış mekan oyunları için belirlenen özel bir zaman dilimi olmadığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar birlikte ele alındığında, açık alan kullanımının öğretmen uygulamaları, okulun fiziki koşul ve imkânları, okulun bulunduğu bölgenin sosyo kültürel ve coğrafi koşullarından etkilenebileceği gibi, okulun aktif olduğu zaman dilimlerinin (tam gün eğitim, ikili eğitim) de etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer sonucunda göre okul yöneticilerinin çoğunluğu (%80) bahçe kullanımının mevsim koşullarına bağlı olarak değişmediğini bildirmiştir. Okul bahçelerinin kullanımının mevsim koşullarına bağlı olarak değiştiğini belirten yöneticiler ise “yağmurlu ve çok sıcak havalarda kullanmadıklarını” ifade etmişlerdir. Richard vd. (2023)

yaptıkları çalışmada açık havada oyun zorluklarının üstesinden gelmek için, birden fazla alt sistemi ve paydaşı bilinçli olarak hedeflemek ve dâhil etmek için değerlendirmelerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Okul bahçelerinin fiziki donanım elamanlarına ilişkin yönetici ifadelerinden elde edilen sonuca göre okul bahçelerinin tamamında kum havuzu olduğu görülmüştür. Okul bahçelerinde çim alanlar, geri dönüşüm alanları, çiçek bahçesi bölümü ve sabit oyun ekipmanları da sık yer verilen fiziki donanım elemanlarındandır. Okul bahçelerinde yer verilmeyen alanların ise sanat çalışması ve duvar resim alanları, heykel ve mozaik çalışması, meteoroloji istasyonu ve atıkların gübreye dönüştürme alanları olduğu görülmüştür. Başbay (2012) tarafından yapılan benzer bir araştırma sonucu da kum havuzunun resmi okullarda bulunma oranı (%45.0) iken, özel okullarda kullanımının (%37.0)'lik oranla en çok görülen alan olduğu tespit edilmiştir. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan bir diğer çalışmada araştırmaya dâhil olan okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarında en çok oyun parkı ve kum havuzu olduğu ortaya koyulmuştur. Yapılan araştırma sonuçlarına göre okul bahçelerinde yüksek oranlarda kum havuzuna yer verildiği görülmektedir. Kum havuzlarının maliyetinin düşüklüğü ve çok amaçlı kullanıma uygun olması okulların tercih sebebi olmuş olabilir. Ayrıca kum alanlar çocuklar oyun oynarken onlar için rahat ortamlar sağlamasının yanında yaratıcı düşünme, işbirliği, yardımlaşma, kas gelişimi, denge-koordinasyon gibi birçok becerinin gelişimini de destekler. Yapılan araştırma sonucuna benzer bir sonuç ise Cevher-Kalburan (2014) ve Huz ve Kalburan (2017) tarafından yapılan iki farklı araştırmada ortaya koyulmuştur. Bu çalışmalarda da okul bahçelerinde kum havuzu ve çim alanlara yüksek oranda yer verildiği görülmüştür. Ancak üç araştırma sonucu da okullarda meteoroloji istasyonu ve gübre dönüştürme alanlarına okul bahçelerinde yer verilmediği sonucunu ortaya koymuştur. Meteoroloji ve gübre dönüştürme alanları maliyeti yüksek oluşu sebebiyle tercih edilmeyen alanlar olabilir. Ayrıca bu alanların okul bahçelerinde bulunması ile ilgili mevcut yönetmeliklerde bir zorunluluk olmaması, bu alanlara bahçelerde yer verilmemesinde bir etken olmuş olabilir.

Yönetici ifadelerinden elde edilen bir diğer araştırma sonucuna göre, okul bahçelerinde en çok tercih edilen zeminin “çim” zeminler olduğu görülmüştür. Okullarda tercih edilen diğer zemin türleri ise “beton, kum ve parke taşı” olarak belirlenmiştir. Okul bahçelerinin zemininde tercih edilmeyen zemin türünün ise “yapay çim” olduğu görülmüştür. Chawla, vd.(2014) yaptıkları çalışmada yeşil okul bahçelerinin çocukların stresini azaltma ve

dayanıklılıkla ilişkili koruyucu faktörleri teşvik etmesi üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, çocukların yeşil okul bahçelerinde huzur, sakinlik ve rahatlamayı deneyimlemekle kalmayıp aynı zamanda kendilerini yeterli hissetme fırsatları ve dayanıklılık için önemli koruyucu faktörler olan destekleyici sosyal ilişkilerin geliştirilmesi için fırsatlar da yakaladıkları belirlenmiştir.

Atabey, Yurt ve Ömeroğlu (2009) tarafından yapılan okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarını incelediği benzer bir çalışmada ise, açık oyun alanlarında farklı zeminlere (toprak, çim, beton, taş, kum, yapay çim) yer verilmediği ortaya koyulmuştur. Başbay (2012) tarafından Ankara ilinde anasınıfı ve anaokullarının açık oyun alanlarını kullanımı yönünden inceleyen bir başka araştırma sonucunda en çok tercih edilen zemin türünün beton olduğu tespit edilmiştir. Karatekin ve Çetinkaya (2013) tarafından yapılan çalışmada ilkökul bahçelerinin kullanım alanlarının büyük kısmının çimento ve asfalt kaplı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık üzerinde araştırma verilerinin toplandığı şehir merkezlerinin farklı yapıda oluşu ile okulların yer aldığı alanların etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Özdemir ve Çorakçı (2011) tarafından yapılan bir başka çalışma sonucunda ise, bütçe ve eleman sıkıntısı nedeniyle okul yönetiminin okul bahçesinde sert zemin alanlar tercih ettiğini, böylece hem maliyetin azaldığı, hem de öğrencilerin kontrol altında tutulmasının kolay olduğu ortaya koyulmuştur. Cevher Kalburan (2014) tarafından resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmada en çok “kum ve çim zemine” yer verildiği görülmüştür. Huz ve Kalburan (2017) tarafından eko okul olan ve olmayan okulları karşılaştırdığı araştırma sonucunda her iki okul türünde de “çim ve kum zeminler” bulunmakla birlikte, “beton” alanların daha geniş yer kapladığı ve her iki okul türünde de altı zemin türünün (yapay çim, çim, asfalt, beton, kum ve taş) bulunmadığını ortaya koymuştur. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan çalışma sonucunda okul öncesi eğitim kurumları açık oyun alanlarının zeminlerinde en çok “beton ve toprak zemine” yer verildiği sonucuna varılmıştır. Benzer türde yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre okul bahçelerinde kullanılan zemin türlerinin farklılaşma nedeni maliyet ve bakım sorunlarının zemin kullanım tercihlerini etkilemesi olabilir. Ayrıca zemin tercihlerinde bulunulan bölgenin mevsim koşulları da etki etmiş olabilir. Mevsim koşullarından etkilenen zemin türlerine yer verme sıklığının düşme eğiliminde olması beklenir. Farklı illerde yapılan araştırmalarda eğitim kurumlarının bahçelerinde kullanılan zemin türleri (beton, çim, taş, yapay çim vb.) çoğunlukla çeşitlilik göstermemiştir. Bu durumun çocuklar için dezavantaj oluşturduğu söylenebilir. Çocukların

farklı zeminlerle tanışıp bu alanlarda hareket edebilmesi, koşması, dokunması, oynaması ve hissedebilmesi için okullarda farklı zemin türlerine yer verilerek farklı öğrenme alanları oluşturulabilir. Beton zeminlerde topla oynanan oyunlar için alanlar oluşturulabilir. Çim zeminlerde doğal materyaller kullanılarak atlama, tırmanma ve koşma alanları, asfalt zeminler üzerinde trafik eğitim alanları, atletizm parkuru, taş zeminler üzerinde numaralandırılma ve renklendirme yapılarak bu alanlarda oluşturulacak öğrenme ortamlarının yanında çocukla birlikte boyama yapmak için oluşturulacak alanlar, kum zeminler duyu gelişimi ile birlikte kazma, arama, şekil verme ve yaratıcı ürün oluşturacak alanlar oluşturulabilir. Böylece okul bahçeleri yalnızca oyun alanları olmaktan çıkarak, çocukların keyifli vakit geçirmelerine fırsat sunabilecek öğrenme alanları haline getirilebilir.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre yöneticiler okul bahçelerinde gölgelik ekipmanı olarak en çok “ağaç ve çardak” kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca okul bahçelerinde oturma elemanı olarak en çok “sabit masa ve bank” tercih edilmiştir. Benzer şekilde Huz ve Kalburan (2017) tarafından yapılan bir başka çalışmada eko okul olan ve olmayan okullar karşılaştırılmış ve her iki okul türünde de “çardak, branda ve kamelya olduğu” görülmüştür. Karadağ, Mutlu ve Sayın (2012) tarafından okul bahçelerinin oyun alanları olarak değerini incelediği çalışmada okul bahçelerinde oturarak dinlenme imkânı veren gölgelik alanlara yer verilmediği ortaya koyulmuştur. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan çalışmada açık alanlarının incelendiği 20 okul öncesi eğitim kurumunun yalnızca üçünde oturma elemanlarına yer verildiği görülmüştür. Oturma alanları hem çocukların etkinlik yapmasına imkân sunarken hem de dinlenme alanı olarak kullanılabilir. Ayrıca okul bahçelerinde bulunan oturma elemanları yetişkinler tarafından çocukların gözlenmesi ve dinlenme amacıyla kullanılan alanlardır. Bu sebeple okul bahçelerinin açık oyun alanlarında bulunması gereken önemli donanım elemanlarından. Ancak yapılan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde, bahçe tasarımında önem verilen ve olmazsa olmaz elemanlar olarak görülmediği söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer dikkat çekici sonucu ise okullarda yetişkin ve öğretmen araçları için otopark alanlarının bulunmayışıdır. Araştırma sonucuna benzer bir sonuçta Aksu ve Demirel (2011) tarafından ortaya koyulmuştur. Arslan-Muhacir ve Yavuz-Özalp (2011) tarafından yapılan araştırma sonucunda da okullarda otopark bulunmadığı ve okul bahçelerinin otopark amacıyla kullanıldığını belirlenmiştir. Bu da çocukların bahçeyi aktif kullanımlarını kısıtlayan bir durum olarak düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda da

benzer şekilde okul bahçelerinde otopark alanlara yer verilmemiştir. Bu sonuç okulların özellikle giriş çıkış saatlerinde kargaşa ortamı yaratabileceğini düşündürmüştür.

Araştırmanın bir diğer sonucu da yöneticilerin okul bahçelerinin büyük çoğunluğunda yazılı kural olmadığını belirtmesidir. Yazılı kural koyulan okul bahçelerinde kural koyucuların çoğunlukla “okul yöneticileri ve öğretmenler” olduğu görülmüştür. Okulların yalnızca birinde öğretmenleri ve öğrencileri içeren bir danışma süreci yaşandığı ifade edilmiştir. Cevher-Kalburan (2014) tarafından resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmada özel anaokullarında kuralların öğretmen ve yöneticiler tarafından koyulduğu ifade edilirken, resmi anaokullarında ise yazılı kuralın olmadığı ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarında dikkat çeken nokta kural oluşturulurken öğrencilerin kural oluşturma sürecine dâhil edilme oranlarının oldukça düşük olmasıdır. Okul bahçelerinin kullanıcısı konumunda olan öğrencilerin bu sürece dâhil edilerek söz sahibi olması, hem okula aidiyet duygularının gelişmesine hem de kuralları kendileri koyduğu için kurallara uyma oranını artıracakları düşünülmektedir.

Bağımsız anaokulu bahçelerinde bulunan oyun alanlarında karşılaşılabilecek problemlere ilişkin yöneticilerin çoğu “bakım ve zemin kalitesinin düşük olması” üzerinde durmuştur. Bununla birlikte okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu, okul bahçelerinde güvenlik kaynaklı problem yaşanmayacağını ifade etmiştir. Benzer bir çalışmada Karadağ, Mutlu ve Sayın (2012) tarafından okul bahçelerinin oyun alanları olarak değerini incelediği çalışmada okul bahçelerinin sorunlarını oyun elemanlarının yaş ve gelişim seviyesine uygun olmaması, donatı elemanlarının kalitesiz ve yetersizliği (bank, çöp kutusu, çeşme vb.), zeminde yaşanan dranej problemi ile birlikte zemin malzemesinin kalitesiz ve yetersiz oluşu, istinat duvarlarında oluşan çatlaklar, duvarlara çekilen tel çitlerin küflenmesi, aydınlatma direklerinin zemin bağlantısının zayıf olması, okul bahçelerinin eski eşya deposu olarak kullanılması, okul bahçesinde otopark alanının bulunuşu ile birlikte tüm bu nedenlere bağlı olarak oluşan güvenlik problemi oluşturmaktadır. Yapılan araştırma sonuçları okul bahçelerinde oluşabilecek problemlerin bakım kaynaklı olduğu dikkat çekmektedir. Okul bahçeleri açık alanlardır ve bu alanlarda bulunan donanım elemanları mevsim koşullarına ve kullanıma bağlı olarak zarar görebilir. Bu alanların düzenli kontrolü sağlanarak bakımı yapılmalıdır.

Okul yöneticilerinin ortaya koyduğu ifadelere göre araştırmaya dâhil olan okul bahçelerinin yarısında, “okul bahçelerini yeniden düzenleme planları” olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu “son beş yıl içerisinde okul

bahçesinde düzenleme çalışması yapıldığını” ifade etmiştir. Bağımsız anaokulu bahçelerinde bulunan oyun alanlarına yapılan düzenlemeler ise yöneticiler tarafından; “çim alanı yenileme, kauçuk zemin, ağaç ve lavanta dikimi, kış bahçesi, grup etkinliklerine uygun kamelyaların yapılması, çadır ile etkinlik alanı oluşturma, sürüş parkuru, oyun ve yürüyüş alanı, duvar ve kaldırım taşlarının boyanması, basketbol sahası, spor ekipmanları, tiyatro sahnesi, tırmanma parkuru, masalarla oluşturulan etkinlik alanları ve uygulama bahçesi oluşturma çalışmaları” yapıldığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte okul bahçesi geliştirme çalışmalarının planlanmasında okulların tamamına yakınında öğretmenlerle işbirliği yapılarak çalışmaların yürütüldüğü ifade edilmiştir. Yalnızca iki okulda çocuklarla işbirliği yapılarak planlama çalışması yapıldığı ortaya koyulmuştur. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) yaptıkları çalışmada okul bahçeleri düzenleme çalışmalarında öğretmenler tarafından en çok okul yönetimi daha sonra ise öğretmenlerin sorumlu olduğunu bulmuşlardır. Araştırma sonuçlarında dikkat çeken nokta öğrenci ve ailelerin okul bahçesi düzenleme çalışmalarına yeterince aktif rol almamasıdır. Okul bahçelerinin kullanıcısı durumunda olan çocukların ve bahçe etkinliklerinin sınıf içinde yapılan etkinlikler kadar önemli olduğunun fark ettirilmesi gereken ebeveynlerin de okul bahçesi düzenleme çalışmalarında aktif rol alması büyük öneme sahipken yenileme sürecine dâhil edilmemeleri okul bahçelerinin eğitim etkinliklerindeki öneminin anlaşılmasına engel olduğunu düşündürmüştür.

“Çalışmakta olduğunuz kurumun bahçesinin okul öncesi eğitime devam eden çocuklara uygun olarak tasarlandığını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerden dokuzu (%45.0) kısmen, sekizi (%40.0) evet, üçü hayır (%15.0) yanıtını vermiştir. Tuğrul vd. (2019) okul öncesi dönemdeki çocukların okuldaki oyun olanaklarını incelediği çalışmada, öğretmenlerin çoğunluğu okul bahçelerinin oyun oynamaya uygun olduğunu ifade etmiştir. Üzümlü, Üzümlü ve Alıncak (2020) tarafından yapılan bir diğer araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu, oyun alanlarının okulöncesi öğrencileri için uygun olmadığını belirtmiştir. Demir Öztürk, Atmaca ve Kuru (2020) yaptıkları araştırmada okul bahçesinin okullara uygunluğu hakkında yönetici ve öğretmenlerin farklı düşüncede olduklarını belirlemiştir. Yöneticiler okul bahçelerinin çocuklar için uygun olduğunu ifade ederken, öğretmenler tarafından okul bahçeleri yeterli bulunmamıştır. Araştırma sonuçlarında dikkat çeken benzerlik öğretmenlerin yüksek oranlarda okul bahçelerini çocuklar için uygun bulmamasıdır. Bunun nedeni okulların yapım aşamasında bahçe tasarımı yapılırken aktif kullanıcı durumunda olan öğretmenlerin tasarım sürecine dâhil edilmemesinden

kaynaklanıyor olabilir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçelerinde uygun bulunan tasarım özellikleri olarak “yeşil alanlar, oyun parkı, kurallı oyun alanları, genişlik ve kum havuzları”nı belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler tarafından uygun bulunmayan tasarım özellikleri ise “çocukları tehlikeye sokacak şekilde tasarlanması, yeşil alan yetersizliği, görüş alanı darlığı, zemin döşeme, oyun alanı yetersizliği ve yabani otların varlığı” olarak ifade edilmiştir. Tuğrul vd. (2015) okul öncesi dönemdeki çocukların okuldaki oyun olanaklarını incelediği çalışmada, öğretmenlerin okuldaki en önemli oyun alanının kum havuzu, su havuzu ve toprak alan, geniş yeşil alan, güvenli-ekilebilen bahçe, oyun parkı, oyun parkı oyuncakları, çizilmiş oyun alanı olduğunu söylemişlerdir. Her iki çalışmanın da sonuçlarının benzerliği dikkat çekicidir. Her iki çalışmada da öğretmenler benzer alanları çocuklar için uygun alanlar olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu alanları uygun bulma nedeninin çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılaması olabilir.

“*Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul bahçesini aktif kullanır mısınız?*” sorusuna öğretmenlerin 19’u (%95.0) evet, biri (%5.0) hayır yanıtı vermiştir. Buradan yola çıkılarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okul bahçesini aktif kullandığı sonucuna varılmıştır. Ancak Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin açık oyun alanlarını kullanma sıklığının az olduğu ortaya koyulmuştur. Öğretmenlerin bahçe kullanım durumu iki araştırmada da farklılık göstermiştir. Bunun nedeni araştırmaların yürütüldüğü okulların yer aldığı çevrenin özelliklerindeki farklılık olabilir.

“*Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul bahçesini aktif kullanır mısınız?*” sorusuna evet yanıtını veren öğretmenlerin okul açık oyun alanlarının aktif kullanım sıklığını etkileyen faktörlerin başında “mevsim koşulları, açık oyun alanlarına çocukların duyduğu ilgi ve oyun amacı” olarak ifade edilmiştir. Jayasuriya vd. (2016) okul öncesi eğitim ortamlarında açık havada oyun oynama süresine ilişkin ebeveynlerin algılarını ve bilgilerini araştırdığı çalışma sonucunda da ebeveynlerin küçük bir kısmı çocuklarının kötü hava koşullarında dışarıda oynamasını istemediklerini, sabahları çocuklarını hava durumuna uygun şekilde giydirecek zamanlarının olmadığını ifade etmişlerdir. Yıldırım (2017) bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerin dış mekan oyun alanlarına ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelediği çalışmada öğretmenlerin bu alanları etkin olarak kullanımını engelleyen faktörlerin başında yine hava koşulları, ebeveynlerin psikolojik baskıları ve yardımcı personelin bulunmayışı göze çarpmaktadır. Kösem (2017) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen ve yöneticilerin dış mekan oyun alanlarının kullanımına

ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada hava durumunun değişimi, hastalıklar, alan yetersizliği, yardımcı personel eksikliği ve buna bağlı oluşan güvenlik sorunu gibi faktörlerin, dış mekanların kullanım sıklığını etkilediği ifade edilmiştir. Huz ve Kalburan (2017) tarafından yapılan bir başka çalışmada da bahçe kullanım sıklığının hava koşullarına bağlı olarak değiştiği ortaya koyulmuştur. Burçak (2018) okul öncesi eğitim ortamlarındaki dış mekân kalitesi ve dış mekân ortamlarına ilişkin öğretmen algısı ve kullanım durumlarını belirlediği çalışmada öğretmenlerin en fazla dile getirdikleri dış mekan kullanım engeli olumsuz hava koşulları ve fiziksel donanım yetersizliği olduğunu tespit edilmiştir. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenleri mevsim koşullarına bağlı olarak açık oyun alanlarında etkinlik planladıklarını ifade etmiştir. Ata Doğan ve Boz (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler açık havada oynama sıklığının engelleyen faktörlerin en çok hava koşulları ve ebeveynlerin bakış açısı olduğu ifade edilmiştir. Gülen (2021) fen bilimleri öğretmenlerinin derslerinde okul bahçelerini kullanma durumlarının incelemiş ve öğretmenlerin okul bahçesi kullanım sürecinde en sık sınıf yönetimine ilişkin sorunlar yaşadığı ortaya koyulurken bahçenin fiziki yetersizliği, öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı ve mevsimsel etmenler, güvenlik eksikleri, açık alanda duyma ve not alma, araç-gereç yetersizliği gibi sorunlar takip etmiştir. Yapılan birçok araştırmada dış oyun alanlarının kullanımında en etkili faktörün mevsim şartları olduğunu ortaya koyulmuştur. Fakat kış mevsiminin sert yaşandığı Norveç, Danimarka, İsveç gibi ülkelerde açık oyun alanlarının kullanımı ülkemizden oldukça farklı olarak kış aylarında da aktif olarak kullanılmaktadır. Bu ülkelerde çocuklar anaokullarında mevsim fark etmeksizin 3 ila 5 saat boyunca açık oyun alanlarında oyun oynama fırsatı bulurlar. Onlar için ‘Kötü hava yoktur, uygun olmayan kıyafet vardır’ sözünden hareketle gerekli önlemleri alırlar (Palmberg ve Kuru, 2000). Norveç’te üç-beş yaş aralığındaki çocukların açık oyun alanlarına katılım ve fiziksel durumları gözlemlenerek yapılan bir diğer araştırma açık oyun alanlarında yapılan etkinliklerin kış mevsiminde yerde kar olduğunda da devam ettiği ve kar oyunlarının eklendiği ortaya koyulmuştur. Çocukların etkinliklere aktif katılım gösterdiği ortaya çıkmıştır (Björge, 2015). Bizde hastalık kaygısını çocukların bütüncül gelişiminin önünden kaldırmak için uygun kıyafetlerle mevsim şartlarına uyum sağlayarak açık oyun alanlarının aktif kullanımını yaygınlaştırabiliriz. Bunu sağlamak amacıyla anaokulu bahçelerinde korunaklı alanlar oluşturulabilir ve çocuklar için yağmurluk, su geçirmez botlar temin edilebilir (Huz ve Kalburan,2017).

“*Bir okul öncesi öğretmenini olarak okul bahçesini aktif kullanır mısınız?*” sorusuna hayır yanıtını veren öğretmenler ise açık oyun alanlarının kullanımına engel olan nedenleri veli tutumu, personel eksikliği ve sınıfların kalabalık oluşu olarak ifade etmiştir. Tepetaş ve Aktaş Arnas (2017) okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada öğretmenlerin okul açık alanlarını zaman koşulları, açık oyun alanlarının fiziki özellikleri, okul idaresinin sınırlamaları ve kendi isteklerine göre bağlı olarak kullanma durumlarının değiştiği ortaya koymuştur. Çıkma (2019) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarının açık alan düzenlemelerini incelediği çalışmada çocukların güvenlik ve fiziksel yetersizlikler nedeniyle açık alanlarda geçirilen süreleri kısıtlandığı sonucuna varmıştır. Araştırma sonuçları fiziksel koşulların okul bahçelerinin kullanımına engel olduğu ifade edilebilir.

“*Okul bahçesinde hangi etkinlik türüne yer verirsiniz?*” sorusuna verilen yanıtlar sonucunda öğretmenlerin açık alanlarında en çok yer verdikleri etkinlik türünün “oyun etkinliği” olduğu görülmüştür. Bununla birlikte “hikâye okuma ve sanat etkinliği” de öğretmenler tarafından sık yer verilen etkinlikler olarak ifade edilirken; yöneticilerin ifadelerine göre de öğretmenlerin görüşlerine ek olarak beden eğitimi, çevre eğitimi, fen-deney, müzik/dans etkinliklerinin sık uygulandığı sonucuna varılmıştır. Okul bahçelerinde en az yer verilen etkinlik türünün ise “matematik etkinliği” olduğu ortaya koyulmuştur. Cevher Kalburan (2014) tarafından yapılan benzer bir çalışmada okul bahçelerinde en çok gerçekleştirilen etkinlik türünün “çevre eğitimi ve spor etkinlikleri” iken; “okuma yazmaya hazırlık ve matematik” etkinliklerinin en az gerçekleştirilen etkinlik türleri olduğu ortaya koyulmuştur. Tepetaş ve Aktaş Arnas (2017) okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında bulunan bütün etkinliklerin açık oyun alanlarında uygulanabileceğini düşünmelerine rağmen, büyük çoğunluğu o”yun–hareket etkinliğini” uyguladıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenler okul dış oyun alanlarını büyük çoğunlukla oyun alanı olarak kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte okul bahçesinde en az uygulanan etkinlik türünün “matematik etkinliği” iken, “okuma yazmaya hazırlık çalışmaları”nın ise hiç uygulanmadığı görülmüştür. Burçak (2018) tarafından okul öncesi eğitim ortamlarındaki dış mekan kalitesi ve dış mekan ortamlarına ilişkin öğretmen algısı ve kullanım durumlarının belirlendiği çalışmada öğretmenlerin dış mekanda en fazla tercih ettikleri etkinlik türünün “oyun etkinliği” olduğu ifade edilirken en az tercih edilen etkinlik türünün “drama, matematik, müzik ve gezi” olduğu ortaya koyulmuştur. Bu

araştırmalardaki benzer sonuçlar üzerinde, okul öncesi öğretmenlerinin matematik ve okuma yazmaya hazırlık gibi erken akademik becerileri destekleyen etkinlikleri açık alanda nasıl uygulayabileceklerine ilişkin bilgi yetersizliklerinin etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Huz ve Kalburan (2017) tarafından yapılan araştırma sonucunda okul bahçelerinde en çok serbest oyun gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Şimşek-Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenler tarafından açık oyun alanlarında en çok yer verilen etkinliğin “oyun, hareket ve fen etkinliği” olduğu görülmüştür. Kösem (2022) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen ve yöneticilerin dış oyun alanlarının kullanımına ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmada yönetici ve öğretmenler çocukların dış oyun alanında seçtikleri oyunların serbest oyun, koşma-yakalama oyunları, kitap okuma, çember oyunları, bitki tanıma ve yetiştirme, fen ve doğa etkinlikleri, piknik ve öğretmen rehberliğinde oyunları oynadıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarında okul bahçelerinde en çok oyun etkinliğine yer verildiği görülmektedir. Bunun nedeni ise çocukların açık alanlarda oyun isteği ve ihtiyacından kaynaklanıyor olması olabilir. Fakat okul öncesi eğitim veren kurumlarda sınıfta gerçekleştirilen tüm etkinliklerin açık alanlarda da gerçekleştirilebileceğini unutmamak gerekir. Eğitim sadece duvarlar arasına hapsedilmemeli, açık alanlar(okul bahçeleri, orman, deniz kıyıları, parklar) eğitim alanları olarak kullanılmalı, gerekli kaynaklar sağlanarak okul bahçeleri eğitim ortamına çevrilmelidir (Öztürk Aynal,2013). Malkoç ve Kaya(2015) tarafından yapılan çalışmada da okul dışında eğitim öğretim amacıyla kullanılabilecek en elverişli alanların okul bahçeleri olduğunu ortaya koymuştur. Okul bahçelerinde yer verilen etkinliklere ilişkin araştırma sonuçlarına ilişkin dikkat çeken bir başka nokta ise açık oyun alanlarında öğretmen ve yönetici görüşlerinden elde edilen bilgilere okuma yazma ve matematik etkinliği daha az yer verilen etkinlikler arasında olduğu görülmektedir.

“Okul bahçesinde hangi gelişim alanlarını desteklemeye yönelik etkinlikler planlıyorsunuz?” sorusuna öğretmen ifadelerine göre en çok “motor ve sosyal gelişim alanlarının” gelişimine yönelik etkinlik planladıkları ortaya koyulmuştur. Yöneticilerin yanıtları da öğretmenlerin görüşleri ile paralellik göstermekte olup okul bahçelerinde en çok önem verilen gelişim alanlarının motor gelişim ve sosyal gelişim olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte öğretmen görüşlerine göre en az “özbakım becerileri” desteklemeye yönelik etkinlik planlandığı görülmüştür. Maxwell, Mitchell, Evans (2008) yaptıkları çalışmada açık oyun alanlarında bulunan oyun materyallerinin daha çok kaba motor

becerilerini desteklemeye yönelik olduğu belirlenmiştir. Cevher Kalburan (2014) tarafından yapılan çalışmada, okul bahçelerinde uygulanan etkinliklerde en çok fiziksel gelişim alanı desteklendiği ifade edilirken, en düşük oranda ise bilişsel gelişim alanı desteklendiği görülmüştür. Frost ve Sutterby (2017) de, açık alanlarda oynanan oyunun çocukların bütüncül gelişimin desteklediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Tepetaş ve Aktaş Arnas (2017) okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin okul açık alanlarını genellikle çocukların fiziksel gelişimi desteklemek için kullandığı sonucuna varılmıştır. Ata Doğan ve Boz (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler açık havada oynamanın en çok fiziksel ve sosyal gelişim açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Kiewra ve Veselack (2016) yaptıkları araştırma sonucunda doğal açık hava sınıflarında çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü destekleyen faktörlerin öngörülebilir alanlar, açık oyun alanlarında rutin olarak geçirilen uzun zaman, yapılandırılmamış materyaller ve yaratıcı oyunu destekleyen şefkatli ve gözlemci yetişkinler olduklarını tespit edilmişlerdir. Yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik gösteren bu yanıtlar okul bahçelerinin kullanımı yönünde ortak bir kanının geliştirildiği olarak yorumlanabilir. Ayrıca okul bahçelerinin açık alanlarının çocuklara hem hareket hem de sosyalleşme fırsatı sunduğu düşünülebilir.

“*Kurumunuzun açık alanında öğrenme merkezi oluşturdunuz mu?*” sorusuna öğretmenlerin 14’ü (%70.0) hayır, altısı (%30.0) evet yanıtını vermiştir. Bununla birlikte bağımsız anaokulu bahçelerinde öğrenme merkezi oluşturan öğretmenler tarafından en çok geçici öğrenme merkezlerine yer verildiği belirlenmiştir. Tepedağ ve Arnas (2017) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin okul bahçesini çoğu zaman bir öğrenme ortamı olarak değil daha çok oyun alanı olarak kullandıklarını ortaya koymuştur. Şimşek Çetin ve Çalışandemir (2018) tarafından yapılan bir başka çalışma sonucunda araştırmaya dâhil olan 20 okul öncesi eğitim kurumunda çalışan öğretmenler tarafından açık oyun alanlarında öğrenme merkezlerine yer verilmediği ifade edilmiştir. Öztürk(2021) de yaptığı çalışmada öğretmenlerin genel olarak okul açık alanlarını öğrenme ortamları yerine oyun alanı olarak kullandığını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarının benzerliği dikkat çekmektedir. Bunun nedeni okul bahçelerinin mevsim koşullarına uygun tasarlanmaması, sınıf yönetimi sorunları, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları olabilir.

“*Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul öncesi eğitim veren kurumların açık alan düzenlemeleri sizce nasıl olmalıdır?*” sorusuna öğretmen ifadelerinden elde edilen yanıtlar

arasında açık oyun alan düzenlemelerine ilişkin en çok tekrarlanan öneriler “hareket ihtiyacını karşılayacak alanlara yer verilmesi, çocuğa yaş, gelişim, ilgi ve isteklerini karşılayabilecek yeşil alanlara bolca yer verilmesi ve güvenli ortamların oluşturulması” olmuştur. Özdemir ve Çorakçı (2011) tarafından okul bahçelerinin katılımcı yöntemle yenilenmesi isimli çalışma sonucunda öğretmenler okul bahçelerinde spor alanları ve koşu parkı olmasını istediklerini ifade etmiştir. Huz ve Kalburan (2017) tarafından yapılan başka araştırmada öğretmenler okul bahçelerinde değişik özelliklerde zemin kaplamaları, yeşillik alanlar, üstü kapalı alanlar, fiziksel aktiviteyi geliştirecek alanlar ve sanat etkinliklerini dışarıda yapma fırsatı sunacak alanlar oluşturulmasını istediklerini ifade etmişlerdir. McClintic ve Petty (2015) yaptıkları çalışma sonucunda okulda dış mekân oyun alan tasarımının etkinlik planlama, hazırlama ve uygulama bakımından sınırlılıklarının olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler açık oyun alanlarında oynanan oyunların çocukların gelişimi için önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ancak açık havada oynanan oyunlar hakkında öğretmenlerin hem yeterli bilgiye sahip olmadıkları hem de çocukları teşvik etme güdülerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Yılmaz (2018), anaokulu bahçelerinin sağladığı olanakları incelediği araştırmada bahçelerin çocukların gelişim seviyelerine uygun ölçülerde, renkli, hareket imkânı veren bitki, su ve kum gibi doğal unsurları barındıran, çocukların oyun ve sosyalleşme ihtiyaçlarına cevap verecek, öğrenme fırsatı sunacak biçimde tasarlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Düzenli, Tarakçı ve Yılmaz (2018) tarafından anaokulu bahçelerinin çocuklara sağladığı olanakların incelendiği araştırma sonucunda okul bahçelerini tasarımında yer verilmesi önemli bulunan unsurun hareket ihtiyacını karşılayacak alanlar olduğu dikkat çekmektedir. Çıkma (2019) okul öncesi eğitim kurumları açık alan düzenlemelerini incelediği çalışmada öğretmenler çocukların gelişimlerine katkı sunan, güvenli, yaratıcılığı destekleyen, çocuklara doğa ile iç içe olma fırsatı sunan, yaparak yaşayarak öğrenme imkânı veren, dayanıklı ve kaliteli donanım elemanlarını içeren açık oyun alanı tasarlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Üzüm, Üzüm ve Alıncak (2020) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların oyun alanlarına ilişkin, eğitici oyun alanları yapılması gerektiği, oyun alanlarının güvenli olması gerektiği ve oyun alanlarının geniş olması gerektiği ifade edilmiştir. Demir Öztürk, Atmaca ve Kuru (2020) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin “*nasıl bir okul bahçesi*” olmasını istediklerine yönelik ifadelerine göre çeşitli oyun türlerine ait alanların daha çok olduğu, doğal yaşama uygun koşullar sunan ve yeşil alanların olduğu bir bahçe hayal ederken; okul yöneticileri ise dış mekân oyun alanlarını yeşil alanlardan oluşan, güvenilir ve eğlenceli alanlar olarak hayal

ettikleri ortaya koyulmuştur. Kösem (2022) tarafından yapılan çalışmada okullarda açık oyun alanlarının geliştirebilmesine yönelik öğretmen ve yönetici önerilerinin hayvan yetiştirme alanları, sanat köşesi, bahçe düzenlemesi ve çeşitli amaçlarda kullanılabilecek spor alanları olarak ortaya koymuştur. Yapılan birçok araştırma sonucundaki ortak nokta, açık alanlarda çocukların oyun ihtiyacını karşılayacak alanlara yer verilmesinin önemsenmesidir. Bunun nedeni ise değişen dünya şartlarında çocukların hareket ihtiyacını karşılayan sokak oyun alanlarının azalması ve çocuklar için tehlikeli hale gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Araştırma sonuçlarında ortaya çıkan benzer bir diğer sonuç, öğretmenlerin açık alan düzenlemelerinde çocukların gelişim seviyelerine uygun güvenli alanlara dikkat çekmeleridir. Çocuğun gelişimine uygun tasarlanmış alanlar hem çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilir hemde çocuğun güven içinde oynamasını sağlayabilir.

5.1. Öneriler

Araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

5.1.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırmaya ebeveynler ve çocuklar da dâhil edilerek bağımsız anaokulu bahçelerinin açık oyun alanlarının kullanımı incelenebilir.
- İleride yapılacak araştırmalarda özel anaokulları ve ilkokullara bağlı anasınıfları da araştırmaya dâhil edilerek okul türü çeşitlendirilebilir. Bu okulların bahçelerinin açık oyun alanları karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- Araştırma verileri okul bahçesi tanılama formu ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Veri zenginliği sağlamak amacıyla okul bahçelerindeki öğretmen uygulamaları gözlem yoluyla incelenerek çalışma genişletilebilir.

5.1.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

- Okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanları sınıf içerisinde olduğu gibi öğrenme ortamı olarak düzenlenebilir.
- Okul bahçelerinde su ve kum alanlarına yer verilerek çocukların duyu gelişimleri desteklenebilir. Ekim-dikim alanları oluşturularak çocuklara yaparak-yaşayarak öğrenme, gözlem yapma, deney yapma fırsatı sağlanabilir.
- Sınıf içinde uygulanan tüm etkinliklerin bahçelerde bulunan açık oyun alanlarında da uygulanmasına fırsat sunacak ortamlar oluşturulabilir. Oluşturulacak ortamlarda doğal materyallerden faydalanılarak çocukların doğa ile iç içe olmaları sağlanabilir.

- Bahçelerde bulunan açık oyun alanlarında oluşturulacak öğrenme ortamlarında doğada bulunan materyaller ve doğal oluşumlar kullanılabilir. Meyve tohumları, ağaç dalları, taşlar ile matematik merkezi oluşturulabilir. Ağaç kütükleri, eğimli alanlar, çukurlar ve tümsekler kas gelişimini desteklemeye yönelik alanlar oluşturmak için kullanılabilir. Doğada meydana gelen değişim ve dönüşümler aracılığıyla çocukların bilimsel düşünme becerileri desteklenebilir.
- Bahçelerin açık oyun alanlarında eşme, lavabo ve oyun materyallerinin korunması için özel alanlar oluşturularak çocukların bu alanlarda daha kaliteli vakit geçirmesi sağlanabilir.
- Okul bahçelerinde açık oyun alanı kullanımında mevsim koşullarının etkili olduğu görülmüştür. Bahçelerde mevsim koşullarına uygun, esnek alanlar oluşturularak bu engel ortadan kaldırılabilir.

5.1.3.Politika Yapıcılara Yönelik neriler

- Okul bahçeleri tasarlanırken yönetmelik, mevzuat ve kurallar aracılığıyla bir standart geliştirilerek özel ve resmi kurum gözetmeksizin ülke genelinde denetim sağlanmalıdır.
- Öğretmenler okul bahçelerinin açık oyun alanlarını genellikle oyun etkinlikleri için kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilerek okul bahçelerinde bulunan açık oyun alanlarının öğrenme alanı olarak kullanımı hakkındaki bilgilerini artırma fırsatı sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, H.(2003). *Çocuk oyun alanlarında kullanıcıların bitki tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Trabzon kenti örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon.
- Akandere, M. (2003). *Eğitici okul oyunları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akıncı Coşgun,A., Özer Z., & Aydın Bölükbaş, F. (2021). Bir Waldorf anaokulu hakkında ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*,8(2), 320-337.
- Aklıbaşında, M., Tırnakçı, A., & Özhancı, E. (2018). Çocuk oyun alanlarının önemi ve tasarım kriterlerinin Nevşehir kenti örneğinde irdelenmesi.*İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*,8(17), 59-71.
- Aksoy, A. B., & Dere Çiftçi, H. (2014). *Erken çocukluk döneminde oyun*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aksoy, A.B., (2015). *Okul öncesi eğitimde oyun*. Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Aksu, Ö.V., & Demirel,Ö.(2011). Trabzon Kenti ilköğretim okul bahçelerinde tasarım ve alan kullanımları. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*,12,40-46.
- Alat, Z., Akgümüş, Ö., & Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen tutum ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,8(3), 47-62.
- Algan, H., & Uslu, C. (2009). İlköğretim okul bahçelerinin tasarlanmasına paydaş katılımı: Adana örneği.*Akdeniz University Journal of the Faculty of Agriculture*,22(2), 129-140.
- Alisinanoğlu,F.(Ed.).(2011). *Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Altay, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarında, öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arabacı, N., & Çıtak, Ş. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların “oyun” ve “açık alan (bahçe)” etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 11(21), 28-43.
- Arabacı, N. (2021). Ordu ili merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı anaokulu bahçelerinin okul öncesi eğitimin ilke ve standartları yönünden incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 13(83), 71-88.
- Ata-Doğan, S., & Boz, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları hakkındaki görüşleri ve uygulamalarının incelenmesi. *Elementary Education Online*, 18(2), 681-697.
- Atabey, D., Yurt. Ö. & Ömeroğlu, E. “Okul öncesi eğitim kurumları açık hava oyun alanlarının incelenmesi”, Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi, Edirne 2009, 651-653.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bailie, P.E. (2010). From the one-hour field trip to a nature preschool: Partnering with environmental organizations. *Young Children*, 65(4), 76-82.
- Bal, A., (2005). *Zonguldak kenti yeşil alan sistemindeki çocuk oyun alanlarının durumunun peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Balaban, E. (2017). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin yönetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Baran, M., Yılmaz, A., & Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarındaki kullanıcı gereksinimleri Diyarbakır huzurevleri anaokulu örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8), 27-44.

- Başal, H. A. (2015). *Okulöncesi ve ilkokul çocukları için uygulamalı çevre eğitimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Başbay, A. M. (2012). *Ankara ili sınırları içindeki özel ve resmi anasınıfı ve anaokulu bahçelerinin kullanım yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baykoç Dönmez, N. (1992). *Oyun kitabı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Bayhan, P., & Bencik, S.(2008) Erken çocukluk dönemi programlarından Waldorf yaklaşımına genel bir bakış. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26,15-25.
- Bento, G., & Dias, G. (2017). The importance of outdoor play for young children's healthy development.*Porto Biomedical Journal*,2(5), 157-160.
- Bergen, D. (2006). Reconciling play and assessment standards. D.P. Fromberg ve D. Bergen (Ed.). *Play from birth to twelve and beyond: Contexts, perspectives, and meanings*. (ss. 233-240). Routledge: NewYork.
- Bjerklund, M., & Åmot, I. (2023). Outdoor activities promoting mental and physical health and well-being in Sámi early childhood education and care institutions. *Journal of Childhood, Education & Society*, 4(3), 261-273.
- Björger, K. (2015). Children's well-being and involvement in physically active outdoors play in a Norwegian kindergarten: Playful sharing of physical experiences. *Child Care in Practice*,21(4), 305-323.
- Budunç, A. B. (2007).*Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısıyla çalışma ortamlarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bulut,Y., Atabeyoğlu, Ö., &Yeşil,P.(2008). Erzurum kent merkezi donatı elemanlarının ergonomik özelliklerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Tarım Bilimleri Dergisi*,14(2),131-138.
- Bulut, Z., & Kılıçarslan, Ç. (2009). Çocuğa özgüven kazandırmada önemli bir ilke; çocuk oyun alanlarında güvenlik. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*,10(1), 78-85.
- Bulut, Z. & Yılmaz, S. (2002). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 1-9.

- Burçak, F. (2018). *Okul öncesi eğitim ortamlarındaki dış mekan kalitesi ile dış mekan ortamlarına ilişkin öğretmen algıları ve kullanımlarının belirlenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F., (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüktaşkapı, S. (2012). Montessori yaklaşımı ve okul öncesinde fen eğitimi. *Tübav Bilim Dergisi*, 5(3), 19-25.
- Capaldi, C. A., R. L. Dopko., & J. M. Zelenski. (2014) The Relationship between Nature Connectedness and Happiness: A Meta-Analysis. *Frontiers in Psychology* 5:976
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 32, 113-135.
- Chamberlin, A. O. (1998). *Toplu konut alanları ile kent parkları içerisindeki çocuk oyun alanlarının karşılaştırılması*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Charles, C.M. (1999). *Öğretmenler için Piaget ilkeleri*, 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chawla, L., Keena, K., Pevec, I., & Stanley, E. (2014). Green schoolyards as havens from stress and resources for resilience in childhood and adolescence. *Health & Place*, 28, 1-13.
- Cirhinlioğlu, F. G. (2001). *Çocuk ruh sağlığı ve gelişimi: Okul öncesi dönem*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Clements, R. (2004). An investigation of the status of outdoor play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5(1), 68-80.
- Cresswell, J. W., & Clark, V. P. (2020). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütmesi*. (Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir, Çev. Ed.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coşgun, A. A., & Bozkurt, E. (2022). The examination of pre-school teachers' perspectives on education in nature. *Culture*, 7(18), 1480-1498.

- Çay, R.D.(2006).*Çocuk oyun alanlarının iç mekân ve yakın çevrede oluşumu*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği.*Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*,43(1), 79-88.
- Çelik, N., & Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı*.Ankara: Anı.
- Çelik, A., Ender, E., & Akdeniz, N. S. (2015). Engelsiz parklarda peyzaj tasarımı.*Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*,8(2), 5-11.
- Çelik, B., & Bencik Kangal, S. (2022). Kovid-19 pandemi döneminde çok satan çocuk kitaplarında yer alan oyunların incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*,46(2), 205-217.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, (7. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çetken, H. Ş., & Sevimli-Çelik, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunlarına karşı bakış açılarının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*,11(2), 318-341.
- Çetin, R., & Özdemir, Ş. (2021). Avm tipolojilerine göre çocuk oyun alanlarındaki sirkülasyonun evrensellik ölçütleri açısından incelenmesi.*Bartın University International Journal of Natural and Applied Sciences*,4(1), 101-109.
- Christie,J.F., & Johnsen,E.P.(1987). Reconceptualizing constructive play: A review of emprical literatüre. *Merrill-Palmer Quarter*,33(4),439-452.
- Çıkma M. (2019).*Okul öncesi eğitim kurumları açık alan düzenlemelerinin incelenmesi (Zonguldak ili örneği)*.Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Bolu.
- Çukur, D. (2009).*Yeni bir toplumsallaştırma sürecinin mekansal anlatımı: Olanak ve sınırları*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Çukur, D. (2011a). Erken çocukluk döneminde görsel algı gelişimine uygun 25 mekân tasarımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24(24), 25-36.
- Çukur, D. (2011b). Okul öncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekân tasarımı. *Turkish Journal of Forestry*, 12(1), 70-76.
- Dahlgren, O.L. & Szczepanski, A. (2005) *Outdoor education, literary education and sensory experience*, (3rd Ed), Sweden: L.U. Kinda Education Center.
- Dewey, J. (1996). *Demokrasi ve eğitim*. (S. Otaran, Çev.) İstanbul: Başarı Yayıncılık.
- Del Alamo, M. R. (2005). *Design for fun: Playgrounds*. Spain: Links International.
- Demir Öztürk, E., Atmaca, F. ve Kuru, G. (2020). Öğretmen ve okul yöneticisi perspektifinden dış mekân oyun alanları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(3), 1273-1287.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2008). *Strategies of qualitative inquiry* (Ed. 2). Sage: London.
- Dietze, B., & Crossley, B. (2000). *Young children and outdoor play*. Loyalist College: Belleville, Ont.
- Dinç, H. (1993). *Çocuk oyun işlevi ve öğeleri (İstanbul örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul.
- Dönmez, N. B. (1992). *Üniversite çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü ve kız meslek lisesi öğrencileri için oyun kitabı*. İzmir: Bayrak Matbaası.
- Duman, G., & Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81.
- Erdem, D. (2018). Kindergarten teachers' views about outdoor activities. *Journal of Education and Learning*, 7(3), 203-218.
- Ergün, Ö. R., & Dönmez, Ö. (2023). COVID-19 pandemisi sürecinde okul öncesi çocukların dış mekan oyunlarının ve teknoloji kullanımının incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Ernst, J., & Burcak, F. (2019). Young children's contributions to sustainability: The influence of nature play on curiosity, executive function skills, creative thinking, and resilience. *Sustainability*, 11(15), 4212.

- Eroğlu, S. B. (2018). *An evaluation of the forest school program in a state preschool in İstanbul*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erözeren, H. (2019). *İlkokul bahçelerinin mevzuata uygunluğu ve eğitim paydaşlarının okul bahçesinin kullanımına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Flannigan, C., & Dietze, B. (2017). Children, outdoor play, and loose parts. *Journal of Childhood Studies*, 42(4), 53-60.
- Fjortoft, I. (2001). The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*, 29(3), 111-117.
- Frost, J., Wortham, S. & Reifel, S. (2008). *Play and child development*. New Jersey: Pearson.
- Frost, J. L., & Sutterby, J. A. (2017). Outdoor play is essential to whole child development. *YC Young Children*, 72(3), 82-85.
- Garden, A. (2022) An exploration of children's experiences of the use of digital technology in forest schools, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, DOI:10.1080/14729679.2022.2111693.
- Garrick, R. (2004). *Playing outdoors in the early years*. London, England: Continuum.
- Geney, F., Özsoy, Z., & Bay, D. N. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekan özellikleri: Eskişehir ili örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 735-767.
- Gönen, Ö. U., (1998). "Tüketim ekonomisi açısından oyuncaklar, oyun alanları ve eğlence alanları", 6. Ergonomi Kongresi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları Halkla İlişkiler Bölümü No:622, Ankara 1998.
- Gönen, M., & Saranlı, A.G. (2014). Okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi: Başkent Ankara örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 409-419.

- Gül, E. D. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi.Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,21(3), 261-273.
- Gülay Ogelman, H., Güngör, H, Körükçü, Ö, Erten Sarıkaya, H & Erol, A. ‘‘Resmi bağımsız anaokulları ile anasınıfları bulunan ilkokul ve ortaokulların açık oyun alanlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi’’, V. International Symposium on Social Studies Education Proceedings, 2016 Bildiriler Dergisi,Denizli 2016,s.(318-329).
- Gülen, G. (2021). *Fen bilimleri öğretmenlerinin derslerinde okul bahçelerini kullanma durumlarının incelenmesi: Tokat ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Güleş, F. (2013). *Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gür, G. Ö. ve Zorlu, T. (2002). *Çocuk mekânları*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Hags, (2019). How we show inclusivity in a design, inclusivity on a design - A3 posters. 13 Kasım 2023 tarihinde <https://www.hags.com/> adresinden erişildi.
- Harris, F. (2017). The nature of learning at forest school: Practitioners' perspectives.*Education 3-13*,45(2), 272-291.
- Harte, H. A. (2013). Universal design and outdoor learning.*Dimensions of Early Childhood*,41(3), 18-22.
- Hearts,G.(2014).Nature preschools.20 Ekim 2023 tarihinde https://greenheartsinc.org/Nature_Preschools.html adresinden erişildi.
- Hirose, T., Koda, N., & Minami, T. (2012). Correspondence between children's indoor and outdoor play in Japanese preschool daily life. *Early Child Development and Care*, 182(12), 1611- 1622.
- Huz, Ç., & Kalburan, N. (2017). Eko-okul olan ve olmayan anaokullarının bahçe özellikleri ile öğretmenlerin bahçe özellikleri ve kullanımına ilişkin görüşleri.*İlköğretim Online*,16(4), 1600-1620.

- Ildız, İ., G., Ahmetoğlu, E., & Yavuz, A., E., (2017). Frobel ve oyun. *Balkan Eğitim Araştırmaları, Trakya University Publication*, 188, 91-99.
- Jayasuriya, A., Williams, M., Edwards, T., & Tandon, P. (2016). Parents' perceptions of preschool activities: exploring outdoor play. *Early Education and Development*, 27(7), 1004-1017.
- Kaçan, M. O., Halmatov, M., & Kartaltepe, O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 60-70.
- Kalburan, N. C. (2014). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 99-113.
- Kalemci, F. (1998). *Okul öncesi eğitim kurumlarının çevre düzenlemesi ve çalışan eğitimci personelin nitelikleri yönünden incelenmesi*. Ankara: Aydoğdu Ofset.
- Kalkan, E. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin fiziksel koşullar açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(1), 102-104.
- Karaküçük, S. A. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekansal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences*, 32(2), 307-320.
- Karadağ, A. A., Mutlu, S., & Sayın, Ş. (2012). Okul bahçelerinin oyun alanı olarak değeri: Düzce kenti örneği. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 8(2), 45-56.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatekin, K., & Çetinkaya, G. (2013). Okul bahçelerinin çevre eğitimi açısından değerlendirilmesi (Manisa İli Örneği). *Journal of International Social Research*, 6(27), 308-315.
- Karataç, T., Kartal, S. E., & Kocabaş, İ. (2016). Bağımsız anaokullarının fiziki alanlarının yönetimi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 2(2), 1-19.

- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,43, 231-254.
- Kaytez, N., & Durualp, E. (2014). Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi.*Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,2014(2), 110-122.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N., & Mehmet, K. Ö. K. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun.*Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16,, 324-342.
- Kösem, M.(2022). *Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetici ve öğretmenlerin dış oyun alanlarının kullanımı ve materyallerin niteliğine ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kıprıtı, S. (2019).*Çocuk oyun alanları tasarımlarının mekansal kurgu açısından değerlendirilmesi: Maltepe-Kadıköy kıyı şeridi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kiewra, C., & Veselack, E. (2016). Playing with Nature: Supporting Preschoolers' Creativity in Natural Outdoor Classrooms.*International Journal of Early Childhood Environmental Education*,4(1), 70-95.
- Koca, Y. (2020). Çocuk Oyun Alanı Tasarım Kriterleri ve Dünyadan 14 Örneği. Aralık 6 2021 tarihinde <https://www.peyzax.com/cocuk-oyun-alani-tasarim-kriterleri/> adresinden alındı.
- Koçyiğit, S., & Baydilek, N. B. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının oyun algılarının incelenmesi.*Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,12(1), 1-26.
- Kohlstedt, S. G. (2008). “A better crop of boys and girls”: The school gardening movement 1890–1920. *History of Education Quarterly*, 48(1), 58-93.
- Kuş, C. (2001). *Ankara kenti Yenimahalle İlçesi’nde okul bahçeleri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Küçükali, A. (2015). Çocukların oyun oynama hakkı ve değişen oyun kültürü.*Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,8(1), 1-14.

- Küçükyağcı, P. Ö., Atasayan, Ö., Oktay, S. Ö. “Çocuk oyun alanı tasarımlarında sürdürülebilirlik”, II. International Sustainable Buildings Sempozyumu, 28-30 Mayıs 2015, Ankara.
- Larimore, R. (2016). Defining nature-based preschools. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 4(1), 32-36.
- Levin, D. E., & Rosenquest, B. (2001). The increasing role of electronic toys in the lives of infants and toddlers: should we be concerned?. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 2(2), 242-247.
- Mart, M., Alisinanoglu, F., & Kesicioglu, O. S. (2015). An investigation of preschool teachers use of school gardens in Turkey. *Online Submission*, 8(38), 748-754.
- Malkoç, S., & Kaya, E. (2015). The usage of non-classroom environments in social studies education. *İlköğretim Online*, 14(3), 1079-1095.
- Maxwell, L. E., Mitchell, M. R., & Evans, G. W. (2008). Effects of play equipment and loose parts on preschool children's outdoor play behavior: An observational study and design intervention. *Children Youth and Environments*, 18(2), 36-63.
- McClintic, S., & Petty, K. (2015). Exploring early childhood teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play: A qualitative study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36(1), 24-43.
- MEB, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB Basımevi.
- Mercan, Z., Bilir, B., & Darica, N. (2021). Analysis of the Physical Structure of School Gardens as Learning Environments. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(2), 1210-1240.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Moore, R. C., & Wong, H. H. (1997). *Natural learning: The life history of an environmental schoolyard* (Berkeley, MIG communications).
- Moyles, J. (2010). *The excellence of play*. New York: Open University

- Muhacir, E. S. A., & Özalp, A. Y. (2011). Artvin kenti ilköğretim okul bahçelerinin nitelik ve niceliksel durumunun coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak belirlenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12(2), 172-184.
- Nicholson, D. W. (2000). Layers of experience: Forms of representation in a Waldorf school classroom. *Journal of Curriculum Studies*, 32, 575-587.
- Oğuzkan, Ş., Demiral, Ö., & Tür, G. (1999). *Okul öncesinde yaratıcı çocuk etkinlikleri*. İstanbul: Ya-pa Yayıncılık.
- Olgan, R., & Öztürk, D. K. (2011). Ankara'daki devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 85-96.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Şahin, F. T., Kandır, A. & Turla, A. (2006). *Okul öncesi eğitimde drama, teoriden uygulamaya*. Ankara: Kök.
- Önder, S., & Y. Memlük, 1997. Konya Kenti Selçuklu İlçesinde Çocuk Oyun Alanlarının Fiziksel Yönden İncelenmesi ve Yeterlilikleri Üzerinde Bir Araştırma. *S.Ü.Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11(4), 59-74.
- Özburak, Ç., & Aygenç, B. "Okul öncesi eğitimde dış mekân oyun alanları ve çevre eğitimine etkisi", World Children Conference-2, 21-23 Mayıs, Turkish Republic of Northern Cyprus Özay Günsel Children University, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2021, s.(324-334).
- Özdemir, A., & Çorakçı, M. (2011). Ankara Okul Bahçelerinin Katılımcı Yöntemle Yenilenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(189), 7-20.
- Özgüç, İ.M.(1998). Oyun bahçelerinde tasarım ilkeleri. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*. T.M.M.O.B. Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Şubesi, Temmuz-Ağustos, 5(15 -16), İstanbul
- Özgür, H. (2000). *İlkokul dönemindeki çocukların oyun araçlarına olan ilgileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanımı. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 58-66.
- Öztürk, Ş. (2009). Okulda Eğitimle Bütünleştirilmiş Mekân Dışı Eğitim. *Milli Eğitim, Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Education and Social Sciences*, 181 (37), 131- 144.
- Öztürk, A., & Bayrak, D. (2017). Anaokullarındaki doğal mekân ve materyallerin çocuk gelişimindeki yeri. *Social Sciences*, 12(1), 25-36.
- Öztürk, M., (2021). *Okul öncesi eğitim kurumlarında açık yeşil alan kullanımı ve çocuk gelişimi üzerine etkisi: Tuzla-İstanbul örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Öztürk Aynal, Ş., (2013). Haydi çocuklar doğaya ve bahçelere açılıyor: Mekân dışı eğitim İsveç'ten örnekler. *International Journal of Social Science*, 6(1), 371-384.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., & Yavuz, N. F. (2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 479-488.
- Palmberg, I. E., & Kuru, J. (2000). Outdoor activities as a basis for environmental responsibility. *The Journal of Environmental Education*, 31(4), 32-36.
- Pamuk, D. K., & Berat, A. (2019). A phenomenological study on the school concept of the children attending the forest school. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 1386-1407.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Playworld (2015). *Inclusive play design guide*. 3 KASIM 2023 tarihinde <https://playworld.com/inclusive-play> erişilmiştir.
- Pehlivan, H. (2012). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Perry, J. (2001). *Outdoor play: Teaching strategies with young children*. New York: Teachers College Press.
- Ramazan, M. O., & Adak Özdemir, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının davranışlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1558-1576.

- Saelens, B. E., Sallis, J. F., & Frank, L. D. (2003). Environmental correlates of walking and cycling: findings from the transportation, urban design, and planning literatures. *Annals of Behavioral Medicine*, 25(2), 80-91.
- Saelens, B. E., Sallis, J. F., Black, J. B., & Chen, D. (2003). Neighborhood-based differences in physical activity: An environment scale evaluation. *American Journal of Public Health*, 93, 1552-1558.
- Sealy, M. R. (2001). A garden for children at Family Road Care Center. Unpublished master's thesis. Graduate faculty of Louisiana State University and Agricultural Mechanical College: School of Landscape Architecture, Baton Rouge.
- Seldin, T. (2000). Montessori 101: Some basic information that every Montessori parent should know. Tomorrow's child magazine. *Back to School*, 8(5), 5-6.
- Selvi, K., Sönmez, B., & Özüdoğru, F. (2014). John Dewey: Okul, toplum ve eğitim. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (Eğitim Özel Sayı), 25-34.
- Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Seyrek, H., & Sun, M. (1999). *Okul öncesi eğitimde oyun*. İzmir: Mey Yayınları.
- Simonon, L., (2000). Permaculture playgrounds. *Playlines*, 8(21).
- Şahin, E. S., Sariaslan, B., & Kangal, S. B. (2019). Hafta sonu avm'ye gidelim mi; Avm'lerde yer alan oyun alanları üzerine bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2623-2630.
- Şeker, P. T. & Savaş, Ö. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 7(1), 64-83.
- Şimşek Çetin, Ö. & Çalışandemir, F. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık oyun alanları. *Social Sciences Studies Journal*, 4(19), 2289-2298.
- Şener, E. (2001). *Okul öncesi çocuk eğitim merkezleri için değişebilir/dönüşebilir/esnek bir fiziksel çevre modeli*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Södeström, M. (1998). *Ger friluftsliv friskare barn? Nordisk Konferens Barn och Friluftsliv- friluftslivets paverkan pa barns utveckling, hasla och naturforstaelse. Konferensrapport*. Stockholm: Friluftsframjandet.
- Talay, İ., Aslan, F., & Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekan tasarım yaklaşımları: Bir proje önerisi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*,18(1), 317-322.
- Tandberg, C., & Kaarby, K. M. E. (2017). The belief in outdoor play and learning. *Journal of the European Teacher Education Network*,12,25-36.
- Tandoğan, O. (2016). Çocuklar için daha yaşanılır okul bahçeleri. *Megaron*,11(4),629-637.
- Taşcı, G., Kaya, H. U., & Bektaş, F. L. Ö. (2021). Eğitimde yeni bir perspektif: Bahçe temelli eğitim yaklaşımı. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,9(2), 529-540.
- Terzioğlu, E. (2005). *İlköğretim okulu binalarının fiziksel özellikler bakımından değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Tekin, G. (2022). *Alışveriş merkezlerinde çocuk mekânlarının incelenmesi; Konya örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Thalib, S. B., & Ahmad, M. A. (2020). The outdoor learning modules based on traditional games in improving prosocial behaviour of early childhood. *International Education Studies*,13(10), 88-104.
- Tepebağ, D., & Arnas, Y. A. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*,2(2), 50-67.
- Tremblay, M. S., Gray, C., Babcock, S., Barnes, J., Bradstreet, C. C., Carr, D., & Herrington, S. (2015). Position statement on active outdoor play. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12(6), 6475–6505.
- Tuğrul, (2010). Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri. Z. Rengin (Ed.), *Oyun temelli öğrenme içinde* (ss. 187-216). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuğrul, B. (2015). Okul öncesi eğitimde oyun. Ayşe Belgin Aksoy (Ed.), *Oyunun gücü içinde* (ss. 211-212). Ankara: Hedef Yayıncılık.

- Turan,E.Ö., & Turan,M. (1998). “Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel koşullarının ergonomik yönden değerlendirilmesi”, 6.Ergonomi Kongresi, Milli Prodükdivite Merkezi Yayınları(No:622), Ankara, 1998.
- Turgut, H., & Yılmaz, S. “Ekolojik temelli çocuk oyun alanlarının oluşturulması”, III.Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi,20-22 Mayıs, Artvin 2010, ss.1618-1630.
- Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>
- Uluğ, H. (2007). *Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının bitki seçimi yönünden irdelenmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Ummanel, A. (2017). Kum ve oyun alanları üzerine bir inceleme.*Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,17(3), 1539-1566.
- UNİCEF, Dünya Çocuklarının Durumu.(2012). 12 Kasım 2023 <http://panel.unicef.org.tr/%20vera/app/var/%20files/d/u/du%CC%88nya-c%CC%A7ocuklarinin-durumu-2012.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Uslu,A. (2008). Engelli çocuklara dost oyun alanı ve dış mekân tasarımı.*Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 1, 67-86.
- Uslu,A., & Shakouri, N. (2012). Engelli çocuklara dost oyun alanı ve dış mekan tasarımı.*Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*,28(5), 367-375.
- Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-109.
- Üzüm, H., Üzüm, R. Y., & Alıncak, H.(2020). Okul öncesi öğretmenlerinin okullarında bulunan oyun alanlarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(26), 697-704.
- Vural, H., & Yılmaz, S. (2018). Erzurum kenti okul bahçelerinin fiziki yeterlilikleri.*Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*,5(2), 109-120.
- Yalçın, F. (2022). *Exploring forest kindergarten practices in Türkiye: Kindergarten founders', teachers', and parents' knowledge of forest pedagogy*. Middle East

Technical University The Graduate School of Social Sciences, Doctoral Theses, Ankara.

Yavuzer, H. (2019). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Jayasuriya, A., Williams, M., Edwards, T., & Tandon, P. (2016). Parents' perceptions of preschool activities: Exploring outdoor play. *Early Education and Development*, 27(7), 1004-1017.

Yıldırım, M. (2017). *Bağımsız anaokulu öğretmenlerinin dış mekân oyun alanlarına ve uygulamalarına ilişkin görüşleri*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Yıldırım, G., & Akamca, G. Ö. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*, 37(2), 1-10.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, Ş. (2010). *Çocuk oyun alanlarının ilköğretim çağındaki kullanıcılarca değerlendirilmesi ve tasarım ilkelerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, S. (2016). Outdoor environment and outdoor activities in early childhood education. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 423-437.

Wilson, H. E. (2015). Patterns of play behaviors and learning center choices between high ability and typical children. *Journal of Advanced Academics*, 26(2), 143-164.

Yalçın, F., & Erden, F. T. (2022). Erken çocukluk eğitimi kurumlarının dış mekanları üzerine bir derleme: tasarım ve değerlendirme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(1), 263-312.

EKLER

Ek.1:Veri Toplama İzni

T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-76490249-605.01-26925580
Konu : Veri Toplama ve Anket İzni

23/06/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarih ve 2020/2 nolu genelgesi.
b) Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 10/06/2021 tarihli ve E-45333631-300-611364 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile; Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı 192241413 numaralı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esra DERİN, "Anaokullarının Dış Mekan Özellikleri İle Öğretmenlerin Dış Mekan Özelliklerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz Merkez İlçe resmi Anaokullarında görev yapmakta olan yönetici ve Okul Öncesi Öğretmenlerine ölçek uygulamak istemektedir.

Konu ile ilgili belgelerin ve anket sorularının incelenmesi neticesinde; Başvurunun Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzni konulu ilgi (a) da kayıtlı Genelgede belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapıldığı anlaşılmış olup;

Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı 192241413 numaralı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esra DERİN, "Anaokullarının Dış Mekan Özellikleri İle Öğretmenlerin Dış Mekan Özelliklerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz Merkez İlçe resmi Anaokullarında görev yapmakta olan yönetici ve Okul Öncesi Öğretmenleri üzerinde yapma isteği; çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı gözönünde bulundurularak; ilgi (a) Genelge esasları dahilinde; eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak, sorumluluk okul/kurum idarecilerinde olmak, çalışmalarda mühürlü ve imzalı materyalleri kullanmak, rapor sonuçlarını çalışmanın bitiminden sonra 30 gün içinde İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze vermek ve uygulamanın 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde tamamlanması koşuluyla, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Millî Eğitim Müdürü

EK : İlgili Yazı ve Ekleri (13 Sayfa)

OLUR
23/06/2021

Yasin ARDIÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : İl Millî Eğitim Müdürlüğü Yeni Sanayi Mah. E-90 Bulv. No:47 Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Valilik Ek 3 Nolu Hizmet Binası Bilgi için: Nurdan ANDAÇ
Telefon No : 0 (382) 213 68 40 Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
E-Posta: argem@meb.gov.tr İnternet Adresi: <http://aksaray.meb.gov.tr/> Faks: 3822136814
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden dbf7-786f-3488-96d0-a2da kodu ile teyit edilebilir.

Ek.2:Okul Bahçelerindeki Uygulamalara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU
Tarih: Görüşmeye Başlama Saati: Görüşmeyi Bitirme Saati: Katılımcı Kodu:
GİRİŞ Değerli Öğretmenim, Bu araştırma Aksaray'daki resmi okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarını incelemek amacıyla yürütülmektedir. Yüksek lisans tez kapsamında yürütülen çalışmanın gerekli izinleri alınmış olup katılım gönüllülük çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Görüşme yaklaşık olarak 20-30 dakika sürecektir ve verilerin toplanabilmesi adına araştırmacı tarafından kayıt altına alınacak ve üçüncü şahıs ve kurumlarla kesinlikle paylaşılmayacaktır. Başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir husus var mı?
Demografik Bilgiler Cinsiyet: Erkek () Kadın () Mezuniyet Durumu: Lise () <u>Önlisans</u> () Lisans() Lisansüstü () Çalıştığınız Kurum: Anaokulu() İlkokul() Ortaokul() Özel eğitim Kurumu() Mesleki Deneyimi: (1-5) () (5-10) () (10-15) () (15 ve sonrası) ()
1.Çalışmakta olduğunuz kurumun bahçesinin okul öncesi eğitime devam eden çocuklara uygun olarak tasarlandığını düşünüyor musunuz? Evetse, neden? Hayırsa, neden?
2.Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul bahçesini aktif kullanır mısınız? Evetse, Neden? Hayırsa, Neden?
3.Okul bahçesinde hangi etkinlik türüne yer verirsiniz?
4.Okul bahçesinde uyguladığınız etkinliklerde hangi gelişim alanlarının gelişimini desteklemeye yönelik etkinlikler planlırsınız?
5.Kurumunuzun açık alanında öğrenme merkezi oluşturdunuz mu? Evet ise hangi merkezler? Hayır ise neden?
6.Bir okul öncesi öğretmeni olarak okul öncesi eğitim veren kurumların açık alan düzenlemeleri sizce nasıl olmalıdır?

Ek.3: Okul Bahçesi Tanılama Formu

OKUL BAHÇESİNİ TANIMLAMA FORMU

Sayın Okul İdarecisi,

Bu formda, Aksaray'daki okul bahçelerinin özellikleri, ekipmanlar, kurallar, denetim, koruma ve toplumun kullanımına yönelik sorular bulunmaktadır. Formdan elde edilecek veriler bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Lütfen isminizi ve okulunuzun ismini yazmayınız. Hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederim.

1. Okulunuz hangi yerleşim alanında bulunmaktadır?
☐ Kırsal ☐ Kentsel
2. Okulunuzda kayıtlı olan öğrenci sayısı nedir?
☐ 50 öğrenciden az ☐ 151-200 öğrenci arası
☐ 50-100 öğrenci arası ☐ 201 öğrenci ve daha fazla
☐ 101-150 öğrenci arası
3. Okulunuz ne zaman inşa edildi?
☐ 10 yıldan daha az süre önce ☐ 31-50 yıl arası
☐ 10-30 yıl arası ☐ 50 yıldan daha önce
4. Okul bahçesi okul dönemi boyunca hangi zaman(lar)da kullanılmaktadır?
☐ Okuldan önce ☐ Öğleden sonra okula geliş saatlerinde
☐ Sabah okula geliş saatlerinde ☐ Okuldan sonra
☐ Öğle vaktinde ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
5. Okulunuzun bahçesinden son 10 yıl içindeki kent kalkınmasında arazi eksildi mi?
☐ Evet ☐ Hayır
6. Okul bahçesinin bakımı kim(ler) tarafından yapılmaktadır?
☐ Ücretli saha görevlisi ☐ Gönüllü ebeveynler ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
7. Okul bahçesini kim(ler)le paylaşıyorsunuz?
☐ Diğer ilköğretim okulu ile ☐ Halk ile
☐ Lise ile ☐ Paylaşmıyoruz
☐ Anaokulu ile ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Çocuk bakım merkezi ile
8. Okulunuzun okul sonrası programı (etüt programı) var mı?
☐ Evet ☐ Hayır
9. Okul bahçesine tekerlekli sandalye için giriş olanağı var mı?
☐ Evet ☐ Hayır ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
10. Okul bahçesinin büyüklüğü yeterli mi?
☐ Evet ☐ Hayır
11. Okul bahçesinde çocukların yaşına göre ayırım var mı?
☐ Evet ☐ Hayır
12. Okul bahçesinde aşağıdakilerden hangisi/hangileri bulunmaktadır?
☐ Kum havuzu ☐ Atıkları gübreye dönüştürme alanı
☐ Kazı yapma bölümü ☐ Geri dönüşüm alanı
☐ Çocukların oynayabileceği çalılık alanlar ☐ Doğal yürüyüş alanı
☐ Tırmanmak için ağaç ☐ Kuş evi-yemliği
☐ Oyun için çim alanlar ☐ Yabani hayvanlar için yaşam alanı
☐ Çiçek bahçesi bölümü ☐ Sabit oyun ekipmanları
☐ Bitki yetiştirme bölümü ☐ Renkli okul bahçesi tabelaları
☐ Gölet/su havuzu ☐ Çocukların ulaşabileceği şekilde konumlandırılmış spor ekipmanları
☐ Sanat çalışması-duvar resmi, heykel, mozaik ☐ Korunaklı oturma alanları
☐ Meteoroloji istasyonu ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Rüzgar gülü alanı
13. Okul bahçesinde aşağıdakilerden hangisi/hangileri bulunmaktadır?
☐ Basketbol sahası ☐ Kriket sahası
☐ Voleybol sahası ☐ Atletizm sahası
☐ Futbol sahası ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
14. Okul bahçesinde aşağıdaki zemin türlerinden hangisi/hangileri bulunmaktadır?
☐ Çim ☐ Kum
☐ Asfalt ☐ Yapay çim
☐ Çakıl ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Beton
15. Okul bahçesinde aşağıdaki oturma ekipmanlarından hangisi/hangileri bulunmaktadır?
☐ Sabit masa ve banklar ☐ Ağaç kütükleri
☐ Sabit banklar ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Taşınabilir oturma düzeni
16. Okul bahçesinde gölgelik ekipmanlarından hangisi/hangileri bulunmaktadır?
☐ Tente ☐ Çardak ve benzeri yapılar
☐ Ağaç ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
17. Yalnızca sizin okulunuza has okul bahçesi özellikleri varsa lütfen yazınız.
18. Okulunuzda resmi okul bahçesi kuralları var mı?
☐ Evet ☐ Hayır
19. Okul bahçesi kurallarını kim(ler) koymaktadır?
☐ Okul müdürü ☐ Öğretmenleri ve çocukları içeren bir danışma süreci bulunmakta
☐ Öğretmenler ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Okul bahçesinden sorumlu olan öğretmen

Lütfen arka sayfaya geçiniz. →

20. Okul bahçesinin kuralları hangi koşul(lar)da değişebilir?
- ☐ Okul bahçesindeki bir kaza veya yaralanma
☐ Çocuklardan talep geldiğinde
☐ Öğretmenlerden talep geldiğinde
- ☐ Ebeveynlerden talep geldiğinde
☐ Çocuklara ve öğretmenlere danıştıktan sonra
☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
21. Çocuklar okul bahçesi kurallarına uymadığında aşağıdakilerden hangisi/hangileri uygulanmaktadır?
- ☐ Çocuklar okulun iç mekan alanına gönderilir
☐ Çocukların belirli bir alanda bir süreliğine oturmaları gerekir
- ☐ Çocukların okul bahçesinde sorumlu öğretmen ile birlikte okul bahçesinde yürümeleri gerekir
☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
22. Okul bahçesinin denetiminden bütün öğretmenler sorumlu mudur?
- ☐ Evet ☐ Hayır
23. Okul bahçesinin denetimi konusunda bütün öğretmenlerin sorumluluğu eşit miktarda mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
24. Öğretmenler okul saatinden önce ve sonra okul bahçesinden sorumlu mudur?
- ☐ Evet ☐ Hayır
25. Öğretmenler okul bahçesinden sorumlu olmadıkları zamanlarda öğle yemeği veya kahve/çay molası için okul bahçesinde toplanırlar mı?
- ☐ Evet ☐ Hayır
26. Okul bahçesinde ebeveynlerin zaman geçirebilecekleri masa ve sandalye gibi alanlar var mı?
- ☐ Evet ☐ Hayır
27. Çocuklar yağmurlu veya çok sıcak havalarda okul bahçesine çıkmakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
28. Teneffüslerde çocukların dışarı çıkmadığı durumlara kim(ler) karar vermektedir?
- ☐ Okul müdürü ☐ Sınıf öğretmeni
☐ Okul bahçesinden sorumlu öğretmen ☐ Çocuklar
29. Okul bahçesinde çocukların oynamalarının mümkün olmadığı başka durumlar varsa lütfen açıklayınız.
- _____
30. Okul bahçesinde düzenlenen dersler/etkinlikler bulunmakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
31. Aşağıdakilerden derlerden/etkinliklerden hangisi/hangileri okul bahçesinde gerçekleştirilmektedir?
- ☐ Beden eğitimi/spor ☐ Çevre eğitimi
☐ Okuma-yazma ☐ Sanat
☐ Matematik ☐ Dans/müzik
☐ Fen ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Oyun etkinliği
32. Okulunuzdaki öğretmenler okul bahçesini bir öğrenme ortamı olarak ele almakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
33. Okul bahçesinde gerçekleşen öğrenmeleri nasıl tanımlarsınız?
- ☐ Fiziksel gelişim ☐ Sosyal beceriler
☐ Spor becerileri ☐ Çevre bilinci
☐ Sağlık ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
34. Okulunuzun bahçesini geliştirme/yeniden düzenleme planı var mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
35. Geçen yıl okul bahçesindeki bir alan geliştirildi mi/yeniden düzenlendi mi?
- ☐ Evet ☐ Hayır
36. Son 5 yıl içinde okul bahçesinde gerçekleştirilen geliştirme çalışmalarını açıklayınız?
- _____
37. Okulunuzdaki okul bahçesinin geliştirilmesi çalışmaları nasıl finanse edilmektedir?
- ☐ Yardım toplama ☐ Halk tahsisi
☐ Devlet tahsisi ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
38. Okul bahçesinin geliştirilmesi çalışmaları nasıl planlanmaktadır?
- ☐ Peyzaj mimarları ☐ Çocuklar ile işbirliği
☐ Halk ile işbirliği ☐ Müdür tarafından verilen kararlar
☐ Öğretmenler ile işbirliği ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
39. Okul bahçesinde aşağıdaki sorunlardan hangisi/hangileri ile karşılaşmaktasınız?
- ☐ Barbarlık/yıkıcılık ☐ Alan yetersizliği
☐ Kasten yangın çıkarma ☐ Ekipman yetersizliği
☐ Bakım ☐ Gölge yetersizliği
☐ Gürültü ☐ Davetsiz kişilerin gelmesi
☐ Çöp ☐ Zeminin düşük kalitede olması
☐ Zorbalık ☐ Diğer (lütfen belirtiniz): _____
☐ Kazalar
40. Ebeveynler için araç park yerleri bulunmakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
41. Öğretmenler için araç park yerleri bulunmakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
42. Okul bahçesinde çocuğun güvenliği ile ilgili önemli sorunlar oluşmakta mıdır?
- ☐ Evet ☐ Hayır
43. Okul bahçesinde son yıllarda araç park yerleri kayboldu mu?
- ☐ Evet ☐ Hayır
44. Okul bahçesinde son yıllarda bazı alanlar kayboldu mu?
- ☐ Evet ☐ Hayır

TEZ DEĞERLENDİRME FORMU

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu		
Öğrencinin Adı Soyadı: Esra DERİN		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	EVET
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	EVET
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	EVET
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	EVET
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	EVET
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	EVET
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	EVET
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	EVET
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	EVET
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	EVET
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	EVET
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	EVET
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	EVET
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	EVET
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	EVET

16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	EVET
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	EVET
Atıf Yöntemi APA 6 (X) CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	EVET
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	EVET
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	EVET
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	EVET
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş	EVET
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	EVET
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	EVET
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	EVET

Bu tezin tarafımdan “Tez yazım kuralları” okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.

Öğrencinin imzası